

LOMMA TÄTORT

Kulturmiljöprogram Lomma kommun

Åtgärdsprogram

Antaget av kommunfullmäktige 24 november 2005.

Kulturmiljöprogram Lomma kommun
Åtgärdsprogram, Lomma tätort
2005

Kulturmiljöprogrammet är producerat av Malmö Kulturmiljö.

Projektgrupp:

Lomma kommun
Gun Andersson, kulturchef (projektledare)
Anders Nyquist, planeringschef
Gertrud Richter, stadsarkitekt

Malmö Kulturmiljö
Carola Lund, byggnadsantikvarie
Olga Schlyter, byggnadsantikvarie
Pia Wallin, byggnadsantikvarie
Carl Johan Sanglert, arkeolog och kulturgeograf

Avsnitt om offentliga platser och miljöer är producerade av Ylva Pålstam, Ramböll Sverige AB.

Formgivning av omslag: Ottosson Media
Layout och bildhantering: Malmö Kulturmiljö
Foto: Malmö Kulturmiljö och Ylva Pålstam, Ramböll Sverige AB
Äldre bildmaterial: Lomma kommuns centralarkiv
Kartmaterialet är baserat på Lomma kommuns digitala grundkarta från 2001 och bearbetat av Malmö Kulturmiljö.

Förord

God bebyggd miljö är ett av de femton miljö kvalitetsmål riksdagen antagit. Enligt beslutet skall senast år 2010 fysisk planering grundas på program och strategier för hur kulturhistoriska och estetiska värden skall tas till vara och utvecklas.

I ett läge då utbyggnadstrycket på vår region är stort är det extra angeläget att ha kunskap om vad som skapar bygdens, ortens eller områdenas karaktär och vilka värden som skall värnas och vilka nya element vi eftersträvar. Vårt kulturmiljöprogram skall bejaka och främja utveckling och omvandling och med det i bagaget kan vi planera för och medge utveckling med den hänsyn som en systematisk analys av bebyggd miljö ger möjlighet till. Våra bebyggelsemiljöer och kulturlandskap har stor betydelse för inte bara kommunens invånare utan också för dess ansikte utåt.

Alla är vi i grunden angelägna om att bidra till att skapa bra miljöer och att värna det skyddsvärda och ta oss an gamla byggnader eller trädgårdar med respekt för de idéer som skapat dem och de värden de kan innehålla. Med den övertygelsen i grunden är det min förhoppning att vårt Kulturmiljöprogram väcker nyfikenhet och ger kunskap hos varje medborgare. Det bästa skyddet för vår kulturmiljö är när varje fastighetsägare själv inser dess värde och handlar därefter.

Vår kommun har underbara byggnader och fantastiska miljöer. Vi skall utveckla våra bebyggelsemiljöer, anpassa dem efter dagens behov och värderingar, men på ett sätt som inte innebär att vi riskerar skada eller förstöra det som både vi idag och våra barn och barnbarn skall kunna få uppleva när de flanerar i vår kommun om femtio eller hundra år. Då skall vi dessutom ha skapat nya byggnader och miljöer som de tycker är skyddsvärda och vill bevara för sina barnbarn.

Att åstadkomma en god bebyggd miljö handlar om att ta sig an dagen med kunskap om och respekt för gårdagen och omsorg om morgondagen.

Thomas Håkansson
Kommunstyrelsens ordförande

Innehåll

Inledning	5
Åtgärdsprogrammets status och tillämpning	6
Urval och riktlinjer	6
Kulturmiljön och lagstiftningen	9
Kulturmiljön i Lomma kommun	13
Kulturmiljön i Lomma tätort	15
Urval: Bebyggelsemiljöer	19
Offentliga platser och miljöer	131
Urval: Offentliga platser och miljöer	135
Ordlista	155

Inledning

”Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda vår kulturmiljö. Ansvaret för detta delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter skall visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön...” (Lag om kulturminnen m.m., KML, 1 kap 1§)

Att skydda och vårda kulturmiljön är en nationell angelägenhet, och ansvaret delas av oss alla. Detta slås fast i Kulturminneslagens första kapitel. Därför är det av stor vikt att hos såväl allmänhet som tjänstemän förankra och fördjupa kunskapen om det värdefulla i vår omgivning. I Lomma kommun pågår arbetet med ett Kulturmiljöprogram som ska samla och sprida kunskap om kommunens kulturhistoriskt intressanta miljöer.

Kulturmiljöprogram i tre delar

Kulturmiljöprogrammet består av tre delar. Den första delen är en historisk översikt som redogör för kommunens kulturhistoriska utveckling. Den andra delen är föreliggande åtgärdsprogram, i vilket värdefulla miljöer och objekt pekas ut och förslag ges på åtgärder för att bevara dem. Den tredje delen består av informationsblad med råd och riktlinjer till fastighetsägare och enskilda husägare som planerar att göra förändringar av sina byggnader.

Arbetet med kulturmiljöprogrammet har pågått under perioden 2001-2005 och har utförts av Malmö Kulturmiljö, på uppdrag av kommunstyrelsen i Lomma kommun. Åtgärdsprogrammet har utförts av byggnadsantikvarierna Carola Lund, Olga Schlyter och Pia Wallin samt kulturgeografen och arkeologen Carl Johan Sanglert. De avsnitt som behandlar kommunens offentliga platser och miljöer har gjorts av landskapsarkitekt Ylva Pålstam på Ramböll Sverige AB.

Åtgärdsprogrammets syfte

Åtgärdsprogrammet ska samla och sprida kunskap om värdefulla miljöer och ge rekommendationer för en varsam hantering av dem. Det riktar sig till kommunens tjänstemän, fastighetsägare och en intresserad allmänhet. Åtgärdsförslag som presenteras i programmet kan av kommunens tjänstemän användas som underlag vid fysisk planering och ärendehantering. Genom att en samlad bedömning gjorts av kommunens kulturmiljöer kan exempelvis bygglovsärenden bedömas på likvärdiga grunder. För fastighetsägare innebär det också en större tydlighet i beslutsprocessen, då underlaget finns tillgängligt redan på förhand. Programmet ger också fastighetsägare råd om hur de bäst bevarar kulturvärdena i sina hus.

Läsanvisningar

Åtgärdsprogrammet är uppdelat i tre delar, “Lomma tätort”, “Bjärred och Borgeby” samt “Byarna och landsbygden”. Ett inledande avsnitt som beskriver hela Lomma kommun som kulturmiljö återfinns i alla tre delarna. Här beskrivs det som kan ses som karaktäristiskt och värdefullt för hela kommunen, och som bör beaktas och värnas vid framtida översikts- och detaljplanearbete.

De delar som behandlar de detaljplanelagda tätorterna är strukturerade i tre detaljeringsnivåer. Inledningsvis behandlas varje tätort i sin helhet, med dess lokala särdrag och bevarandevärda kulturmiljöer. Nästa nivå gäller avgränsade områden i tätorterna. Det kan till exempel vara ett bebyggelseområde som har en enhetlig karaktär. I Lomma finns 23 områden utvalda, i Bjärred 18 och i Flädie fem. Varje område har ett kapitel som inleds med en karta. Området är beskrivet och det finns riktlinjer för hur värdefulla karaktärsdrag kan bevaras.

På den lägsta detaljeringsnivån handlar det om enskilda byggnader. I varje område är kulturhistoriskt värdefulla byggnader markerade på kartan och beskrivna, och det finns riktlinjer för deras bevarande. Byggnaderna är ordnade efter fastighetsbeteckning, eftersom det är det gängse sättet att benämna byggnader i det kommunala arbetet.

För orterna Lomma, Bjärred och Borgeby finns kapitel som behandlar ett urval av de offentliga platserna och miljöerna, och åtgärdsförslag presenteras för hur man bör handskas med dessa.

Foton och kartor

Åtgärdsprogrammet är illustrerat med ett stort antal färgfoton som tagits av Malmö Kulturmiljö under arbetet med åtgärdsprogrammet samt under bebyggelseinventeringen åren 2001-2003. Enstaka bilder har tagits vid senare tillfällen. De historiska bilderna som förekommer är lånade från Lomma kommuns centralarkiv. Bilderna i avsnitten som behandlar offentliga platser och miljöer har tagits av Ylva Pålstam 2005. Kartmaterialet är framställt av Malmö Kulturmiljö och baserat på Lomma kommuns digitala grundkarta från 2001.

Källor

De historiska uppgifter som förekommer i åtgärdsprogrammet är hämtade från den historiska översikten och från bebyggelseinventeringen. I den historiska översikten finns en sammanställning av alla källor som använts.

Åtgärdsprogrammets status och tillämpning

Vägledande dokument

Åtgärdsprogrammet är ett förtydligande av den kommuntäckande översiktsplanen och hanteras som en fördjupning av denna plan inom kulturmiljöområdet. Programmet är inte juridiskt bindande, men det är vägledande vid beslut i exempelvis bygglovsfrågor och det kommer fungera som underlag vid framtagandet av juridiskt bindande detaljplaner.

Allmänna och enskilda intressen

Översiktsplaner redovisar de allmänna intressena och innefattar inte någon slutgiltig avvägning gentemot enskilda intressen. Det är vid framtagandet av detaljplaner och områdesbestämmelser samt vid bygg- och rivningslovsprövning som avvägningen mellan allmänna och enskilda intressen ska göras enligt Plan- och bygglagen.

Eftersom det är kulturmiljön utifrån det allmännas intressen som värnas i åtgärdsprogrammet läggs större vikt vid sådant som är synligt från offentliga platser, till exempel från gatan. Detta framgår av programmets riktlinjer, som ofta endast gäller förändringar i gatufasader. Fasaderna mot gatan utgör en del av många människors gemensamma stadsbild och livsmiljö, och där är det viktigare att värna om de värden som finns.

Detaljplaner och områdesbestämmelser

En detaljplan är ett juridiskt dokument som bestämmer hur mark och bebyggelse får användas. Den reglerar såväl enskildas som kommunens rättigheter och skyldigheter. I detaljplanen fastslås hur marken får bebyggas, till exempel höjd och placering av husen. Utformningen av ny bebyggelse och ändringar av befintlig bebyggelse kan också regleras. En detaljplan kan täcka en hel stadsdel eller bara en del av ett kvarter eller en fastighet. Områdesbestämmelser används för områden som inte omfattas av detaljplan och reglerar endast ett fåtal frågor. När detaljplaner och områdesbestämmelser upprättas har berörda och andra medborgare insyn och möjlighet att framföra synpunkter under det i lagen föreskrivna samråds- och utställningsförfarandet.

Bygglovshantering

För att bygga nytt, bygga om eller bygga till krävs i de flesta fall bygglov. Det gäller också anordnandet av till exempel plank och murar. Inom område med detaljplan krävs lov för att ändra utseende på en byggnad genom att till exempel måla om den eller byta fasadbeklädnad. Bygglov söks hos kommunen, och beslut tas av handläggarna på Plan- och byggkontoret eller av Miljö- och byggnadsnämnden. Kommunen har i vissa fall ändrat bygglovsplikten i detaljplan, det kan antingen vara en minskning eller en ökning av lovsplikten. För att få veta vad som gäller i ett specifikt fall måste man vända sig till plan- och byggkontoret.

Urval och riktlinjer

Bebyggelseinventering ligger till grund

I åtgärdsprogrammet presenteras byggnader och miljöer av kulturmiljöintresse. Till grund för urvalet ligger dels den historiska översikt över Lomma kommun som utgör Kulturmiljöprogrammets första del, dels en bebyggelseinventering som genomfördes under åren 2001-2003. Inventeringen omfattade samtliga byggnader i kommunen uppförda före 1960, samt enhetliga bostadsområden och ett urval av enskilda, arkitektritade hus uppförda efter 1960. Inventeringen finns på Lomma kommun i form av en databas.

Urval av byggnader och miljöer

Urvalet av byggnader och miljöer i åtgärdsprogrammet ska spegla hela kommunens kulturhistoria med dess varierade berättelser och perspektiv. Det är inte bara det speciella och unika som är kulturhistoriskt värdefullt, utan även det vardagliga och representativa. Byggnader och miljöer fungerar som historiskt källmaterial, varifrån man kan utläsa mycket om traktens utveckling och om människors levnadsbetingelser under olika perioder i historien. Därför är det viktigt att man, parallellt med nyproduktion och förändringsarbete, också arbetar för ett bevarande av en allsidig bebyggelse.

”Röda” och ”gula” hus

I åtgärdsprogrammet har vissa byggnader markerats med rött eller gult på områdeskartorna. De hus som är markerade med gult har bedömts som kulturhistoriskt värdefulla, och besitter värden som ska beaktas vid ändringar i enlighet med varsamhetskravet i Plan- och bygglagen 3 kap § 10. De hus som är markerade med rött har bedömts som särskilt värdefulla ur kulturhistorisk synvinkel, och omfattas därför av förvanskningsförbudet i Plan- och bygglagen 3 kap § 12.

Varsamhetskrav och förvanskningsförbud

I Plan- och bygglagen 3 kap § 10 står det att ändring av en byggnad ”skall utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara”. Denna lagtext gäller generellt för all bebyggelse. Alla hus ska alltså behandlas med varsamhet, och om det finns kulturhistoriska värden ska dessa tas till vara. Kommunen kan precisera och säkerställa detta krav för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse genom att införa varsamhetsbestämmelser i juridiskt bindande detaljplaner.

För byggnader som är ”särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär” gäller Plan- och bygglagen 3 kap § 12, som innebär ett förbud mot förvanskningar. För att säkerställa att detta krav juridiskt kan kommunen införa skyddsbestämmelser i detaljplan. Skyddsbestämmelser kan också innebära rivningsförbud.

Vad är en byggnads karaktär?

I åtgärdsprogrammet presenteras åtgärdsförslag för hur de utvalda byggnaderna och miljöerna bör behandlas för att deras kulturvärden ska bevaras. Dessa riktlinjer är ofta formulerade på ett tämligen generellt sätt. Det kan till exempel stå att det är viktigt att en byggnads karaktär bibehållas. Vad som är en byggnads karaktär kan vara svårt att sätta fingret på. Det handlar ofta om en kombination av material, volym, fasadkomposition och detaljers utformning. Till synes små förändringar kan ofta förändra en byggnad mer än vad som avsetts. För att undvika misstag kan man vända sig till kommunens arkitekter eller antikvariska expertis för råd.

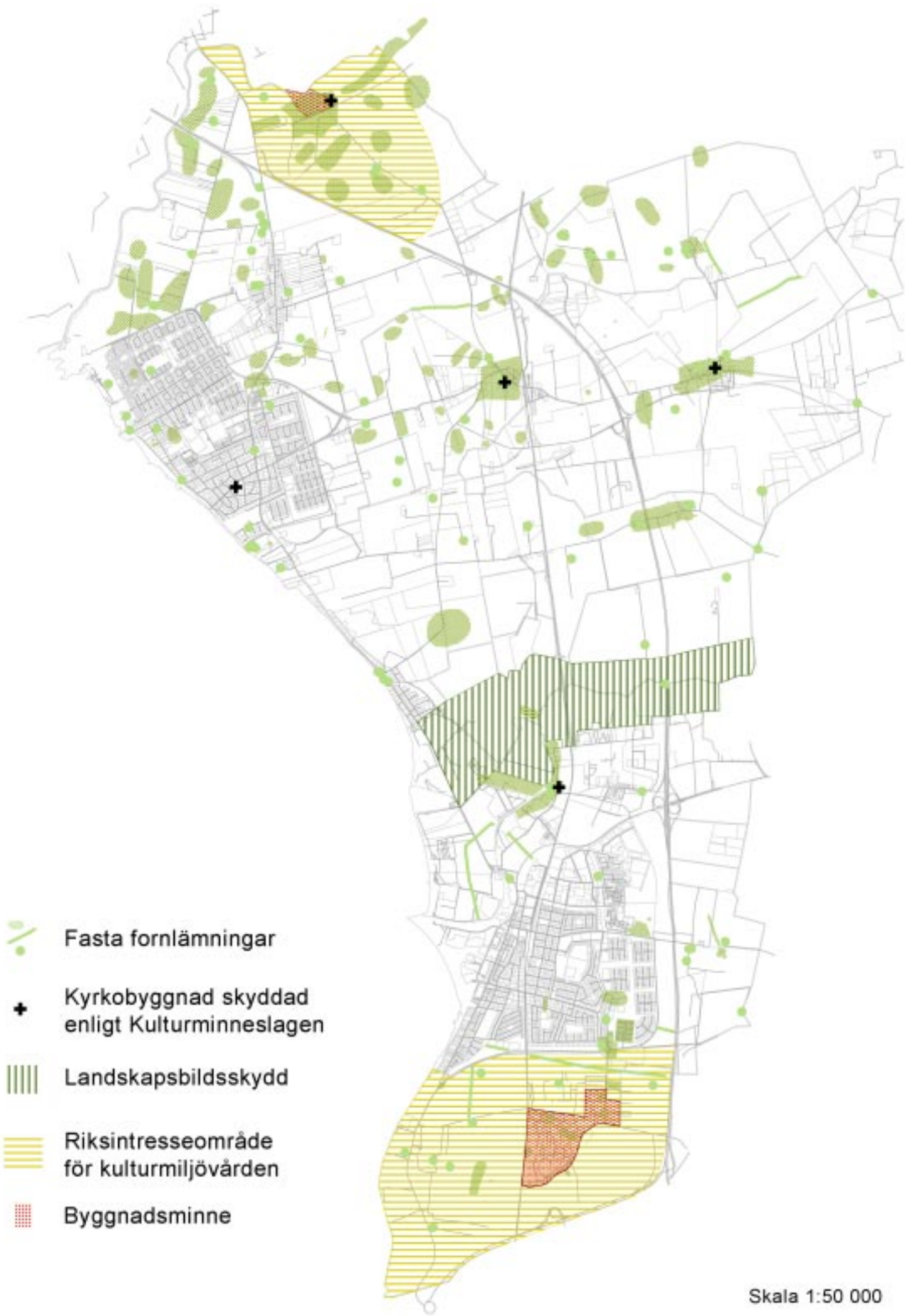
Plan- och bygglagen

3 kap 1 § Byggnader skall placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Byggnader skall ha en yttre form och färg som är estetiskt tilltalande, lämplig för byggnaderna som sådana och som ger en god helhetsverkan.

3 kap 10 § Ändringar av en byggnad skall utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara.

3 kap 12 § Byggnader, som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas.

3 kap 13 § Byggnaders yttre skall hållas i vårdat skick. Underhållet skall anpassas till byggnadens värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt samt till omgivningens karaktär.

- Fasta fornlämningar
- Kyrkobyggnad skyddad enligt Kulturminneslagen
- Landskapsbildsskydd
- Riksintresseområde för kulturmiljövården
- Byggnadsminne

Skala 1:50 000

Kulturmiljön och lagstiftningen

Kyrkobyggnad - Samtliga kyrkobyggnader byggda före 1940 är skyddade enligt Kulturminneslagen, och får inte ändras utan tillstånd från Länsstyrelsen. Borgeby, Fjelie, Flädie, Lomma kyrkor tillhör de kyrkor som är uppförda före 1940 och som därmed besitter ett skydd. Även kulturhistoriskt värdefulla kyrkor som tillkommit efter detta år kan efter beslut från Riksantikvarieämbetet skyddas genom denna lag, vilket är fallet med Berga kyrka.

Begravningsplats - Samtliga begravningsplatser anlagda före 1940 är skyddade enligt Kulturminneslagen. Länsstyrelsen är här beslutande instans. Enligt denna lag är Borgeby, Fjelie, Flädie och Lomma kyrkors kyrkogårdar skyddade. Kolerakyrkogården i Bjärred definieras som fornminne (se nedan).

Landskapsbildsskydd - En gammal form av skydd för landskapsbilden med stöd av naturvårdslagen i dess lydelse före 1 januari 1975. Skyddsformen förordnades av Länsstyrelsen för vissa områden i syfte att reglera bebyggelse, vägar och andra anläggningar som kunde påverka landskapsbilden negativt. Även om begreppet inte finns i den nu gällande miljöbalken gäller fortfarande bestämmelserna inom de olika landskapsbildskyddade områdena så länge Länsstyrelsen inte beslutat om något annat. Bestämmelserna inom ett landskapsbildskyddat område reglerar inte anordningar för jord- och skogsbrukets behov men för att till exempel bygga ett nytt bostadshus krävs det dispens. Inom Lomma kommun finns en miljö som besitter ett landskapsbildsskydd, nämligen Höje ås dalgång.

Länsintresse – I Malmöhus län har bevarandevärda kulturmiljöer pekats ut ur ett länsperspektiv. För att länsintressenas kvaliteter ska säkerställas krävs att de säkerställs i den kommunala planläggningen. I Lomma kommun finns fyra länsintressen som tagits ut av Länsstyrelsen; Alnarp (Öppen odlingsbygd med fornlämningar. Bebyggelsemiljön i Alnarp), Bomhög (Öppet odlingslandskap med fornlämning), Fjelie (Öppen odlingsbygd med fornlämningar) och Borgeby (Fornlämningar i öppen odlingsbygd). Dessutom finns tre enstaka objekt och miljöer i Lomma kommun som bedömts vara av länsintresse; Gamla Folkets hus i Lomma, före detta Kockums tegelbruk och Bjersunds tegelbruk. För att länsintressenas kvaliteter ska säkerställas krävs att de säkerställs i den kommunala planläggningen.

Riksintresse - Enligt Miljöbalken kan Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer peka ut riksintressen för kulturmiljövården som bedöms vara av nationellt intresse att skydda och vårda. För att riksintressenas kvaliteter ska bevaras krävs att de säkerställs i den kommunala planläggningen. Nödvändiga förändringar inom riksintresseområdena ska genomföras med stor varsamhet och respekt för såväl deras karaktär som miljön i sin helhet. Länsstyrelsen är beslutande instans. Vid konflikt är regeringen beslutande instans. Riksintressen för kulturmiljövården i Lomma kommun är Löddeköpinge-Stävie-Borgeby [M44] (delen i Borgeby socken) och Alnarp – Burlöv [M 80] (delen i Lomma socken). Dessutom ingår stora delar av Lomma kommun (väster om E6) i riksintresset för kustzonen, enligt Miljöbalken 4 kap 1 § och 4 §. Kustzonen är skyddad på grund av sina kultur- och naturvärden. Bland annat innebär detta att ingen ny fritidsbebyggelse ska uppföras annat än som förtätning av befintliga fritidshusområden.

Byggnadsminnen – Enligt Kulturminneslagen kan en synnerligen märklig byggnad förklaras som byggnadsminne. Länsstyrelsen är beslutande instans, och de utfärdar även skyddsföreskrifter som anger på vilket sätt byggnadsminnet ska vårdas och underhållas samt i vilka avseenden det inte får ändras. Byggnadsminnen i Lomma kommun är Borgeby slott och Alnarp. Det finns i dagsläget inga byggnader inom kommunen där fråga väckts om byggnadsminnesförklaring.

Statliga byggnadsminnen - Byggnadsminne i statlig ägo. Riksantikvarieämbetet är här beslutande instans. Lomma kommun saknar statliga byggnadsminnen.

Fornlämning - Alla fasta fornlämningar är skyddade enligt Kulturminneslagen. Man får inte förändra, ta bort, skada eller täcka över en fornlämning utan tillstånd från Länsstyrelsen. Fasta fornlämningar är följande lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna:

1. gravar, gravbyggnader och gravfält samt kyrkogårdar och andra begravningsplatser,
2. resta stenar samt stenar och bergytter med inskrifter, symboler, märken och bilder samt andra ristningar eller målningar,
3. kors och minnesvårdar,
4. samlingsplatser för rättskipning, kult, handel och andra allmänna ändamål,
5. lämningar av bostäder, boplatser och arbetsplatser samt kulturlager som uppkommit vid bruket av sådana bostäder eller platser, liksom lämningar efter arbetsliv och näringsfång,
6. ruiner av borgar, slott, kloster, kyrkobyggnader och försvarsanläggningar samt av andra märkliga byggnader och byggnadsverk,

7. färdvägar och broar, hamnanläggningar, vårdkasar, vägmärken, sjömärken och likartade anläggningar för samfärdslinjer samt gränsmärken och labyrinter,
8. skeppsvrak, om minst etthundra år kan antas ha gått sedan skeppet blev vrak.

Fasta fornlämningar är också naturbildningar till vilka ålderdomliga bruk, sägner eller märkliga historiska minnen är knutna liksom lämningar efter äldre folklig kult.

Inom Lomma kommun finns såväl synliga som dolda fornlämningar. Genom Kulturminneslagen har fasta fornlämningar ett automatiskt skydd, vilket innebär att en nyupptäckt fornlämning har ett omedelbart skydd, utan att något myndighetsbeslut fattats. Exempel på fornlämningar i Lomma kommun är bronsåldershögar, men det finns även yngre lämningar såsom kolerakyrkogården i Bjärred och lertäkterna i Lomma.

Ortnamn - Enligt Kulturminneslagen ska god ortnamnsredovisning iakttagas vid statlig och kommunal verksamhet. Det innebär bland annat att hävdvunna ortnamn inte ska ändras utan starka skäl och att påverkan på hävdvunna namn ska beaktas vid nybildning av ortnamn.

Bevarandeplaner - Ett hus eller en miljö kan behandlas i en bevarandeplan som innebär att en extra stor hänsyn tas till byggnaderna/miljöernas kulturhistoriska värde vid lovgivning. Byggnadsnämnden i kommunen är då beslutande instans. Det finns för närvarande inga översiktliga bevarandeplaner för Lomma kommun.

Översiktsplanen - I översiktsplanen redovisas kulturhistoriskt intressanta miljöer, byggnader och fornlämningar inom kommunen med mål, riktlinjer och rekommendationer för att säkerställa kulturmiljöerna. Översiktsplanen är obligatorisk. Den behandlar mark- och vattenanvändning och bebyggelseutveckling för hela kommunen. Den utgör underlag för detaljplanläggning och vid prövning av ansökningar om lov, men innehåller inga avvägningar mellan enskilda och allmänna intressen. Den har ingen bindande verkan för enskilda och myndigheter.

Områdesbestämmelser - Områdesbestämmelser kan användas för att säkerställa översiktsplanens intentioner eller tillgodose riksintressen. Områdesbestämmelser kan antas till exempel för att skydda en kulturmiljö eller landskapsbild mot störande förändringar, för att reglera tillbyggnader och andra ändringar samt nya byggnader i en värdefull miljö och för att i en värdefull miljö utvidga lovpunkten till att omfatta fasadåtgärder och rivning. Det är byggnadsnämnden i kommunen är beslutande instans. Det finns inga områdesbestämmelser för Lomma kommun.

Detaljplaner - Genom detaljplaner regleras markens användning och bebyggelsen inom kommunen. I detaljplaner görs avvägningar mellan allmänna och enskilda intressen, och rättigheter och skyldigheter för markägare klarläggs. Det är detaljplanen som ligger till grund för bygglovprövningen. Byggnadsnämnden är beslutande instans vad gäller detaljplaner.

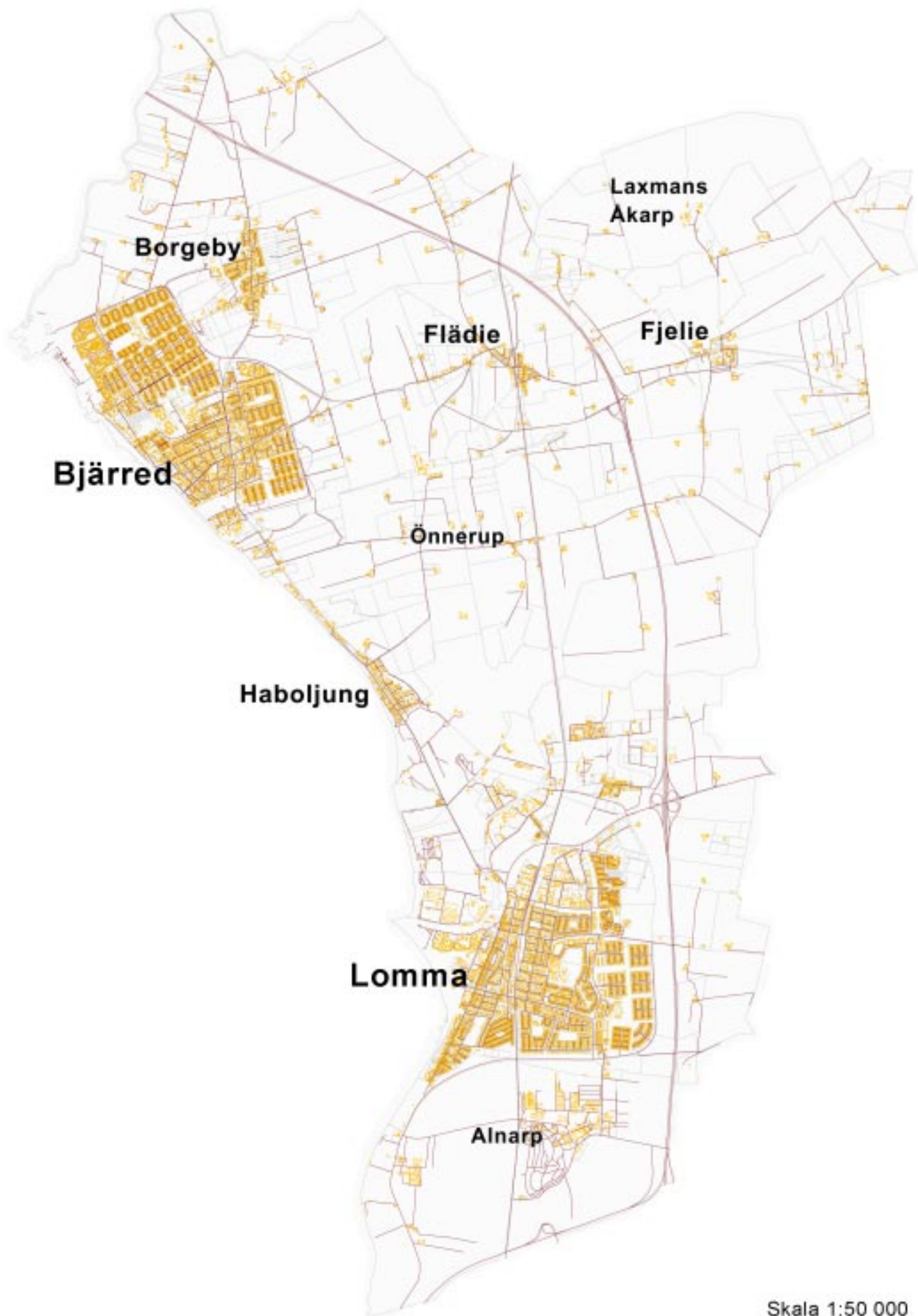
- *Varsamhetskrav och varsamhetsbestämmelser* - I plan- och bygglagen 3 kap 10 § finns ett generellt varsamhetskrav som gäller all bebyggelse. Där står det att en ändring av byggnad ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, kulturhistoriska och konstnärliga värden tas till vara. I detaljplaner kan man införa särskilda varsamhetsbestämmelser, *k-märkning*, där man preciserar innebörden av kravregeln i PBL 3:10.
- *Förvanskingsförbud och skyddsbestämmelser* - För byggnader som är särskilt värdefulla från kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, gäller enligt 3 kap 12 § att de inte får förvanskas. I detaljplaner kan man införa särskilda skyddsbestämmelser, *q-märkning*, där man preciserar innebörden av kravregeln i PBL 3:12. Även rivningsförbud kan införas med en sådan bestämmelse. Det finns ingen märkning eller lista över byggnader i Lomma kommun som ses som "trotolvor". Ett exempel på en miljö i kommunen som är märkt med litet q är Tegelbruksområdet i Bjärred. Även vissa enskilda hus utmed Strandvägen i Lomma är försedda med q i detaljplanen.
- *Q-märkning* - Används i detaljplaner (och områdesbestämmelser) för att beteckna kulturhistorisk värdefulla byggnader och områden. Q-märkningen är en användningsbestämmelse och betyder att användningen ska vara anpassad till bebyggelsens kulturvärden. I de fall man vill ha en viss användning kan man ange det. En Q-märkning innebär inte automatiskt rivningsförbud, och vill man reglera olika företeelser, som till exempel färgsättning, bör Q-märkningen kompletteras med särskilda varsamhetsbestämmelser eller skyddsbestämmelser (se ovan). Folkets Hus och dansrotundan är ett exempel på en miljö som är märkt med stort Q i Lomma.
- *Ersättningsregler*:
I PBL 14 kap § 8 regleras fastighetsägares rätt till ersättning från kommunen, exempelvis om rivningslov inte beviljas eller om skyddsbestämmelser innebär merkostnader för fastighetsägaren. Varsamhetsbestämmelser kan inte medföra rätt till ersättning.

Rivning vägras: Om en fastighetsägare nekas rivning av en byggnad kan ersättning komma i fråga ifall skadan anses betydande. Skadan beräknas som skillnaden mellan marknadsvärdet före och efter beslutet om vägrad rivning. Enligt praxis har värdeminskningar på 10-20% räknats som betydande. Ett sådant fall kan exempelvis handla om en fastighetsägare som inte får riva och bygga nytt utan tvingas renovera byggnaden, vilket visar sig vara ett dyrare alternativ. Om inte byggnaden är i mycket dåligt skick blir dock sällan merkostnaderna för en renovering tillräckligt stora för att ersättning ska utgå. I detta sammanhang är värt att påpeka att det enligt PBL 3 kap § 13 är lagstadgat att alla byggnader ska underhållas.

Skyddsbestämmelser: Vid införande av skyddsbestämmelser kan fastighetsägaren ha rätt till ersättning om ”pågående markanvändning avsevärt försvåras”. Ett sådant läge kan uppstå till exempel om skyddsbestämmelserna innebär att bygglov inte beviljas för åtgärder som det vanligtvis beviljas bygglov för. Ersättning kan också bli aktuellt om det uppstår merkostnader i och med att fastighetsägaren tvingas använda särskilda material och/eller metoder vid underhåll. Merkostnaderna måste uppnå en viss nivå för att ersättning ska komma i fråga, men ofta innebär inte kraven i skyddsbestämmelserna några nämnvärda extrakostnader. Merkostnader kan ibland också kompenseras av att värdet på fastigheten ökar.

Kulturresevat - Kulturresevat får avsättas av Länsstyrelsen eller kommunen i syfte att bevara värdefulla kulturpräglade landskap. Detta är ett nytt institut som tillkom med Miljöbalken. Det finns dock ännu inga kulturresevat av den här kategorin avsatta av Länsstyrelsen i Lomma kommun.

Biotopskydd - Utöver de skyddsinstrument som syftar till att bevara kulturmiljöer finns det en del skyddsinstrument vars syfte är att bevara värdefulla naturmiljöer men vars konsekvenser även bidrar till att skydda kulturmiljöer. Genom till exempel biotopskydd kan kulturelement som odlingsrösen och märkegravar eller åkerholmar och åkerrenar, som kan vara rester av mycket gamla slätter och betesmarker, skyddas.

Kulturmiljön i Lomma kommun

Lomma kommun bildades 1963 genom sammanslagning av Lomma köping och Flädie storkommun. Kommunen karaktäriseras av sitt läge vid havet, jordbrukslandskapets fullåkersbygd och kommunikationslederna som skär genom landskapet i nord-sydlig riktning. Historisk sett har jordbruk och tegelindustri varit de mest betydelsefulla näringarna i området, vilket speglas i de kulturmiljöer som återfinns i kommunen. Kommunens norra gräns går i Lödde å, och vid Lomma har Höje å sitt utlopp.

De största tätorterna i kommunen är Lomma och Bjärred, två samhällen med olika karaktär och olika bakgrund. Lomma har rötter i medeltiden, men utvecklades främst i samband med tegel- och cementindustrin i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Bjärreds historia är kortare och är kopplad till det bad- och semesterliv som etablerades på platsen kring sekelskiftet 1900. Fjelie och Flädie, belägna mellan Bjärred och Lund, är medeltida kyrkbyar som kom att förändras i och med järnvägarnas dragning. Flädie framstår idag till stora delar som ett stationssamhälle. Borgeby samhälle, norr om Bjärred, började växa fram under slutet av 1800-talet i samband med laga skiftet i socknen, som splittrade den gamla byn vid Borgeby kyrka och slott. Habo Ljung, vid kusten norr om Lomma, kom till som ett sommarstugesamhälle på 1930-talet.

Värdefulla kategorier och områden

Teglet och tegelindustrin

Den betydelsefulla tegelindustrin avspeglar sig i Lommas kulturmiljöer på flera sätt. Industribebyggelsen är till stora delar försvunnen idag, vilket gör att det som finns kvar är särskilt värdefullt att bevara. Stora, sammanhängande områden med tegelarbetsarebostäder från tiden kring sekelskiftet 1900 finns dock bevarade i kommunen, och utgör unika bebyggelsemiljöer. De idag vattenfyllda lertäkterna som bland annat återfinns i norra Lomma är en annan kulturhistoriskt värdefull lämning efter industriepoken. Vidare avspeglar sig teglets betydelse för Lomma i byggnadstraditionen. En stor del av byggnaderna i kommunen har fasader i lokalt tillverkat tegel. Det gula teglet är dominerande. Rött tegel, som tillverkades i Kanik, är vanligt främst i Bjärred. Även cementindustrin med produkten Eternit har lämnat spår i bebyggelsen. In på 1970-talet, då stora enhetliga bostadsområden uppfördes i kommunen, var fasadmaterialet tegel. Eternit användes då i stor utsträckning som takmaterial.

Det lokalt tillverkade teglet syns i många fasader.

Närheten till havet

Många kulturmiljöer i Lomma har en koppling till havet, mer eller mindre direkt. Det var havet som under 1900-talets första hälft drog semesterfirande stadsbor till Bjärred och Habo Ljung, vilket kom att prägla bebyggelsen på dessa orter. Vid kusten och utmed Höje å finns hoddor som används och använts av fiskare. Bryggor och båtar kantar kusten på flera ställen. För arbetarna längs med Strandvägen i Lomma var fisket en viktig binäring, och tomterna där sträcker sig långsmala ner mot havet.

Öresund är och har varit en tillgång, både för nytta och nöje.

Jordbrukslandskapet är präglat av 1800-talets skiftesreformer.

Skifteslandskapet

Den karaktäristiska blockformiga och rätlinjiga struktur som går igen i landskapets fastighetsstrukturer, vägnät, och markanvändning är ett arv från enskiftet vid 1800-talets början. Enskiftets syfte var att varje enskild gård skulle tilldelas en sammanhängande ägofigur, vilket ofta medförde att gården flyttades ut från bytomten och placerades centralt på de nya samlade ägorna. På flera håll vittnar gårdar, som nu ligger omgärdade av yngre bebyggelse, om det tidigare landskapet. Större träd i det utpräglade jordbrukslandskapet är ofta reminiscenser av utflyttade gårdslägen. Byarna som skiftades ut kom dock i de flesta fallen att leva kvar då bygdens centrala och gemensamma funktioner samlades på eller i anslutning till bytomterna. Bykaraktären är här i de flesta fall tydlig än idag.

Vägar

Vägnätet i Lomma kommun domineras av enskiftets rätlinjiga vägar och 1900-talets motorvägar och trafikleder men rester av medeltidens terränganpassade byvägar finns också bevarade. Vägarnas utformning och vägnätets struktur återspeglar det samtida samhällets ekonomi och tekniska nivå.

Godsen, Alnarp och Borgeby

Lomma kommun har två slottsanläggningar med lång platskontinuitet. Alnarps gods är känt sedan 1100-talet, och vid nuvarande Borgeby slott har en borg funnits sedan vikingatid. Alnarp har bebyggts främst under 1800-1900-talen och utgör något av ett miniatyrsamhälle, med bostäder och institutionsbyggnader av genomgående hög arkitektonisk kvalitet. Alnarp är idag en del av Sveriges Lantbruksuniversitet och utemiljön med den stora parken är värdefulla komponenter. Huvudbyggnaden på Borgeby, liksom Börjes torn är av medeltida ursprung. Ladugården, från 1700-talets första hälft, är en av Skånes äldsta bevarade ekonomibygnader. Såväl Borgeby som Alnarp är förklarade som byggnadsminnen.

Bebyggelsen

Bebyggelse och bebyggelsemiljöer som framträder som karaktäristiska och värdefulla kategorier i Lomma kommun är bebyggelse på de gamla bytomterna, skiftesgårdar, gatehus, tät arbetarbebyggelse från sekelskiftet 1900, praktfulla villor från samma tid, byggnader med sommarstugekarkaktär, områden av egnahemskaraktär från 1920-50-talen, lummig villastad med mycket grönska i gaturummet, enhetliga småhusområden från 1950-1970-talen och nyckelbyggnader såsom skolor, järnvägsstationer med mera.

Bevarad enskiftesväg.

Ladugården vid Borgeby slott

Denna typ av hus är mycket vanlig i kommunen.

Kulturmiljön i Lomma tätort

Lomma, ett samhälle med anor i medeltiden, är beläget vid Höje ås mynning, med havet åt väster och fullåkersbygden åt öster. Lomma har en tydlig egen karaktär, en intressant historia och många kulturmiljöer av värde.

Bebyggelsen i Lomma består till stor del av enfamiljshus. Områden från olika epoker, ofta med relativt enhetlig karaktär, ligger som årsringar. Centralt finns Strandvägen med sina karaktäristiska industriarbetarbostäder från tiden kring sekelskiftet 1900, och i ytterkanterna ligger stora, sammanhängande områden med grupphusbebyggelse från 1960-70-talen. Däremellan finns praktfullare villor och sommarbostäder från 1900-talets början, egnahemsbebyggelse från 1920-50-tal, och även en del flerfamiljshus.

Den industriella verksamheten har varit avgörande för Lommas utveckling under 1900-talet. Framförallt är det tegelindustrin som dominerat, något som även har satt sin prägel på bostadsbebyggelsen i och med materialanvändningen. Tegelbruken var lokaliserade invid Höje å och i hamnen. Numera vattenfyllda lertäkter är tydliga spår efter denna verksamhet vid sidan av enstaka industribyggnader. Även kring järnvägsstationen etablerades en rad industrier som idag helt ersatts med bostäder. Ett mer sentida industriområde är Vinstorps industriområde i de norra delarna av Lomma.

I Lomma har det aldrig funnits *ett* tydligt centrum. När Lomma kyrka uppfördes i slutet av 1800-talet var det på platsen för sin medeltida föregångare längs Höje å. Här fanns också Lommas byskola placerad. När järnvägen anlades vid samma tid kom denna tillsammans med stationsbyggnaden att bilda ett eget centrum för industribetonad verksamhet tillsammans med handel och bostäder. I slutet av 1960-talet uppfördes ny centrumbebyggelse i form av Centrumhuset som skulle samla den handel och verksamhet som tidigare varit utspridd längs den gamla huvudleden Strandvägen.

Trafikmönstren i Lomma är till stor del präglade av 1970-talets omstruktureringar, då Strandvägen stängdes för genomfart och kringfartsleden Malmövägen byggdes. När man närmar sig Lomma med bil från söder uppfattar man inte samhället som den kuststad det faktiskt är. Strandvägen var den gamla huvudleden utmed Skånes kust, men den är nu uppstyckad i delar, och har inte längre karaktären av ett sammanhängande kommunikationsstråk. Istället fungerar Karstorpsvägen och Vinstorpsvägen som viktiga infartsleder.

I centrala Lomma saknas parker i traditionell mening. Istället är det den omfattande villabebyggelsen som med sina grönskande trädgårdar står för den lummiga karaktär som orten bitvis har. Närheten till havet och strandremsan är dock en grönstruktur av betydelse för samhällets karaktär. Kring Höje å och de vattenfyllda lertäkterna finns något mer svårtillgänglig men ändå betydelsefull grönnska av mer vildvuxen karaktär. 1960-70-talets bostadsområden planlades storskaligt, och i dessa planer ingick grönstrukturen som en självklar ingrediens. Bebyggelsens gruppering i små öar med parkmark mellan är mycket karaktäristisk för den tidens planering.

Karaktäristiska och värdefulla områden och kategorier

Gamla gårdar

Allt eftersom Lomma har expanderat har lantbruksbebyggelse inorporerats i samhället. Idag finns ett antal bevarade gårdar omgärdade av mer sentida bebyggelse. Dessa gårdar utgör betydelsefulla historiska ankare som bör hanteras varsamt. För att bevara sådana bebyggelsestrukturer på bästa sätt är det avgörande att hitta lämpliga funktioner för dem. Vad gäller byggnaderna är det viktigt att deras karaktär bevaras och att man använder sig av rätt material vid renovering eller ombyggnad. Gårdsplanerna ska hållas obebyggda och inte hårdgöras med moderna material. Växtlighet i anknötning till gårdarna är av värde och eventuella öppna ytor kring gårdsbebyggelsen ska bevaras.

Gård vid Alnarpsvägen i Lomma

Strandvägen

Strandvägen utgör Lommas äldsta bevarade, sammanhängande boendemiljö. Bebyggelsen har en omedelbar koppling till den tegelindustri som varit så betydande på orten. Bebyggelsen har på detaljnivå genomgått stora förändringar, men som helhet är det en välbevarad och mycket värdefull kulturmiljö. Liknande bebyggelse av värde finns också i exempelvis Lilla Lomma och vid Smålandsgatan. Att återskapa Strandvägens sammanhängande sträckning skulle vara av stort värde för hela Lomma som samhälle. Småskaligheten och tätheten i bebyggelsestrukturen är karaktäristisk och värdefull, liksom materialen tegel och eternit. Här bör man vara ytterst restriktiv vad gäller rivningar och väldigt varsam vid ombyggnader och renovering. Vid nyexploatering bör det ställas stora krav på anpassning till den känsliga miljön. Kontakten med havet är också ett betydelsefullt inslag i denna bebyggelsemiljö, och de långsmala strandtomterna ska inte styckas av eller på annat sätt delas.

Strandvägens forna betydelse syns tydligt på detta flygfoto från 1930-talet.

De vattenfyllda lertäkterna är lämningar efter den viktiga tegelindustrin.

Tegel- och cementindustrins lämningar

Tegel- och cementindustrin har satt ett tydligt avtryck på Lommas bebyggelse, i och med att det gula teglet och eterniten är så vanligt förekommande byggnadsmaterial. Detta är ett mycket betydelsefullt särdrag med tydligt lokalhistoriskt värde. Industriebbyggelsen från tegel- och cementindustrierna har idag till stor del gått förlorad. Viss bebyggelse finns bevarad exempelvis vid Prästbergavägen och i hamnen. Det är av stort kulturhistoriskt värde att det som finns kvar av denna bebyggelsekategori bevaras. För att historien ska vara avläsbar bör inte heller bebyggelsens industriella karaktär förvanskas. Värdefulla lämningar från industriepoken är också de vattenfyllda lertäkterna, som bör bevaras.

Nyckelbyggnader

Byggnader med centrala och allmänna funktioner är av stor betydelse för ett samhälles karaktär, historieskrivning och självbild. Till sådana byggnader hör exempelvis järnvägsstationen, skolbyggnader, Folkets hus, kyrkor. Det är alltid önskvärt att denna typ av byggnader kan bibehålla sin funktion. Är det inte möjligt ska byggnadens karaktär bevaras så att dess ursprungsfunktion går att avläsa. I Lomma är det karaktäristiska gula teglet vanligt förekommande som fasadmateriäl, inte minst vad gäller nyckelbyggnaderna. Det gula teglet är en sorts symbol för Lomma och det är av största vikt att tegelfasaderna inte förvanskas.

Villor från det tidiga 1900-talet

I Lomma finns villaområden med praktfulla och individuellt utformade villor från det tidiga 1900-talet, exempelvis utmed Allégatan. Stora tomter med väl uppvuxen grönska är avgörande för dessa områdens karaktär. I denna typ av områden bör man vara mycket försiktig med att stycka av tomter, och vid nyexploatering måste stor hänsyn tas till den omgivande miljön. För att behålla karaktären och den lummiga gatubilden i dessa områden är det av stor vikt att man inte uppför plank eller murar i tomtränserna utan håller sig till häckar eller staket. Komplementbyggnader bör heller inte uppföras för nära tomtränserna mot gatan.

Lomma station är ett exempel på en viktig nyckelbyggnad.

Villorna vid Allégatan är individuellt utformade.

Områden med enhetlig bostadsbebyggelse från 1920-50-tal

I Lomma finns stora mängder enklare villor med likartad utformning. De bildar ofta relativt sammanhållna gatumiljöer och områden. Det är av betydelse att man vid renovering, ombyggnad eller nyexploatering tar hänsyn till områdets bebyggelsekaraktär. Avgörande faktorer i dessa sammanhang är volym och material. Ofta återkommande är de gula tegelfasaderna som inte bör målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Byggnadernas placering i förhållande till varandra och till gatan är av stor betydelse för områdenas karaktär. Även i dessa områden är grönskande gatubilder vanliga och murar eller plank är olämpliga.

1960-70-talets grupphusbebyggelse

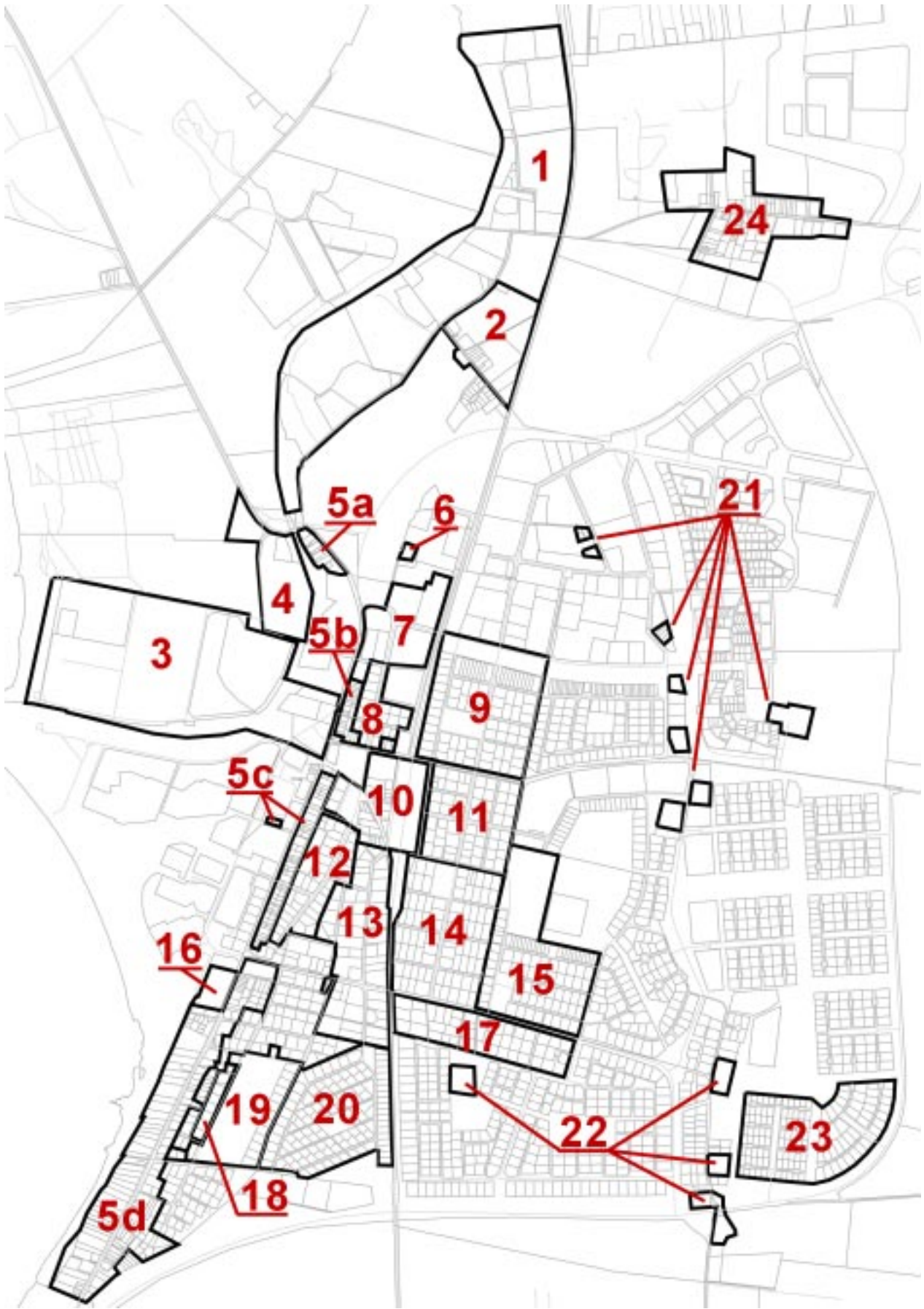
Dessa bostadsområden utgör en stor del av bebyggelsen i Lomma tätort. Bebyggelsens enhetliga utformning är ett karaktäristiskt drag för den tidens stilideal - upprepadets estetik. Trafiksepareringen och de centrala grönytorna är också karaktäristiska drag. I dessa områden är det av vikt att enhetligheten bibehålls vad gäller material, färgsättning och byggnadernas höjd och volym.

På Bredgatan skapar byggnadernas volym och de gula tegelfasaderna en enhetlig gatubild.

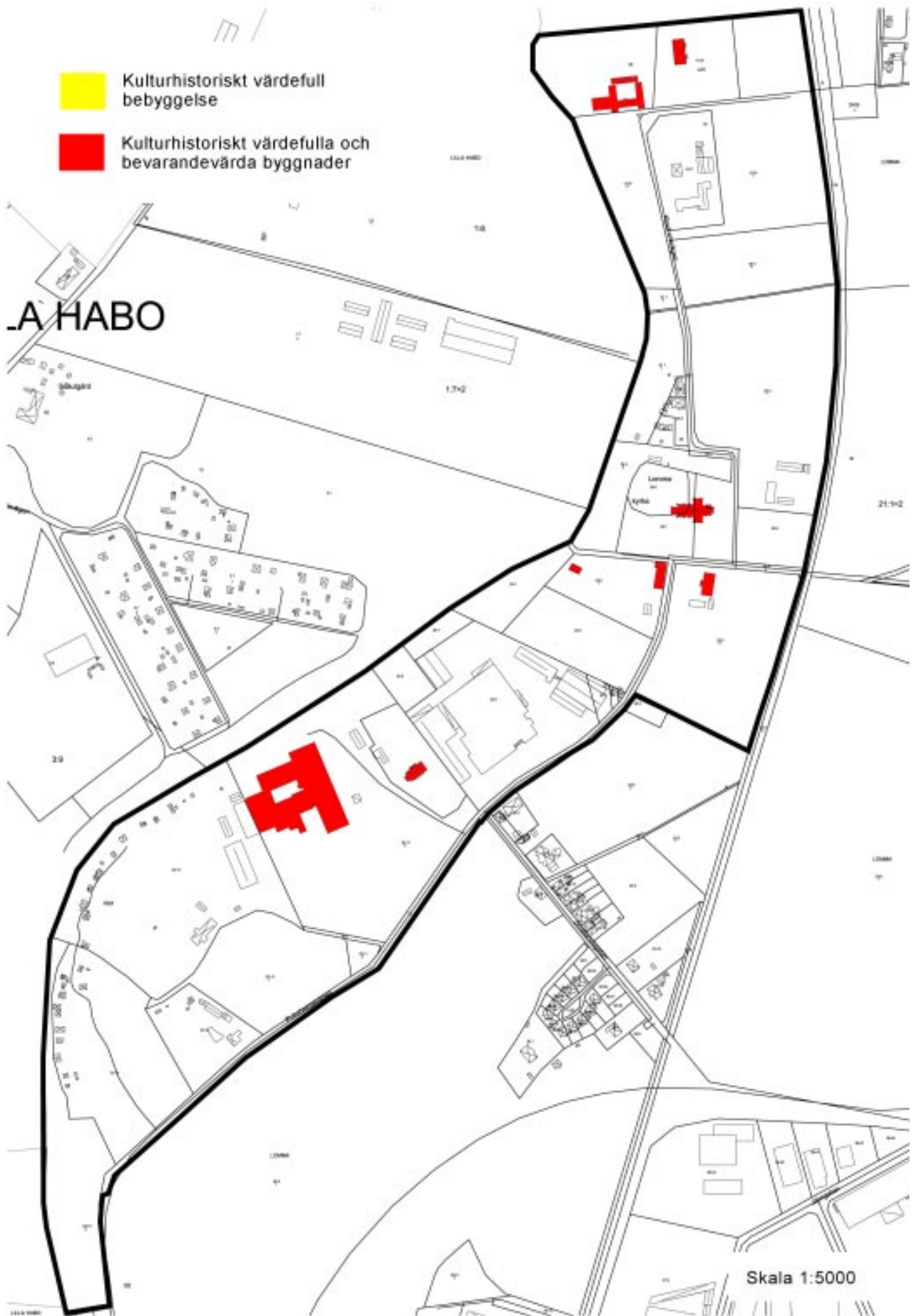

Hjortrongatan är ett exempel på 1970-talets bostadsbyggande.

Urval: Bebyggelsemiljöer

1.	Bebyggelsen kring Lomma kyrka	21
2.	Arbetarebebyggelse, Smålandsgatan	27
3.	Industribebyggelse, Hamnen	31
4.	Bruksbebyggelse, Brohus	35
5a.	Arbetarebebyggelse, Strandvägen, Brofästet	39
5b.	Arbetarebebyggelse, Strandvägen norr om Vinstorpsvägen	43
5c.	Arbetarebebyggelse, Strandvägen söder om Vinstorpsvägen	47
5d.	Arbetarebebyggelse, Strandvägen söder om Karstorpsvägen	51
6.	Kraften	59
7.	Flerfamiljshus från 1940-50-talen	61
8.	Småhusbebyggelse från 1940-50-talen, Bredgatan	65
9.	Villor och radhus från 1940-50-talen, Kastanjevägen	69
10.	Stationssamhället	73
11.	Holstska villaområdet	79
12.	Egnahemsbebyggelse från 1920-30-talen, Storgatan	83
13.	Villor, Allégatan	89
14.	Småhusbebyggelse från 1940-50-talen, Linnéavägen	95
15.	Typhus från 1950-talet, Pilgatan	99
16.	Folkets Hus	103
17.	Villor, Karstorpsvägen	107
18.	Småhusbebyggelse 1940-50-tal, Idrottsvägen	111
19.	Funkishus vid Idrottsplatsen	113
20.	Grupphusbebyggelse från 1950-talet, Bofinksvägen	117
21.	Lantbebyggelse, Vinstorp	119
22.	Rester av en by, Karstorp	123
23.	Kedjehus och villor från 1960-70-talen, Lingongatan, Kråkbärgsgatan	127
24.	Lilla Lomma	129

1. Bebyggelsen kring Lomma kyrka

Kring Lomma kyrka, längs Prästbergavägens västra sträckning samt Klockarevägen, finns idag en blandad bebyggelse som tillsammans skapar ett område med bykaraktär. Här finns representanter för sociala funktioner såsom skola, ålderdomshem och prästgård vid sidan av stora industrianläggningar och arbetarebostäder. De smala slingrande vägarna, de stora industrianläggningarna vid sidan av små arbetarebostäder, de igenväxta lertäkterna och Höje ås grönskande strand med sina fiskehoddor ger karaktär åt området. Bebyggelsen är övervägande uppförd i tegel från tegelbruken i området.

Den medeltida romanska kyrkan i Lomma ansågs vid slutet av 1800-talet för liten och kom att ersättas med en nyromansk kyrkobyggnad efter ritningar av den danske arkitekten J. E. A. Nielsen. Till kyrkan hör ett förråd samt ett gravkapell med höga arkitektoniska kvalitéer. Strax söder om kyrkan finns två skolbyggnader från 1800-talet bevarade. Under andra hälften av 1800-talet växte, längs Prästbergavägen, en rad tegelbruk fram. Bäst bevarat är det konglomerat av byggnader som AB Lomma tegelfabrik utgör. Precis norr om tegelbruket finns en byggnad som enligt uppgift ursprungligen ska vara uppförd som prästgård men som även fungerat som disponentvilla. Precis norr om kyrkan, längs Klockarevägen, återfinns en enklav av moderniserade och tämligen förändrade arbetarebostäder. Vid Klockarevägen i norr finns en av kommunens få bevarade fyrlängade gårdar samt ett ålderdomshem från 1900-talets början.

Området kring Lomma kyrka är en miljö med kulturvärden att värna om. Därför bör man vid eventuell nyproduktion i området ta hänsyn till den befintliga bebyggelsen när det gäller volym och placering. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet.

Lomma kyrka från söder.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 20:4, 20:6, 20:7, 20:8, Lomma kyrka (Prästbergavägen 71), Lomma 22:2,1, Gravkapell
Lomma kyrka uppfördes i nyromansk stil 1871-1873, då den ersatte en medeltida kyrka på platsen. För ritningarna stod den i Landskrona verksamme danske arkitekten J. E. A. Nielsen. De romanska stildragen framträder bland annat i den tunga och kompakta murmassan, som lättas upp av blinderingar och stora rundbågiga fönster. Fasaderna är uppförda i gult tegel. Kraftiga strävpelare är anslutna till fasadernas mest belastade partier. Under takfoten och längs gavelspetsarna löper en rundbågsfris och den tunga västportalen bärs upp av massiva kolonner med tärningskapitäl. Taket är belagt med skiffer i olika nyanser. Lomma kyrka är ett utmärkt exempel på den tunga praktfulla tegelarkitekturen som är utmärkande för det stora danska arkitekturinflytande i Skåne under denna tid. Kyrkan speglar även Lommas samhälles starka utveckling både industriellt och befolkningsmässigt. Kyrkogårdsområdet består av tre skilda delar. Utvidgningar och förändringar har skett efterhand från tidigt 1900-tal och framåt. Gemen-

samt för de tre kyrkogårdsdelarna är valet av växter i form av avenbokshäckar, gröna vinterväxter, paraplybjörkar, buxbom m.m. samt grusgångarna och inhägnader. Norr om kyrkan låg vid inventeringen 2002 ett numera rivet förråd i gult handslaget tegel, ritat av Eiler Graebe 1939. Sydväst om kyrkan ligger gravkapellet, uppfört 1964 efter ritningar av Paul Hansen på Tage Møller arkitektbyrå. Även kapellet har fasader i gult handslaget fasadtegel med svart skiffer ovan samtliga dörröppningar. Utvändigt snickeri är av teak och plåtarbeten i koppar. Ett stort glasfönster vetter mot Höje å. Taket är belagt med kopparplåt. Den modernistiskt utformade byggnaden är av hög arkitektonisk kvalitet och präglas av gedigna material, en hög ambitionsnivå med ett lågmält och, i kyrkogårdsmiljön, väl anpassat formspråk.

Lomma kyrka är skyddad enligt Kulturminneslagen, och får inte ändras utan tillstånd från Länsstyrelsen. Även gravkapellet är bevarandevärt ur kulturhistorisk synvinkel.

Kyrkan.

Kapellet.

Lomma 22:10, Lomma prästgård (Prästbergavägen 41)

Denna byggnad är enligt uppgift Lommas gamla prästgård. Den har även fungerat som disponentvilla till det intilliggande tegelbruket. Fasaderna är putsade och avfärgad i vitt, och de är artikulerade med bland annat en takgesims med tandsnittsfris. Fönstren är delvis ursprungliga fönster med korspost. I öster finns en frontespis och i söder en sentida tillbyggnad. Sadeltaket är belagt med taktegelimiterande plåt och skorstenarna och är plåtinklädda. Byggnadens monumentala arkitektur besitter ett arkitektoniskt värde och ingår som viktig del i området med kyrkan och resterna efter tegelbruksepoken.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Byggnaden bör inte förses med takkupor eller takfönster. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och trädgårdens karaktär bör bibehållas. Hit räknas trädgårdens utsträckning, läget i anslutning till bostadshuset, murar, häck, höga träd.

Lomma 22:11 och del av Lomma 22:12, Lomma tegelfabrik 1, Lundstens tegelbruk (Prästbergavägen 43)

Det Lundstenska tegelbruket grundades kring 1880. År 1916 slogs bruket samman med två av de andra Lomma-bruken under det gemensamma namnet AB Lomma tegelfabrik. 1975 lades tillverkningen ned vid Lundstenska tegelbruket och 1978 revs den stora tegelugnen. Dagens bebyggelsen utgörs av ett konglomerat av byggnader uppförda vid olika tid och med olika material. Gult tegel dominerar dock. Byggnaderna utgör en rest efter Lomma tegelfabrik 1 och är därmed en reminiscens av en drygt 100-årig tegelbruksepok på platsen längs Höje å. Tegel-tillverkningen är den näringsgren som varit av mest betydelse för utvecklingen i kommunen och vars byggnadsrester idag är bevarade i begränsad omfattning. Fastigheten Lomma 22:11 och del av 22:12 hyser det bäst bevarade tegelbruket i Lomma. Av de övriga tegelbruken återstår endast enstaka ofta förvanskade byggnader.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaderna bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Därför ska tegelfasaderna inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över, och skorstenen bör bevaras och underhållas.

Lomma 22:2,1, Lomma byskola (Prästbergavägen 69)

Byggnaden är uppförd som skola 1822. Den är uppförd i ett rött tegel av den typ som tillverkades vid Lommas första tegelbruk. Fönstren är fyrdelade, sexdelade eller ospröjsade tvåluftsfönster i trä. Dörrarna är utbytta. I frontespisen finns ett lunettfönster. Sadeltaget är belagt med eternitplattor och det finns två murade skorstenar. I norr finns en stor tillbyggnad i rött tegel. De äldre skolmiljöerna har mycket höga lokalhistoriska och samhällshistoriska värden. Bebyggelsekategorin är ofta gestaltad med stor omsorg. De speglar sina tiders pedagogiska och arkitektoniska ideal, vilket ytterligare förstärker det kulturhistoriska värdet. Byggnaden är också intressant på grund av sitt byggnadsmaterial då den kan även ses som ett industriminne.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Inga takkupor, takfönster eller tillbyggnader får uppföras. Tomten bör avgränsas med häck.

Lomma 22:2,2, Lomma byskola (Prästbergavägen 74)

Byggnaden är uppförd som skola uppskattningsvis kring 1800-talets mitt. Fasaderna är i gult tegel med sågtandsgesims. Byggnaden har äldre spröjsade två- och treluftsfönster och i gavlarna finns konstfullt utformade ankarslut och lunettfönster. I väster finns en central farstuvist med lunettfönster. Fönstren är sex- och niodelade träfönster. Sadeltaget som är belagt med eternitplattor har två murade skorstenar. Väster om byggnaden ligger skolgården. De äldre skolmiljöerna har mycket höga lokalhistoriska och samhällshistoriska värden. Bebyggelsekategorin är ofta gestaltad med stor omsorg. De speglar sina tiders pedagogiska och arkitektoniska ideal, vilket ytterligare förstärker det kulturhistoriska värdet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Inga takkupor, takfönster eller tillbyggnader får uppföras. Rester av planerad skolträdgård samt skolgård ska bevaras. Höga träd och häck ska bevaras och skolgården ska lämnas obebyggd.

Lomma 11:35, Kommungården (Klockarevägen 13)

Denna slutna, fyrhängade gård ligger kvar på den gamla bytomten, sedan tiden innan skiftena. Under en period har den fungerat som kommungård. Bostadshuset är från 1800-talets första hälft medan ekonomibyggnaderna möjligen är något yngre. Ladan är troligtvis från 1900-talets första hälft. Gårdsplanen är kullerstensbelagd och norr om bostadshuset ligger trädgården. Bostadshusets gårdsfasad är i korsvirke med rödmålad timra och vitputsade fackfyllningar, medan den norra fasaden är i rött tegel och gavlarna är vitputsade. Fönstren är äldre sexdelade träfönster. Sadeltaget är belagt med eternitplattor och det finns två murade skorstenar. I öster, söder och väster

Bostadshuset.

Södra längan.

inhägnas gårdsplanen av ekonomilängor. De östra och västra längorna är i korsvirke med rödmålad timra och vitputsade väggfält, och de har äldre träfönster och dörrar och portar i trä. Den södra längan har en fasad i vitmålat tegel och gjutjärnsfönster. Alla längorna har sadeltak som är belagda med korrugerad eternit. Sammanbyggd med gården, på dess sydvästra sida, ligger en lada med fasader i rödmålad lockpanel och sadeltak belagt med korrugerad eternit. Gården har högt lokalhistoriskt värde då den tillhör Lommas äldsta bebyggelse. Den är också en av få fyrlängade slutna gårdar som finns kvar i socknen. Gården ligger även på Lommas gamla bytomt, där bebyggelsekontinuiteten ned i tiden före enskiftet är betydelsefull, liksom kontakten med jordbrukslandskapet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaderna bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga takkupor, takfönster eller tillbyggnader får uppföras. Murade skorstenar ska bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas. Trädgårdens karaktär bör bibehållas. Hit räknas trädgårdens utsträckning, läget i anslutning till bostadshuset, häckar och höga träd. Fastigheten bör inte styckas av eller på annat sätt delas. Ny bebyggelse bör inte uppföras på fastigheten av annan orsak än att tillbyggnad är nödvändig för att bedriva jordbruk. Gårdsplanen får inte bebyggas och kullerstensbelägningen ska bevaras. Gårdens kontakt med det öppna jordbrukslandskapet ska bevaras.

Lomma 11:24 (Klockarevägen 15)

Byggnaden är uppförd som ålderdomshem uppskattningsvis på 1920- eller 1930-talet. Fasaderna är i rött tegel och fönstren är sexdelade tvåluftsfönster i trä. Endast en av byggnadens två farstukvistar finns bevarad. Sadeltaket är belagt med enkupigt rött taktegel. Byggnaden är välbevarad och välbyggd och har förutom ett högt lokalhistoriskt värde ett socialhistoriskt värde.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Inga takkupor eller takfönster får uppföra och eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Murade skorstenar bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

2. Arbetarebebyggelse, Smålandsgatan

Smålandsgatan utgör en rest av vägen mellan Vinstorp och tegelbruken vid Prästbergavägen och Høje å. Prästbergavägen är en gammal väg som finns med på Skånska Rekognosceringskartan från 1812. Det är dock först på Generalstabskartan från 1850-talet som det finns en väg från Prästbergavägen ner till Vinstorp. Man kan antaga att den vägen tillkom i samband med de många tegelbrukens framväxt längs ån. Bebyggelsen längs vägen, det vill säga nuvarande Smålandsgatan, växte fram under slutet av 1800-talet, troligtvis som bostäder åt arbetarna på tegelbruken. I och med järnvägen är Smålandsgatan idag en återvändsgata med ett lugnt och något avskärmat läge. Omgivningen är präglad av de vattenfyllda lertäkterna och den tämligen vildvuxna vegetation som omger dem. På sydvästra sidan av vägen har ett modernt kedjehusområde uppförts. Den nya bebyggelsen är uppförd i en liten avskild enklav och påverkar inte kulturmiljön med de gamla arbetarebostäderna negativt.

Bebyggelsen vid Smålandsgatan är en miljö med kulturvärden att värna om. Därför bör man vid eventuell nyproduktion i området ta hänsyn till den befintliga bebyggelsen när det gäller volym och placering. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet.

Smålandsgatan från nordväst.

Vattenfylld lertäkt väster om Smålandsgatan.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Lomma 23:4 (Prästbergavägen 52), Lomma 23:5 (Smålandsgatan 1), Lomma 23:9-10 (Smålandsgatan 7-9), Lomma 23:11-12 (Smålandsgatan 11-13), Lomma 23:13 (Smålandsgatan 15), Lomma 23:14-15 (Smålandsgatan 17-19), Lomma 23:17 (Smålandsgatan 27)

De äldre husen vid Smålandsgatan är grupperade utmed gatulinjen. Flera av dem är uppförda som parhus. Det dominerande byggnadsmaterialet är det gula Lommateglet. Entréerna är belägna mot gatan. Fönstren är i de flesta fall utbytta till två- och treluftsfönster av 1940-talstyp, men traditionellt sett har de varit sexindelade tvåluftsfönster.

På samma sätt som bebyggelsen utmed Strandvägen vittnar de gamla arbetarebostäderna vid Smålandsgatan om Lommas tid som betydelsefullt tegelbrukssamhälle. När stora delar av själva industribyggnaderna är rivna, är bostadsbebyggelsen det som finns kvar efter denna epok. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Tegelfasader bör inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Entréer mot gatan bör bevaras. Inga takkupor eller takfönster bör uppföras i takfall mot gatan, och takkupor på baksidan bör anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Äldre, murade uthus är av betydelse för miljöns karaktär, och de bör bevaras och underhållas. Murade skorstenar på bostadshus och uthus bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 26:4 (Smålandsgatan 8)

Denna byggnad uppskattas vara uppförd kring sekelskiftet 1900. Fasaderna är i gult tegel och gavelröstena är klädda med eternit lagt i sicksackmönster. Fönstren är utbytta, bruna tvåluftsfönster som är sexdelade. På den norra gaveln finns det ett blindfönster. Entrén är centralt placerad på gatufasaden. Taket är belagt med eternitplattor. Det finns en

murad skorsten. Ett äldre uthus med fasader i gult tegel, sadeltak belagt med korrugerad eternit och en murad skorsten är beläget i vinkel mot bostadshuset. Byggnaden och uthuset utgör en välbevarad bebyggelseenhet, som är ett fint exempel på hur en vanlig arbetarebostad kunde se ut i Lomma tiden kring sekelskiftet 1900.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att bostadshuset och uthuset bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör inte fasaderna målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Entrén mot gatan ska bevaras. Inga takkupor får uppföras i takfall mot gatan, och takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Bostadshusets och uthusets skorstenar bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

3. *Industribebyggelse, Hamnen*

Lomma hamn har varit ett betydelsefullt verksamhetsområde i Lomma sedan andra halvan av 1800-talet. Det var här Skånska Cementaktiebolaget startade Sveriges första cementfabrik 1872. Fabriken mark och lokaler togs 1906 över av Skandinaviska Eternit AB som sedan var verksam fram till 1977. Idag finns bara ett fåtal äldre byggnader bevarade i hamnområdet, medan ett flertal byggnader från 1900-talets senare hälft fortfarande ger området en tydlig karaktär av industri- och verksamhetsområde. För närvarande planeras en stor utbyggnad av bostäder i det gamla hamnområdet. En ny stadsdel ska växa fram här, och karaktären av industrihamn kommer försvinna. De äldre byggnader som bevaras kommer ligga kvar som historiska monument i en i övrigt helt nyskapad miljö.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 25:5, Tullhuset (Lomma hamn)

Denna byggnad är uppförd som tullvaktstuga någon gång under senare hälften av 1800-talet. Hamnen var ägd av Skånska Cementaktiebolaget, och det var deras ansvar att hålla tullarna med hus. Tullvaktstugan är i vit puts och har en något lägre utbyggnad i öster, klädd med liggande, vitmålad träpanel. Fönstren är försatta och dörren är utbytt. Stugan har ett sadeltak, belagt med korrugerad eternit, och i det norra takfallet finns en låg putsad skorsten. Tullhuset är ett av de äldsta bevarade husen i hamnen. Förutom dess koppling till Skånska Cementaktiebolaget har den också ett kulturhistoriskt värde genom att vara den byggnad som visar på den omfattande handel med utlandet som bedrivits i området.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga takkupor eller tillbyggnader får uppföras. Byggnadens kontakt med vattnet ska bibehållas. Den murade Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinklädas.

Lomma 25:5, Skandinaviska Eternitfabrikens huvudkontor (Lomma hamn)

Byggnaden uppfördes 1937 som huvudkontor till Skandinaviska Eternitfabriken. Fasaderna är i gult tegel och de ursprungliga tvåluftsfönstren i trä är bevarade. Entrén, som är centralt belägen på den östra fasaden, har en omfattning i natursten och baldakin i koppar. På den östra fasaden finns också ett stort trapphallsfönster i råglas. Taket är ett flackt sadeltak belagt med eternit. Det finns en dekorativt utformad, hög skorsten i rött tegel vid byggnadens sydvästra hörn.

Eternitfabrikens huvudkontor har en välbevarad exteriör och klara arkitektoniska kvaliteter vilket visar på den status byggnaden har haft vid uppförandet. Områdets industribyggnader är i princip jämnade med marken, kvar finns endast ett fåtal byggnader med industrihistorisk koppling. Eternitfabrikens huvudkontor är den bäst bevarade och därmed omistlig som monument över industrialismens betydelse för Lommas framväxt och Lommas betydelse för den svenska byggnadsindustrin.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Inga takkupor bör uppföras och eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala.

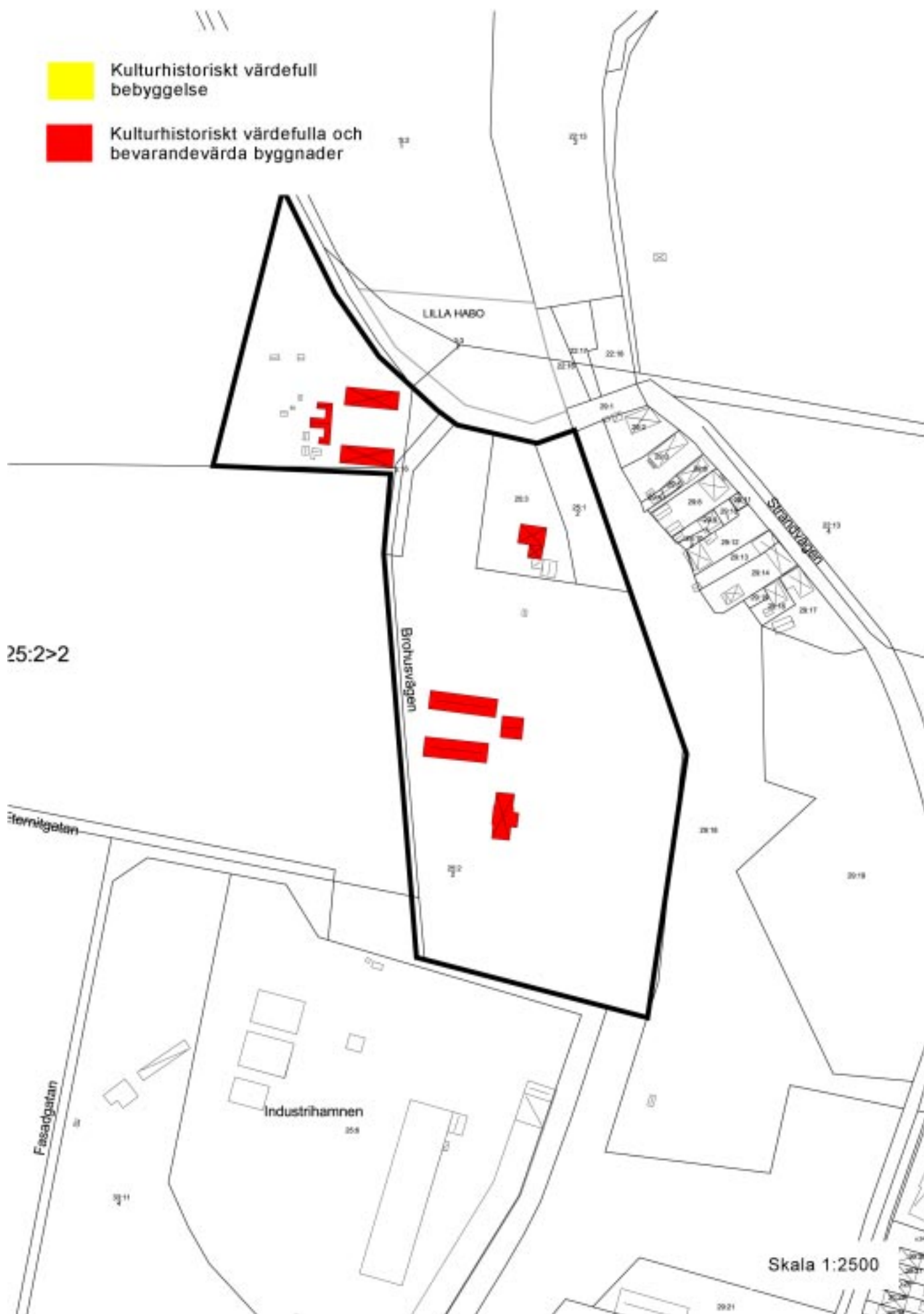
Lomma 33:11, Utlastningsladan (Ankarplatsen 1)

Denna byggnad är en utlastningslada för tegel, som är bevarad från det kockumska tegelbruket som låg i Lomma hamn innan Skånska Cementaktiebolaget tog över 1872. Eternitfabriken, som i sin tur övertog verksamheten i området 1905, använde byggnaden som lagerlokal för gipsskivor. Utlastningsladan är uppförd i tegel. Koniska pelare av gult tegel är synliga i fasaden medan de mellanliggande partierna putsats. Gavelröstena är klädda med brunmålad panel. Portarna är utbytta. Det flacka och för byggnaden mycket dominanta sadeltaket är belagt med korrugerad eternit.

Byggnaden är en av mycket få bevarade i området med industrihistorisk koppling. Det är också den enda bevarade byggnaden efter Kockums tegelbruk och därmed omistlig som monument över industrialismens betydelse för Lommas framväxt och Lommas betydelse för den svenska byggnadsindustrin.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga takkupor eller tillbyggnader får uppföras och byggnadens kontakt med vattnet ska behållas.

4. Bruksbebyggelse, Brohus

På 1860-talet bebyggdes Brohusområdet med lantbruksbebyggelse. I samband med anläggandet av Kockums tegelbruk under senare delen av 1800-talet kompletterades denna bebyggelse med en rad arbetare- och tjänstebostäder. Flertalet av dessa är idag rivna. Trots detta finns karaktären av bruksområde kvar. Längs Brohusvägen finns tre bebyggelseenheter från tre olika epoker bevarade. Mangårdsbyggnaden Lilla Brohus med sina stall- och uthuslängor som uppfördes av Barsebäcks gods på 1860-talet, arbetarbostadslängorna Norra bostäderna uppförda av Kockums tegelbruk under 1800-talets sista årtionden samt den av Skandinaviska eternitbolaget uppförda villa från 1950-talet. Bebyggelsen ligger i ett parkliknande landskap som med åren blivit tämligen förvildat. Av den allé som tidigare kantat Brohusvägen återstår endast enstaka träd.

Brohus är en miljö med kulturvärden att värna om. Därför bör man vid eventuell nyproduktion i området ta hänsyn till den befintliga bebyggelsen när det gäller volym och placering. Eventuell ny bebyggelse i Brohus bör placeras norr om Lilla Brohus stall- och uthuslängor och uppföras friliggande. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. Tomterna i Brohus bör avgränsas med häckar eller staket. Plank eller murar är direkt olämpliga. Den allé som löper längs med Brohusvägen ska bevaras alternativt återplanteras.

Brohusvägen från söder.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 25:1, Norra bostäderna (Brohusvägen 2 A-C, 4 A-C)

De två arbetarlängorna med tillhörande uthusbyggnad byggdes i slutet av 1800-talet för tegelbruksarbetare. När husen byggdes fanns det sex enrumslägenheter i varje huslänga. Längorna är putsade och avfärgade i en svagt gul kulör. Såväl fönster som portar är utbytta. Taken är belagda med eternitplattor och försedda med plåtinklädda skorstenar.

Norra längan.

Södra längan

Byggnaderna är till sin karaktär välbevarade och ingår som en viktig del av den tidigare bruksmiljön kring tegelbruket. Bruksområdet som helhet har sargats svårt under de senare årtiondena, då ett flertal kulturhistoriskt viktiga byggnader har rivits.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaderna bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga tillbyggnader får uppföras. Eventuella takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk.

Lomma 25:2, Lilla Brohus/ Villa Brohus/ Villa Solsken (Brohusvägen 3 A-B, 5, 7 A-B, 9)

Gården har genom arkivstudier kunnat föras tillbaka till 1860-talet, då den ägdes av Barsebäcks gods. Gården består av mangårdsbyggnaden Lilla Brohus (Villa Brohus och Villa Solsken är andra namn på byggnaden genom åren). Villan har under tegelbruksepoken fungerat som direktörsbostad. Byggnadens fasader är gulputsade med rusticerade, vitmålade hörnkedjor samt vita fönster- och dörrömfattningar. De småspröjsade tvåluftsfnönstren i trä är målade vita. Portarna är brunmålade. Byggnaden är försedd med plåtinklädda takkupor i det västra takfallet och i det östra takfallet finns två äldre putsade takkupor varav den ena byggts om och fungerar som balkong. Norr om Lilla Brohus finns två stall- och uthuslängor bevarade. Dess fasader är målade i en gul kulör. Fönster och portar är äldre och grönmålade. Den norra längan har en plåtinklädd skorsten. Centralt i den södra längan finns ett portluder. Längornas Taken är belagda med shingel. Byggnaden öster om gårdsplanen kallas Uggletorntet och fungerade ursprungligen som tvättstuga. Även denna byggnad är målat i en gul kulör och uppvisar äldre grönmålade portar och fönster. Tälttaket är belagt med falsad svart plåt och har ett tälttaksförsett torn.

Byggnaderna är till sin karaktär välbevarade och ingår, trots sitt ursprung, som en viktig del av den tidigare bruksmiljön kring tegelbruket. Bruksområdet som helhet har sargats svårt under de senare årtiondena, då ett flertal kulturhistoriskt viktiga byggnader har rivits.

Mangårdsbyggnaden.

Södra ekonomilängan

Uggletorntet

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaderna bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga takkupor eller tillbyggnader får uppföras. Stenläggningen på gårdsplanen mellan längorna ska bevaras. Ingen ny bebyggelse får uppföras på fastigheten söder och öster om befintlig bebyggelse. Lilla Brohus trädgård/park bör i möjligaste mån bevaras. Innan någon förändring sker bör en inventering av trädgårdens växtlighet göras.

Lomma 25:3 (Brohusvägen 1)

Byggnaden ritades 1955 av Tage Møller på uppdrag av Skandinaviska Eternitbolaget. Den ursprungliga planen omfattade tre identiska villor norr om Lilla Brohus. Endast en av dessa kom att uppföras. Byggnaden har en L-formad plan. Fasaderna är klädda med grå eternitskivor och gavelröstena är klädda med brunmålade lockpanel. Fönstren är till största del original med vita bågar och brunmålade karmar. Taket är belagt med shingel. På den västra gaveln finns en i fasaden synlig skorstensstock i rött tegel.

Byggnaden är välbevarad och har förutom arkitektoniska kvaliteter ett högt lokalhistoriskt värde genom att byggnaden uppfördes på Skandinaviska eternitfabrikens mark, av Skandinaviska Eternitfabriken, i eternit.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande.

5a. Arbetarebebyggelse, Strandvägen, Brofästet

Bebyggelsegruppen på Höje ås östra strand, precis söder om bron, kallas Brohusen eller Brofästet. Bebyggelsen började växa fram under det tidiga 1800-talet. Innan det hade marken tillhört Vinstorps bys allmänna utmark. Den nuvarande bebyggelsen är uppförd från 1830-talet fram till sekelskiftet 1900.

Bebyggelsen i Brofästet ligger inklämd mellan Strandvägen och ån. De flesta av bostadshusen är belägna vid vägen, och tomterna sträcker sig långsmala ner till ån, där det finns ett flertal äldre uthus. Byggnaderna har genomgått flera förändringar och en stor del av fasaderna är putsade. Det mest förekommande taktäckningsmaterialet är eternit i kvadratiska plattor, lagda diagonalt.

Brofästet är en miljö med kulturvärden att värna om. Småskaligheten och tätheten i bebyggelsen är viktiga karaktärsdrag. Därför bör man vid nyproduktion i området tänka på att anpassa ny bebyggelse till den befintliga vad avser placering i förhållande till gatan, volym, proportioner, skala och takvinkel. Även på nya hus bör entréerna ligga mot gatan. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I detta område bör man särskilt tänka på att tegelfasader inte bör målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas. Takkupor och takfönster mot gatan bör undvikas. Entréer mot gatan bör bevaras. Äldre, murade uthus är av betydelse för miljöns karaktär, och de bör bevaras och underhållas. Detsamma gäller murade skorstenar som heller inte bör plåtinklädas..

Brofästet från söder.

Brofästet i början av 1900-

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Lomma 29:3 (Strandvägen 4), Lomma 29:8 (Strandvägen 8), Lomma 29:11 (Strandvägen 10), Lomma 29:12 (Strandvägen 12)

De enskilda husen i Brofästet har i många fall genomgått stora förändringar, men bebyggelsemiljöns helhetskaraktär är ändå att betrakta som välbevarad. Dessa byggnader har miljöskapande värde i området, och därför är det viktigt att ändringar utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga takkupor eller takfönster bör uppföras i takfall mot gatan. Takkupor på baksidan bör anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Entréer mot gatan ska bevaras. Äldre, murade uthus är av betydelse för miljöns karaktär, och de bör bevaras och underhållas. Murade skorstenar på bostadshus och uthus bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 29:6 (Strandvägen 6)

Denna byggnad heter enligt uppgift Mariefred och är uppförd 1838. Byggnadens fasader är rosaputsade med vitmålade fönsteromfattningar och hörnkedjor. Fönstren är utbytta, rödmålade träfönster. På den östra gaveln finns en liten farstuutbyggnad med sadeltak belagt med eternitplattor. Taket är belagt med eternitplattor och det finns sentida takfönster och det finns två murade skorstenar.

Byggnaden är välbevarad till sin karaktär. Det är enligt källorna det äldsta huset i Brohusen, och det ingår som en viktig del i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsegruppen.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga tillbyggnader eller takkupor får uppföras och Skorstenarna bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

Lomma 29:13-14 (Strandvägen 14-16)

Byggnaden var ursprungligen uppdelat i tre fastigheter, men de två sydligaste slogs snart samman till en, som fick namnet Syskonhem. I den norra delen, som gick under namnet Persboda, fanns vid mitten av 1900-talet en cykelverkstad. Fasaderna är i gult tegel lagt i munkförband, och utmed takfoten finns en tandsnittsfris. Mot öster finns det en frontespis. Fönstren är två-trelufts-fönster i trä av varierande ålder. I byggnadens södra del är den ursprungliga entrédörren mot gatan bevarad, medan den är igenmurad i den norra. Taket är belagt med svart falsad plåt och mot öster finns det en takkupa. Det finns två plåtklädda skorstenar.

Byggnaden har genomgått en del förändringar, men dess karaktär är bevarad. Den ingår som en viktig del i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsegrupp som Brohusen utgör.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor eller takfönster bör uppföras i takfall mot gatan.

Lomma 29:17 (Strandvägen 18 A)

Denna byggnad heter enligt uppgift Annero 1. Den uppskattas vara uppförd någon gång under andra halvan av 1800-talet, eller i början av 1900-talet. Fasaderna är vitputsade med tandsnittsfris utmed takfoten. Gavelröstena är klädda med vit träpanel. Fönstren är utbytta. I vinkel mot väster finns en mindre, äldre utbyggnad. Taket är belagt med eternitplattor och det finns två murade skorstenar.

Byggnaden har genomgått flera förändringar, men är bevarad till sin karaktär.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Vid eventuell tillbyggnad ska sådan göras på byggnadens baksida. Den ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga takkupor eller takfönster får uppföras mot gatan. Skorstenarna bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

2018

2018

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Skala 1:2500

5b. Arbetarebebyggelse, Strandvägen norr om Vinstorpsvägen

Under andra halvan av 1800-talet växte en arbetarebebyggelse fram i Lomma, huvudsakligen utmed Strandvägen, det vill säga kustlandsvägen. Men även utmed andra viktiga landsvägar såsom landsvägen till Vinstorp, Vinstorpsvägen, växte denna typ av låga, täta bebyggelse fram. Många av husen är parhus. Bebyggelsen är grupperad utmed gatulinjen, och tomterna sträcker sig långsmala bakom husen. Det är vanligt med uthus i vinkel bakom bostadshuset, utmed tomtgränsen. Det dominerande byggnadsmaterialet är det gula Lommateglet, men en större del av husen har under årens lopp blivit putsade, eternitklädda eller fått nytt fasadtegel. Det mest förekommande taktäckningsmaterialet är eternit i kvadratiska plattor, lagda diagonalt. Traditionellt sett har entréerna varit belägna mot gatan, och fönstren har varit sexindelade tvåluftsfönster, eller korspostfönster, men här har många förändringar skett. Ett par hus i detta område har även byggts på med en våning, sannolikt under tidigt 1900-tal.

Strandvägen är en miljö med kulturvärden att värna om. Småskaligheten och tätheten i bebyggelsen är viktiga karaktärsdrag. Därför bör man vid nyproduktion i området tänka på att anpassa ny bebyggelse till den befintliga vad avser placering i förhållande till gatan, volym, proportioner, skala och takvinkel. Även på nya hus bör entréerna ligga mot gatan. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området är det särskilt viktigt att tegelfasader inte bör målas, putsas, slamas eller på annat sätt täckas över. Tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas. Takkupor och takfönster mot gatan bör undvikas. Entréer mot gatan bör bevaras. Äldre, murade uthus är av betydelse för miljöns karaktär, och de bör bevaras och underhållas. Detsamma gäller murade skorstenar som heller inte bör plätinkläddas.

Flygfoto från 1930-talet. Mellan Strandvägen och Høje å ligger Slipskivefabriken AB Svenska Naxos.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Lomma 30:18 (Strandvägen 47), Lomma 30:19, 30:21 (Strandvägen 43-45), Lomma 30:37 (Sliparegatan 4), Lomma 30:41 (Vinstorpsvägen 9), Lomma 30:42-43 (Vinstorpsvägen 5-7), Lomma 30:44 (Vinstorpsvägen 3), Lomma 30:46-47 (Strandvägen 61-63), Lomma 30:49-50 (Strandvägen 55-57), Lomma 30:56 (Vinstorpsvägen 21), Lomma 30:57 (Vinstorpsvägen 19), Lomma 30:59-60 (Vinstorpsvägen 15-17)

Stora delar av industribebyggelsen i Lomma är idag riven, men arbetarnas bostäder utmed Strandvägen finns kvar och vittnar om den tid då orten expanderade som industrisamhälle. De enskilda husen har i många fall genomgått stora förändringar, men bebyggelsemiljöns helhetskaraktär är ändå att betrakta som välbevarad.

Dessa byggnader har miljösäkapande värden. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slmmas eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras i vinkel på byggnadernas baksidor. De ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Entréer mot gatan ska bevaras. Inga takkupor eller takfönster bör uppföras i takfall mot gatan. Takkupor på baksidan bör vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Äldre, murade uthus är av betydelse för miljöns karaktär, och de bör bevaras och underhållas. Murade skorstenar på bostadshus och uthus bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 30:16-17, Strandvägen 49

Byggnaden är uppförd på 1890-talet. Fasaderna är i gult tegel lagt i munkförband med tandsnittsfris utmed takfoten. Fönstren är vita, tvåluftsfönster i trä och i gavelröstena finns det små runda fönster. I väster är entrén centralt placerad och har en äldre brunmålade entrédörr med spröjsad råglasruta. Taket är belagt med eternitplattor och det finns två murade skorstenar. Utmed Sliparegatan ligger ett stort putsat uthus från 1890-talet med sadeltak belagt med korrugerad plåt.

Byggnaden har en välbevarad karaktär med bevarad fönsterindelning och äldre entrédörr. Den ingår som en viktig beståndsdel i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön utmed Strandvägen.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slmmas eller på annat sätt täckas över. Vid eventuell tillbyggnad ska sådan göras på byggnadens baksida. Den ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Entrén mot gatan ska bevaras. Inga takkupor bör uppföras i takfall mot gatan. Skorstenarna bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

Lomma 30:36, Strandvägen 53

Byggnaden är uppförd vid sekelskiftet 1900, och på 1910-talet byggdes den om och försågs med mansardtak. På fastigheten har funnits bland annat matservering, slipindustri, bilverkstad och plåtslageri. Fasaderna är beigeputsade med vitmålade hörnkedjor i putsrustik och vitmålad takgesims samt rusticerat överstycke över entrédörren som är centralt placerad i väster. Fönstren är utbytta, sexindelade tvåluftsfönster i trä. Taket är ett mansardtak belagt med eternitplattor och i takfallet mot väster finns tre äldre takkupor som är klädda i rödmålad plåt. Det finns två murade skorstenar. Utmed Sliparegatan ligger en stort verkstadslänga i vinkel mot väster, uppförd på 1910-talet. Dess fasader är i beigemålat tegel, och taket är ett sadeltak belagt med eternitplattor.

I och med ombyggnaden på 1910-talet bryter byggnaden av något från den omgivande bebyggelsen utmed Strandvägen. 1910-talskaraktären är dock välbevarad, och tillsammans med verkstadsbyggnaden utmed Sliparegatan utgör den en värdefull bebyggelseenhet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Vid eventuell tillbyggnad ska sådan göras på byggnadens baksida. Den ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Entrén mot gatan ska bevaras. Inga ytterligare takkupor får uppföras i takfall mot gatan. Skorstenarna bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

5c. Arbetarebebyggelse, Strandvägen söder om Vinstorpsvägen

I och med tegel- och cementindustrins genombrott i Lomma under andra halvan av 1800-talet började en enhetlig bebyggelse med arbetarebostäder växa fram utmed Strandvägen. Norr om Karstorpsvägen ligger den äldsta bebyggelsen på Strandvägens östra sida. Den västra sidan var till stora delar obebyggd i början av 1900-talet, och kom först att byggas senare. Under 1930-50-talet uppfördes en rad villor på den västra sidan, mellan Karstorpsvägen och Vegagatan, och på 1960-talet uppfördes de nya Centrumbyggnaderna vid torget. Den gamla arbetarebebyggelsen på Strandvägens västra sida är låg och tät. Många av husen är parhus, och bebyggelsen är grupperad utmed gatulinjen. Det är vanligt med uthus eller tillbyggnader i vinkel bakom bostadshuset, utmed tomtgränsen. Det dominerande byggnadsmaterialet är det gula Lommateglet, men en större del av husen har under årens lopp blivit putsade, eternitklädda eller fått nytt fasadtegel. Det mest förekommande taktäckningsmaterialet är eternit i kvadratiska plattor, lagda diagonalt. Traditionellt sett har entréerna varit belägna mot gatan, och fönstren har varit sexindelade tvålufts-fönster, eller korspostfönster, men här har många förändringar skett. Gamla hus har på vissa ställen ersatts med sentida bebyggelse, som är mer eller mindre väl anpassad till miljön.

Strandvägen är en miljö med kulturvärden att värna om. Småskaligheten och tätheten i bebyggelsen är viktiga karaktärsdrag. Därför bör man vid nyproduktion i området tänka på att anpassa ny bebyggelse till den befintliga vad avser placering i förhållande till gatan, volym, proportioner, skala och takvinkel. Även på nya hus bör entréerna ligga mot gatan. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I detta område är det bör man särskilt tänka på att tegelfasader inte bör målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas. Takkupor och takfönster mot gatan bör undvikas. Entréer mot gatan bör bevaras. Äldre, murade uthus är av betydelse för miljöns karaktär, och de bör bevaras och underhållas. Detsamma gäller murade skorstenar som heller inte bör plåtinkläddas.

Torget i Lomma fick sin nuvarande utformning i slutet av 1990-talet.

Strandvägen från söder, sannolikt på 1930-talet.

Flygbild över Strandvägen, 1970-tal.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Lomma 34:16 (Strandvägen 79A), Lomma 34:18 (Strandvägen 81), Lomma 34:19-20 (Strandvägen 81-85), Lomma 34:22-24 (Strandvägen 87), Lomma 34:37-38 (Strandvägen 97-99), Lomma 34:40 (Strandvägen 101), Lomma 34:48 (Strandvägen 109), Lomma 34:51 (Strandvägen 111 Lomma 34:62 (Strandvägen 121), Lomma 34:70 (Strandvägen 127), Lomma 34:75 (Fiskaregatan 57), Lomma 34:78 (Strandvägen 135), Lomma 34:80 (Strandvägen 137), Lomma 34:82, 34:84 (Strandvägen 139-141), Lomma 34:86, 34:88 (Strandvägen 143-145), Lomma 34:90 (Strandvägen 147), Lomma 34:92 (Strandvägen 149), Lomma 34:94, 34:96 (Strandvägen 151-153), Lomma 34:101 (Strandvägen 161), Lomma 34:104, 34:107 (Strandvägen 163)

Stora delar av industribebyggelsen i Lomma är idag riven, men arbetarnas bostäder utmed Strandvägen finns kvar och vittnar om den tid då orten expanderade som industrisamhälle. De enskilda husen har i många fall genomgått stora förändringar, men bebyggelsemiljöns helhetskaraktär är ändå att betrakta som välbevarad.

Dessa byggnader har miljöskapande värden. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras i vinkel på byggnadernas baksidor. De ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Entréer mot gatan ska bevaras. Inga takkupor eller takfönster bör uppföras i takfall mot gatan. Takkupor på baksidan bör vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Äldre, murade uthus är av betydelse för miljöns karaktär, och de bör bevaras och underhållas. Murade skorstenar på bostadshus och uthus bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 34:57, Lomma 34:60 (Strandvägen 117-119)

Detta parhus är uppfört på 1870-talet, men det fick sin nuvarande fasadutformning på 1920-talet. Den västra fasaden är vitputsad och har hörnkedjor i putsrustik, den östra fasaden är i vitmålat tegel. Den norra gaveln och gavelröset i söder är klädda i vitmålad eternit. Mot gatan i väster finns två entréer med äldre trädörrar med spröjsad glasruta bevarade. Över entréerna finns dekoration i form av putsrusticering. Fönstren är äldre, spröjsade trelufts-fönster i trä med bruna karmar och vita bågar. Taket är belagt med eternitplattor och det finns två murade skorstenar.

Parhuset med sin enkla 1920-talsklassicistiska dekor är välbevarat. Värdefulla detaljer är entrédörrarna och förträdgården. Byggnaden ingår som en viktig beståndsdel i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön utmed Strandvägen.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att detta parhus bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Vid eventuell tillbyggnad ska sådan göras på byggnadens baksida. Den ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Entréerna mot gatan ska bevaras. Inga takkupor eller ytterligare takfönster får uppföras i takfall mot gatan. Takkupor på baksidan bör anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Skorstenarna bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

- Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse
- Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Skala 1:5000

5d. Arbetarebebyggelse, Strandvägen söder om Karstorpsvägen

I och med tegel- och cementindustrins genombrott i Lomma under andra halvan av 1800-talet började en enhetlig bebyggelse med arbetarebostäder växa fram utmed Strandvägen. Den stora delen av bebyggelsen är från tiden kring sekelskiftet 1900, och det karaktäristiska är att den är låg och tät. Många av husen är parhus. Bebyggelsen är grupperad utmed gatulinjen, och tomterna sträcker sig långsmala bakom husen. Det är vanligt med uthus eller tillbyggnader i vinkel bakom bostadshuset, utmed tomtgränsen. Det dominerande byggnadsmaterialet är det gula Lommateglet, men en större del av husen har under årens lopp blivit putsade, eternitklädda eller fått nytt fasadtegel. Det mest förekommande taktäckningsmaterialet är eternit i kvadratiska plattor, lagda diagonalt. Traditionellt sett har entréerna varit belägna mot gatan, och fönstren har varit sexindelade tvåluftsfönster, eller korspostfönster, men här har många förändringar skett. Gamla hus har på vissa ställen ersatts med sentida bebyggelse, som är mer eller mindre väl anpassad till miljön.

Strandvägen är en miljö med kulturvärden att värna om. Småskaligheten och tätheten i bebyggelsen är viktiga karaktärsdrag. Därför bör man vid nyproduktion i området tänka på att anpassa ny bebyggelse till den befintliga vad avser placering i förhållande till gatan, volym, proportioner, skala och takvinkel. Även på nya hus bör entréerna ligga mot gatan. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området bör man särskilt tänka på att inte måla, putsa, slamma eller på annat sätt täcka över tegelfasader. Tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas och takkupor och takfönster mot gatan bör undvikas. Entréerna mot gatan bör bevaras. Äldre, murade uthus är av betydelse för miljöns karaktär, och de bör bevaras och underhållas. Detsamma gäller murade skorstenar som heller inte bör plätinkläddas.

Strandvägen var före 1970-talets trafikomläggningar huvudleden genom Lomma. Idag är trafiken begränsad.

De gamla uthusen är viktiga inslag i miljön.

Flygfoto över Strandvägen 1970.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Karstorp 12:2 (Strandvägen 128), Karstorp 13:13-14 (Karstorpsvägen 12-14), Karstorp 13:25 (Torsgatan 4), Karstorp 13:27-28 (Strandvägen 185-187), Karstorp 13:29 (Strandvägen 189), Karstorp 13:31-32 (Odengatan 6-8), Karstorp 13:33-34 (Odengatan 10-12), Karstorp 13:36 (Torsgatan 3), Karstorp 13:37 (Idrottsvägen 6), Karstorp 13:39 (Torsgatan 5), Karstorp 13:40 (Idrottsvägen 8), Karstorp 16:1 (Strandvägen 138) Karstorp 16:7 (Strandvägen 150), Karstorp 16:11-12 (Strandvägen 158-160), Karstorp 16:13 (Strandvägen 162), Karstorp 16:15 (Strandvägen 166), Karstorp 16:16 (Strandvägen 168), Karstorp 17:11, 17:13 (Strandvägen 207-209), Karstorp 17:17 (Strandvägen 215), Karstorp 17:22 (Bogatan 2), Karstorp 17:31 (Strandvägen 217), Karstorp 17:35 (Strandvägen 225), Karstorp 17:36 (Strandvägen 227), Karstorp 17:38 (Strandvägen 231), Karstorp 23:1-2 (Strandvägen 170), Karstorp 23:5 (Strandvägen 172), Karstorp 23:6 (Strandvägen 174), Karstorp 23:8 (Strandvägen 178), Karstorp 23:9 (Strandvägen 182), Karstorp 23:16 (Strandvägen 194), Karstorp 23:17-19 (Strandvägen 196, 198, 200), Karstorp 23:23 (Strandvägen 208), Karstorp 23:24 (Strandvägen 210), Karstorp 23:31 (Strandvägen 220), Karstorp 23:33 (Strandvägen 222), Karstorp 23:35-36 (Strandvägen 226-228), Karstorp 23:37 (Strandvägen 232 A), Karstorp 23:38-39 (Strandvägen 232 B, 230), Karstorp 23:41 (Strandvägen 184, 186, 188), Karstorp 23:42 (Strandvägen 216), Karstorp 24:10 (Strandvägen 237), Karstorp 24:31-32 (Strandvägen 243-245), Karstorp 24:33 (Strandvägen 247), Karstorp 24:35-36 (Thulegatan 4-6), Karstorp 24:38 (Båtsmansgatan 3), Karstorp 24:45-46 (Strandvägen 251-253), Karstorp 24:47-48 (Båtsmansgatan 4-6), Karstorp 24:49 (Båtsmansgatan 8), Karstorp 24:51 (Tvärgatan 3), Karstorp 24:52-53 (Tvärgatan 5-7), Karstorp 24:54 (Tvärgatan 9), Karstorp 24:56 (Strandvägen 257), Karstorp 24:57 (Tvärgatan 4), Karstorp 24:58-59 (Tvärgatan 6-8), Karstorp 24:61-63, (Tvärgatan 12-16), Karstorp 24:64 (Tvärgatan 18), Karstorp 24:65 (Tvärgatan 16), Karstorp 24:67-68 (Strandvägen 259-261), Karstorp 24:69-70 (Hornsgatan 6-8), Karstorp 24:74 (Strandvägen 267), Karstorp 24:75 (Strandvägen 269), Karstorp 24:76 (Strandvägen 271), Karstorp 24:77 (Strandvägen 271), Karstorp 24:78 (Strandvägen 275), Karstorp 24:80-81 (Strandvägen 277-279), Karstorp 24:82 (Strandvägen 283), Karstorp 24:83 (Strandvägen 285), Karstorp 24:84 (Strandvägen 263)

Stora delar av industriebebyggelsen i Lomma är idag riven, men arbetarnas bostäder utmed Strandvägen finns kvar och vittnar om den tid då orten expanderade som industrisamhälle. De enskilda husen har i många fall genomgått stora förändringar, men bebyggelsemiljöns helhetskaraktär är ändå att betrakta som välbevarad. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande, exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras i vinkel på byggnadernas baksidor, och de ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Entréer mot gatan ska bevaras. Inga takkupor eller takfönster bör uppföras i takfall mot gatan, och takkupor på baksidan bör vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Äldre, murade uthus är av betydelse för miljöns karaktär, och de bör bevaras och underhållas. Murade skorstenar på bostadshus och uthus bör bevaras och underhållas och de bör inte plåtinkläddas. Fastighetsstrukturen med de långsmala tomterna är karaktäristisk för området, och dessa tomter bör inte styckas av eller på annat sätt delas. Om avstyckning ska kunna medges förutsätter det att de kulturhistoriska värdena inte äventyras.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Karstorp 13:1, Mårtenssons ICA (Strandvägen 167, Karstorpsvägen 2)

En gård har varit belägen på denna plats sedan före 1850. Från 1914 var det affär i byggnaden utmed Strandvägen. 1930 brann gården ner, och huset utmed Strandvägen återuppbyggdes efter ritningar av Elvin Persson. Ekonomibyggnaden är uppförd under 1920-30-talen, och silobyggnaden uppfördes 1959 efter ritningar av Gottfried Beijer. Byggnaden utmed Strandvägen är vinkelbyggd och har fasader i vit puts. Den kröns av ett mansardtak belagt med enkupigt rött taktegel. Mot Strandvägen i väster finns fyra skyltfönster, i övrigt är det bruna, sexindelade tvålufts-fönster. Mot söder finns en glasveranda med balkong ovanpå. Ekonomilängorna har vitputsade fasader och sadeltak belagt med eternitplattor och plåt. Silobyggnaden har fasader i gult, räfflat tegel och har ett platt tak med en bred, plåtklädd sarg. Alla byggnaderna är sammanlänkade via sentida byggnadsdelar i ett plan med platt tak.

Mårtenssons affär före branden 1930.

Efter branden återuppfördes byggnaden med mansardtak..

Fastighetens byggnader har tillkommit successivt och de har genomgått många förändringar. En lantlig karaktär är dock bevarad, vilket främst avspeglar sig i de före detta ekonomibyggnaderna. Byggnaden utmed Strandvägen har arkitektoniska kvaliteter och dess affärskaraktär är i viss mån bevarad trots den gatufasadens slutenhet. Platsen har en lång kontinuitet av både jordbruks- och handelsverksamhet, vilket avspeglar sig i de olika byggnaderna. Silon fungerar som ett landmärke på orten.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaderna bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Det är också av värde att byggnadernas ursprungliga funktion är avläsbar. Detta gäller samtliga byggnader utom silobyggnaden och byggnadsdelarna i ett plan med platt tak.

Karstorp 13:16-17 (Strandvägen 169-171)

Detta parhus uppfördes 1890 av byggmästaren Sven Pettersson, som även arbetade på tegelbruket. Fasaderna är i gult tegel lagt i kryssförband. Gavelrösterna är klädda med eternit i sicksackmönster. Fönstren är utbytta. I den norra delen av gatufasaden finns en äldre entrédörr i trä med spröjsad råglasruta bevarad. Taket är belagt med eternitplattor och det finns takkupor i det östra takfallet. Det finns en murad skorsten.

Byggnaden är välbevarad och utgör ett typiskt exempel på det sena 1800-talets bebyggelse utmed Strandvägen. Den ingår som en mycket viktig beståndsdel i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön utmed Strandvägen. Även uthusen är av miljöskapande värde i denna miljö.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att parhuset och uthusen bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör fasaderna inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Vid eventuell tillbyggnad ska sådan placeras på byggnadens baksida, och den göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Entréerna mot gatan ska bevaras. Inga takkupor eller takfönster får uppföras i takfall mot gatan. Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinklädas.

Karstorp 13:18-19 (Strandvägen 173-175)

Detta parhus uppfördes 1898 av byggmästaren Sven Pettersson, som även arbetade på tegelbruket. Fasaderna är i gult tegel med tandsnittsfris vid takfoten. Det södra gavelröstet är klätt i eternit. Fönstren är utbytta. Taket är belagt med eternitplattor och det finns två murade skorstenar och mot öster två takkupor.

Byggnaden är välbevarad och utgör ett typiskt exempel på det sena 1800-talets bebyggelse utmed Strandvägen. Den ingår som en mycket viktig beståndsdel i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön utmed Strandvägen. Även uthusen är av miljöskapande värde i denna miljö.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att parhuset och uthusen bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör fasaderna inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Vid eventuell tillbyggnad ska sådan placeras på byggnadens baksida. Den ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Entréerna mot gatan ska bevaras. Inga takkupor eller takfönster får uppföras i takfall mot gatan. Skorstenarna bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

Karstorp 13:20-21 (Strandvägen 177-179)

Detta parhus uppfördes 1898 av byggmästaren Sven Pettersson, som även arbetade på tegelbruket. Fasaderna är i gult tegel lagt i kryssförband med dekorativ murning i rött tegel i stickbågar över fönstren samt hörnedjor och vid takfoten. Fönstren är utbytta. Taket är belagt med eternitplattor. Det finns två murade skorstenar, och mot öster finns takkupor.

Byggnaden är välbevarad och utgör ett typiskt exempel på det sena 1800-talets bebyggelse utmed Strandvägen. Den ingår som en mycket viktig beståndsdel i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön utmed Strandvägen. Även uthuset har ett miljöskapande värde i denna miljö.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att parhuset och uthusen bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör fasaderna inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Vid eventuell tillbyggnad ska sådan placeras på byggnadens baksida, och den ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Entréerna mot gatan ska bevaras. Inga takkupor eller takfönster får uppföras i takfall mot gatan. Skorstenarna bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

Karstorp 16:10 (Strandvägen 156)

Denna byggnad är uppförd på 1860-talet och tillhör de äldsta husen på Strandvägen. Huset byggdes om 1917, då det höjdes och murades om. Tidigare var väggarna av lertegel. Fasaderna är nu i gult tegel och gavelröstena är klädda med eternit i sicksackmönster. Fönstren är utbytta. Mot gatan i öster finns det en farstuutbyggnad, tillbyggd på 1920-talet, med en äldre blå trädörr med spröjsat glasruta. I norr är en carport tillbyggd. Taket är belagt med röd tegelimiterande plåt. Utmed den norra tomtgränsen ligger ett uthus med sadeltak och murad skorsten.

Byggnaden är ett av de äldsta husen utmed Strandvägen. Den är relativt välbevarad till sin karaktär, och den ingår som viktig beståndsdel i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön utmed Strandvägen. Även uthuset har ett miljöskapande värde i denna miljö.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att bostadshuset och uthuset bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör inte fasaderna målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Vid eventuell tillbyggnad ska sådan placeras på byggnadens baksida, och den ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Entrén mot gatan ska bevaras. Inga takkupor eller takfönster bör uppföras i takfall mot gatan. Takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning.

Karstorp 17:32 (Strandvägen 219)

Denna byggnad är uppförd på 1890-talet. Fasaderna är i gult tegel lagt i kryssförband med murade solbänkar. Fönstren är äldre tvåluftsfönster i trä fönster som är sexindelade. Entrédörren är utbytt, men i äldre stil. Taket är belagt med eternitplattor och skorstenen är murad i rött tegel.

Byggnaden har genomgått mycket små förändringar och är det mest välbevarade huset utmed Strandvägen. Det utgör ett fint exempel på hur en vanlig arbetarebostad kunde se ut i Lomma tiden kring sekelskiftet 1900. Viktiga

detaljer är fönstren och typen av entrédörr, liksom fasadernas gula Lommategel och takets eternitplattor. Byggnaden ingår som en mycket viktig beståndsdel i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön utmed Strandvägen. Även uthuset har ett miljöskapande värde i denna miljö.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att bostadshuset och uthuset bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör fasaderna inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Vid eventuell tillbyggnad ska sådan placeras på byggnadens baksida, och den ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Entrén mot gatan ska bevaras. Inga takkupor eller takfönster får uppföras i takfall mot gatan. Takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Skorstenarna på bostadshuset och uthuset bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

Karstorp 23:20 (Strandvägen 204)

Denna byggnad är uppförd på 1850-talet. Ursprungligen fanns en länga i vinkel mot gatan som revs 1944. Vid Strandvägeninventeringen 1970 var fasaderna inte putsade utan i gult tegel, gavelröstena var klädda i eternit, taket var belagt med eternitplattor mot öster och papp på trekantsläkt mot väster, och det fanns en centralt placerad murad skorsten. Idag har byggnaden vitputsade fasader, och gavelröstena är klädda i svart träpanel. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel.

Byggnaden är ett av de äldsta husen utmed Strandvägen. Den har genomgått flera förändringar, men dess volym och proportioner är bevarade. Byggnaden ingår som viktig beståndsdel i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön utmed Strandvägen.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Vid eventuell tillbyggnad ska sådan göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Entrén mot gatan ska bevaras. Inga takkupor eller takfönster bör uppföras i takfall mot gatan. Takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning.

Karstorp 23:22 (Strandvägen 206),

Byggnaden kallas Strandhyddan och är uppförd på 1850-talet. Fasaderna är slätputsade och vitmålade. Fönstren är träfönster från 1930-talet med blå karmar och vita bågar. Entrén är centralt belägen på södra långsidan och har ett litet välvt skärmtak. Taket är belagt med falsad svart plåt. Det finns sentida takfönster och en murad skorsten.

Byggnaden är ett av de allra äldsta husen utmed Strandvägen. Den har genomgått flera förändringar, men dess volym och proportioner är bevarade. Byggnaden ingår som viktig beståndsdel i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön utmed Strandvägen.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Vid eventuell tillbyggnad ska sådan placeras på byggnadens baksida, och den ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga takkupor eller ytterligare takfönster bör uppföras. Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinklädas.

Karstorp 23:25 (Strandvägen 212)

Denna byggnad är uppförd på 1860-talet. Fram till 1950-talet var det ett parhus. Byggnadens fasader är slätputsade och vitmålade, fönstren är utbytta, blåmålade träfönster. Taket är belagt med eternitplattor och det finns två murade skorstenar. Utmed den norra tomtgränsen ligger ett uthus uppfört på 1860-talet, med vitputsade fasader och ett sadeltak belagt med papp på trekantsläkt.

Byggnaden är ett av de äldsta husen utmed Strandvägen. Den är relativt välbevarad till sin karaktär, och den ingår som viktig beståndsdel i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön utmed Strandvägen. Även uthuset har ett miljöskapande värde i denna miljö.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Vid eventuell tillbyggnad ska sådan placeras på byggnadens baksida, och den ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Entrén mot gatan ska bevaras. Inga takkupor eller takfönster bör uppföras i takfall mot gatan. Takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Skorstenarna bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinkläddas.

Karstorp 23:32 (Strandvägen 220B)

Denna lilla stuga är uppförd på 1910-talet. Det är en liten stuga med fasader i stående röd träpanel. Knutar, vindskivor och fönsteromfattningar är vitmålade, liksom entrédörren som är belägen på den norra gaveln. I gavelnocken finns snickarglädje. Mot väster finns en glasveranda med fasader i röd fjällpanel och med ursprungliga småspröjsade, vitmålade träfönster. Även i övrigt är de ursprungliga fönstren bevarade. Byggnadens tak är ett sadeltak belagt med papp. Byggnaden saknar skorsten.

Stugan är mycket välbevarad och utgör ett gott exempel på den typ av bebyggelse som jämte arbetarebostäderna uppstod utmed stranden i Lomma i början av 1900-talet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga tillbyggnader får uppföras.

Karstorp 24:2 (Strandvägen 235)

Denna villa är uppförd 1935. Fasaderna är rosaputsade med vitputsade, rusticerade hörnkedjor. Fönstren är ursprungliga, två- och treluftsfönster med spröjs. I gavelröstena finns lunettfönster och vid entrén finns ett litet spröjsat fönster. Taket är ett sadeltak med valmad spets, belagt med rödaktiga eternitplattor. Mot väster finns det en äldre, plåtklädd takkupa.

Byggnaden bryter av något från den i övrigt homogena bebyggelsen utmed Strandvägen. Det är dock en välhållen och mycket välbevarad villa med eleganta klassicerande drag.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Vid eventuell tillbyggnad ska sådan placeras på byggnadens baksida, och den ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga takfönster eller ytterligare takkupor får uppföras i takfall mot gatan. Takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning.

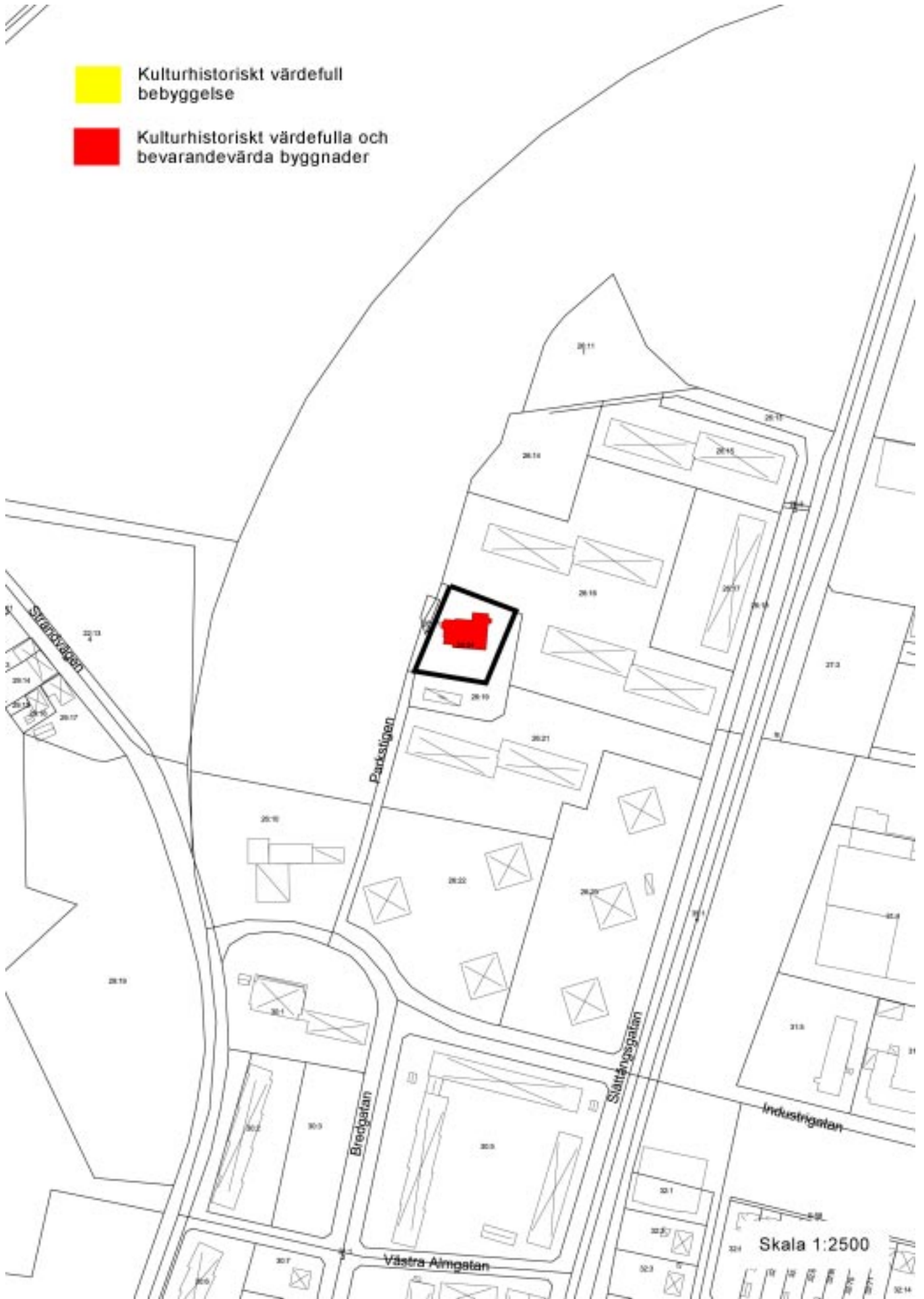

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

6. Kraften

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 26:24, Kraften (Parkstigen 8)

Byggnaden är uppförd som transformatorstation 1908. Den har en kvadratisk plan med en utstickande entrébyggnad i norr samt en senare tillkommen bostadsutbyggnad i väster. Fasaderna är i rött tegel och själva industribyggnadens fönster utgörs av småspröjsade gjutjärnsfönster. Portarna är utbytta. Fasadernas avslutning upptill har en trappstegsutformning. Längs takfoten löper en tandsnittsfris. Fasaderna är fortfarande försedda med isolatorer från den tid byggnaden fungerade som transformatorstation. Bostadsdelen i väster är i en våning med inredd vind under det plåtklädda mansardtaket. Längs takfoten löper en mönstermurad fris. Entrébyggnaden i norr har putsade fasader som är avfärgade i vitt.

Transformatorstationen är välbyggd och välbevarad. Byggnaden utgör en god representant för den typ av arkitektur som var vanlig för elverk och större transformatorstationer vid tiden runt förra sekelskiftet. Kraften utgör tillsammans med en mindre transformatorstationen vid Oscarfrids tegelbruk de enda bevarade transformatorstationerna i Lomma kommun.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Inga takkupor får uppföras. Vid eventuell tillbyggnad bör detta ske på byggnadens östra fasad. Tillbyggnaden ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Byggnadens ursprungliga funktion ska vara tydligt avläsbar.

Kraften från söder. Strax under takfoten finns isolatorer bevarade.

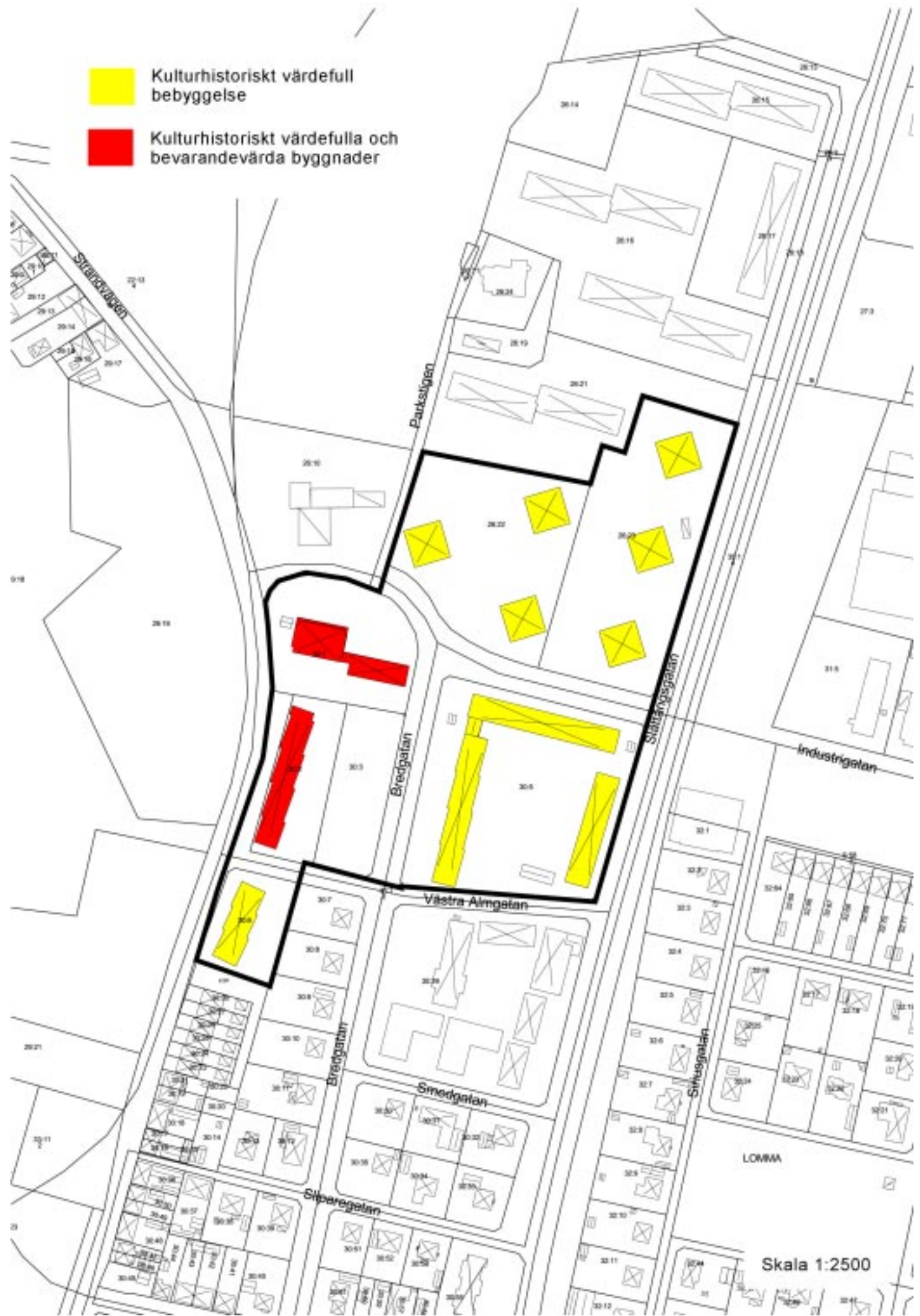

Bostadsdelen i början av 1900-talet.

Kraften från väster.

- Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse
- Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

7. Flerfamiljshus från 1940-50-talen

I slutet av 1940-talet och under 1950-talet uppfördes i ett antal flerbostadshus i norra Lomma. Utmed Strandvägen uppfördes ett par tvåvåningshus i gult tegel, och Lommas första höghus byggdes 1957 i hörnet Industrigatan-Strandvägen. Vid nuvarande Slättängsgatan låg bondgården Henriksgården. På dess plats uppfördes i början av 1950-talet tre stycken trevåningshus i rött och gult tegel. Sex punkthus i tre våningar byggdes norr om Industrigatan 1954. Norr om punkthusen låg fram till 1960-talet ett radhusområde i engelsk trädgårdsstadsstil från tidigt 1900-tal.

Flerfamiljshusen från 1940-50-talen har kulturmiljövärden att värna om. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. Vad gäller flerfamiljshusen är det också viktigt för omgivningens karaktär att gårdarna och utemiljön hålls öppen och inte hägnas in.

Strandvägen från söder.

Lomma 30:5

*Flygfoto över Lomma.
Flygfoto, slutet av 1950-talet.*

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Lomma 26:22-23 (Slättängsgatan 19-21, Industrigatan 3, 5, 7A-B), Lomma 30:5 (Industrigatan 6-12, Bredgatan 18-24, Slättängsgatan 11-15), Lomma 30:6 (Strandvägen 35, 37A-B)

Dessa byggnader har förvanskats i och med okänsliga ombyggnader av balkongerna. Byggnadernas typiska 1950-talsarkitektur finns dock delvis bevarad i detaljer och karaktär. För att inte mer ska gå förlorat är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Butikslokaler bör bevaras så att deras ursprungliga funktion är avläsbar.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 30:1 (Industrigatan 2, 4 A-D)

Bebyggelsen på fastigheten ritades 1957 på uppdrag av HSB. Arkitekt var Sven Grönquist på HSB:s arkitektkontor. Bebyggelsen utgörs av två byggnadskroppar – en sjuvåningsbyggnad i väster och en tvåvåningsbyggnad i öster. Sjuvåningsbyggnadens norra och södra fasader är i gult tegel med den bärande vitmålade betongkonstruktionen synlig som ett ruttmönster. Fasaderna mot öster och väster är i vitmålade betong och försedda med ett utskjutande balkong- och fönsterpartier. Fönstren är utbytta. I den norra fasadens bottenvåningen finns butikslokaler och fasaden är här delvis klädd med mosaik. Tvåvåningsbyggnadens fasader är i gult tegel, och på den norra fasaden finns en loftgång. På den södra fasaden finns franska balkonger. Fönster och dörrar är utbytta

Byggnaderna som ritades av en av HSB:s flitigaste arkitekter för tiden, Sven Grönqvist, är mycket välbevarade till sin karaktär, trots balkongrenoveringar och utbytta fönster och entrépartier. Höghuset är en god representant för bostadsbyggandet i slutet av 1950-talet med sitt gula tegel och den i fasaden synliga betongstommen som berättar om husets konstruktion och tidens moderna, industrialiserade byggande. Marmorklädda entrépartier och platta tak är också signifikativt.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Balkongerna ska inte byggas ut, utan fronterna ska ligga i liv med fasaden. Inga tillbyggnader bör uppföras och butikslokalerna bör bevaras så att deras ursprungliga funktion är avläsbar.

Lomma 30:2 (Strandvägen 27, 29, 31, 33)

Byggnaden är uppförd 1947. Det är ett flerfamiljshus i två våningar, som består av fyra sinsemellan förskjutna byggnadskroppar, med ett trapphus i varje. Fasaderna är i gult tegel. Trapphusentréerna vetter mot Strandvägen i väster och de har en omfattning i brun klinker. Fönstren är ursprungliga, vitmålade tvåluftsfönster i trä. De ursprungliga balkongerna med fronter grön plåt med inbyggda blomsterlådor är bevarade. Taket är ett flackt sadeltak belagt med tegelimiterande, svart plåt.

Byggnadens fasadmaterial och volymbearbetning, liksom balkongerna i grön plåt gör den till ett gott exempel på 1950-talets småskaliga flerfamiljshusarkitektur. Karaktäristiskt är hur just balkongerna används som arkitektoniska accenter i en i övrigt enkel utformning. Byggnaden är frånsett nya entréer och nytt takmaterial välbevarad.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Balkongerna ska inte glasas in eller utvidgas, och inga tillbyggnader bör uppföras. Inte heller bör takkupor uppföras mot Strandvägen.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

8. Småhusbebyggelse från 1940-50-talen, Bredgatan

Villorna runt Bredgatan uppfördes under 1940-talet. Många av dem är av egnahemskaraktär och är enhetligt utformade, med samma fasadmaterial, volym och placering på tomten. Idag har många av husen genomgått flera förändringar, men gatubilden är fortfarande väl sammanhållen. Här finns även en enhetlighet i utformningen av staket, där det gula teglet använts som stolpar.

Bebyggelsen utmed Bredgatan är en miljö med kulturvärden att värna om. Enhetligheten i bebyggelsens placering och täthet är ett viktigt karaktärsdrag. Därför bör tomterna inte styckas av eller på annat sätt delas och eventuella nya byggnader i området bör anpassas till befintlig bebyggelse vad gäller volym, proportioner, material och placering på tomten. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området bör man särskilt tänka på att tegelfasader inte bör målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas. Takkupor mot gatan bör vara begränsade i storlek för att inte rubba byggnadens volym, och takfönster mot gatan bör undvikas. Tomterna bör avgränsas mot gatan med häckar eller lägre staket. Plank eller murar är direkt olämpliga. Äldre grindar bör bevaras.

Bredgatan från söder.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Lomma 30:9 (Bredgatan 13), Lomma 30:10 (Bredgatan 11), Lomma 30:11 (Bredgatan 9), Lomma 30:40 (Bredgatan 3)

Dessa byggnader har miljöskapande värden i området. Därför är det viktigt att ändringar utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader bör göras på byggnadernas baksidor. De ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor eller takfönster bör uppföras i takfall mot gatan. Takkupor på baksidan bör anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och de bör avgränsas mot gatan med häck eller lägre staket. Äldre grindar och staket bör bevaras.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 30:38 (Sliparegatan 6)

Denna villa ritades av Gottfried Beijer 1949. Fasaderna är i gult, räfflat tegel lagt i munkförband. Entrén som ligger på den västra gaveln har en dörromfattning i brunt tegel och ett litet skärmtak. Fönstren är ursprungliga, vita, två- och treluftsfönster i trä. På den östra gaveln finns en balkong med tidstypiskt vitmålat smidesräcke. I söder är ett uterum tillbyggt. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel och både i söder och norr finns det takkupor klädda i vit fjällpanel.

Byggnaden har genomgått få förändringar, och den utgör ett fint och välbevarat exempel på den enkla men omsorgsfulla tegelarkitektur som karakteriserar Lommas bebyggelse från 1930-40-talen.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis ska eventuella tillbyggnader göras med respekt för byggnadens karaktär och skala, och tegelfasader bör inte målas, putsas, slamas eller på annat sätt täckas över. Inga ytterligare takkupor eller takfönster får uppföras i takfall mot gatan. Takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinklädas. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas. Tomten bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

9. Villor och radhus från 1940-50-talen, Kastanjevägen

Under första halvan av 1900-talet expanderade Lomma kraftigt. Öster om järnvägen, i samhällets norra del, lades en stadsplan med rätvinkliga kvarter som kom att bebyggas med villor och radhus under 1940- och 1950-talet. Byggnaderna i området har varierande utformning. Dominerande fasadmaterial är gult tegel och puts. En stor del av husen har flacka sadeltak och oinredd vind, medan andra är 1½-planshus med sadeltak. Utmed Vinstorpsvägen finns en radhus i två våningar med flacka sadeltak. Tomterna är ungefär jämnstora och byggnaderna är till största delen belägna nära gatan, med trädgård på baksidan. Centralt i området finns en allmän grönyta. I den norra kanten av villaområdet, längs Östra Almgatan, ligger två radhuslängor som en skyddande mur mot industriområdena på andra sidan Industriegatan. Mellan radhusen och Industriegatan finns ett brett grönstråk som skapar distans mellan den hårt trafikerade vägen och bostäderna. Tomtstrukturen och placeringen av husen på tomterna visar en ambition i stadsplanen att skapa sammanhållna gaturum. Exempelvis ligger husen utmed Siriusgatan, Kastanjevägen och Poppelgatan på jämna avstånd och med långsidan mot gatan.

Kastanjevägen från söder.

Vinstorpsvägen från öster, sannolikt 1950-tal.

Det här området är en miljö med kulturvärden att värna om. Enhetligheten i bebyggelsens placering och täthet är ett viktigt karaktärsdrag. Därför bör tomterna inte styckas av eller på annat sätt delas och eventuella nya byggnader i området bör anpassas till befintlig bebyggelse vad avser placering i förhållande till gatan, volym, proportioner, skala och takvinkel. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området bör man särskilt tänka på att tegelfasader inte bör målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Takkupor mot gatan bör vara begränsade i storlek för att inte rubba byggnadens volym. Tomterna bör avgränsas mot gatan med häckar eller staket. Plank eller murar är direkt olämpliga. Äldre grindar bör bevaras. Grönytorna vid Lönngatan och Enegatan samt mellan radhusen och Industriegatan ska bevaras obebyggda.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Lomma 32:12 (Siriusgatan 3), Lomma 32:17 (Östra Almgatan 4), Lomma 32:20 (Kastanjevägen 9), Lomma 32:22 (Lönngatan 5), Lomma 32:29 (Poppelgatan 15), Lomma 32:37 (Lönngatan 4), Lomma 32:39 (Poppelgatan 9), Lomma 32:41 (Enegatan 5), Lomma 32:49 (Vinstorpsvägen 33), Lomma 32:52 (Siriusgatan 2), Lomma 32:55 (Enegatan 12), Lomma 32:57 (Poppelgatan 5), Lomma 32:58 (Poppelgatan 3)

Dessa byggnader är relativt välbevarade och har ett miljöskapande värde i området, som har en tydlig 1940- och 1950-talskaraktär. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slmmas eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Eventuella takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. I takfall där det redan finns kupor bör inga ytterligare takkupor uppföras. Inga takfönster bör uppföras mot gatan. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas. Tomterna bör avgränsas mot gatan med häck eller staket. Äldre grindar och staket bör bevaras.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 32:59 (Vinstorpsvägen 41)

Denna villa är ritad av Gottfried Beijer 1946. Fasaderna är i brunt tegel, fönstren är delvis ursprungliga. I den norra fasaden finns en halvrund smidesbalkong. Taket är belagt med korrugerad eternit. I väster finns en byggnadsdel i ett plan med vitputsade fasader och pulpettak. Byggnaden är välbevarad och ingår i ett bostadsområde med genomgående 1940- och 1950-talskaraktär.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga tillbyggnader bör uppföras. Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinklädas. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas. Tomten bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Lomma 32:14-15, Lomma 32:64-80, Lomma S:58, 1 (Östra Almgatan)

Längs Östra Almgatan uppfördes 1949 nitton radhus i två längor efter ritningar av Gottfried Beijer. Radhusen ligger i tomtgränsen mot norr och har entré åt detta håll. Mot söder sträcker sig de långsmala trädgårdarna. Fasaderna är i gult tegel. Mot norr och två våningar mot trädgården i söder vilket gör deras sadeltak asymmetriskt. Entréerna är belägna i en lägre och något indragen byggnadskropp, vilket ger en rytmisk upprepning. Entrédörrarna inramas av en omfattning i brunt tegel och mot trädgården finns på varje hus ett stort kvadratisk enluftsfönster med samma typ av omfattning. Tomterna är långsmala och i deras södra del finns på de flesta fastigheter ett garage.

Radhusen är av hög arkitektonisk kvalitet. De har tydlig 1940-talskaraktär och är dessutom är mycket välbevarade.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att radhusen bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slmmas eller på annat sätt täckas över. Inga tillbyggnader bör uppföras, och takkupor får inte uppföras. Skorstenarna bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas.

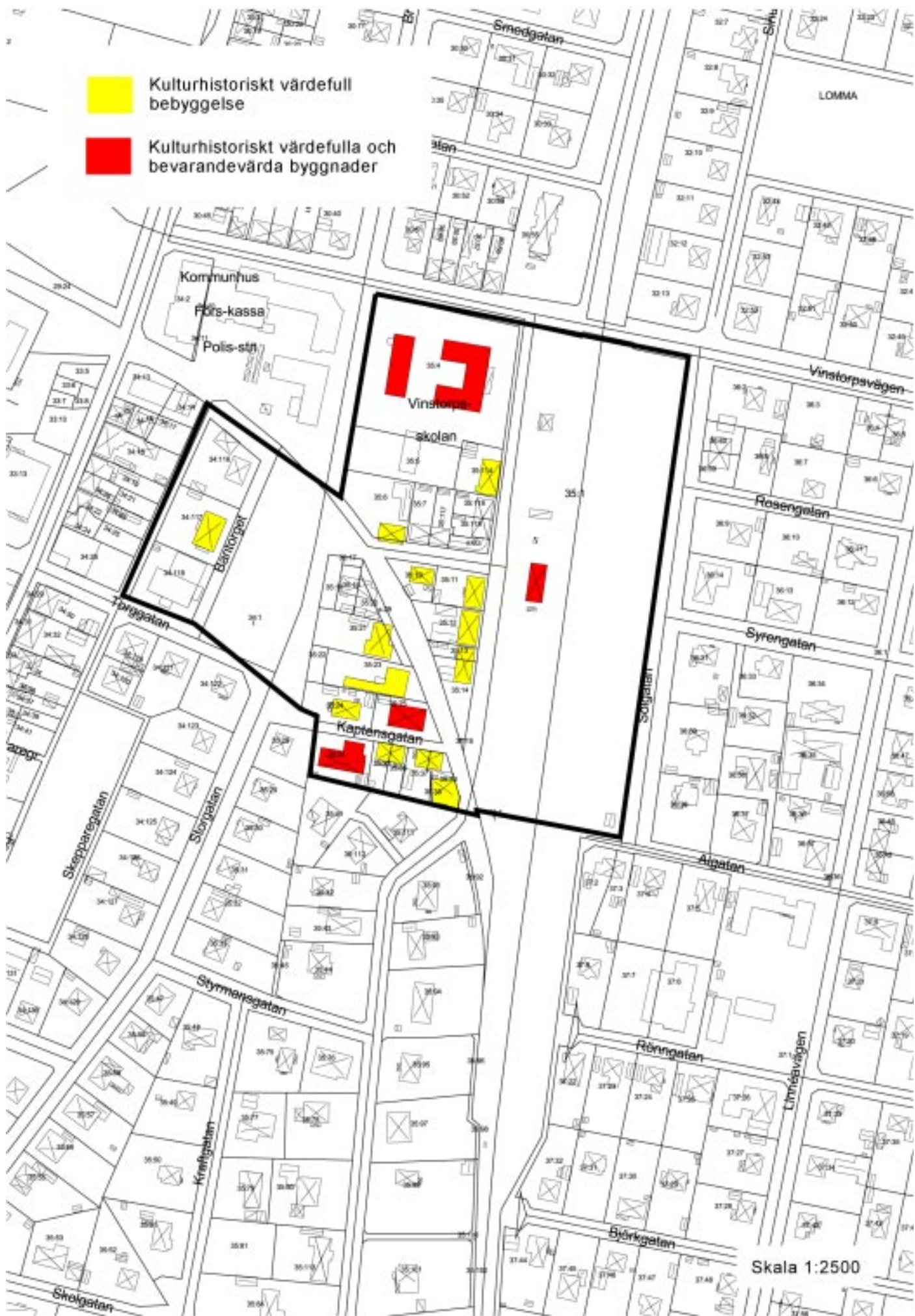
Från norr.

Från söder.

Sannolikt 1950-tal.

10. Stationssamhället

1886 invigdes järnvägen mellan Malmö och Billesholm. Den var dragen genom Lomma som i och med detta fick en ny samlingspunkt i samhället, järnvägsstationen. Ny bebyggelse växte fram i stationens närhet utmed Järnvägsgatan, Kaptensgatan och Stationsgatan. I nuvarande Hamngatan gick ett stickspår till industrierna i hamnen, rälsen finns bitvis bevarad. I byggnaderna utmed Järnvägsgatan uppstod butiker, och vid Kaptensgatan fanns missionshus och epidemisjukhus, numera ombyggda till bostadshus respektive föreningslokaler. Idag har tågen slutat stanna i Lomma och stationshuset fungerar som kontor, men några butiker finns fortfarande kvar vid Järnvägsgatan.

Den bebyggelse som ligger vid järnvägsstationen är enkel till sin karaktär och har stora likheter med arbetarebebyggelsen utmed Strandvägen. Bebyggelsen är låg och tät, belägen i gatulinjen. Flera av husen är uppförda som parhus. Det dominerande byggnadsmaterialet är det gula lommateglet. Traditionellt sett har entréerna varit belägna mot gatan.

Väster om den gamla bebyggelsen anlades någon gång under 1900-talet Bantorget, som snarare har karaktären av en liten park än ett torg. På torgets västra sida ligger två byggnader från mitten av 1900-talet, som innehållit offentliga funktioner. Dels banken, som vänder sin gavel mot torget, dels en byggnad som inrymt bland annat läkarmottagning och som idag innehåller bostäder.

Bantorget, sannolikt 1950-tal.

Bantorget från nordöst.

Stationsgatan från väster, med järnvägsstationen i fonden.

Järnvägsgatan 4.

Området vid stationen i Lomma är en miljö med kulturvärden att värna om. Småskaligheten och tätheten i bebyggelsen är viktiga karaktärsdrag. Därför bör man vid nyproduktion i området tänka på att anpassa ny bebyggelse till den befintliga vad avser placering i förhållande till gatan, volym, proportioner, skala och takvinkel. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. De butiker som finns vid stationen ger karaktär och liv åt området, och man bör sträva efter att bibehålla dessa funktioner i byggnaderna. Bantorget med sin karaktär av liten stadspark utgör en värdefull grönyta i centrala Lomma. Parken bör underhållas och bevaras som park/torg. Hamngatans gatusträckning i det gamla stickspåret bör bevaras. Även den bevarade rälsen är av kulturhistoriskt intresse.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Lomma 34:117 (Bantorget 4), Lomma 35:6 (Stationsgatan 1), Lomma 35:10 (Stationsgatan 4), Lomma 35:11 (Järnvägsgatan 8), Lomma 35:12 (Järnvägsgatan 10), Lomma 35:13 (Järnvägsgatan 12), Lomma 35:14 (Järnvägsgatan 14), Lomma 35:21 (Hamngatan 8), Lomma 35:23 (Hamngatan 10), Lomma 35:24 (Kaptensgatan 1-3), Lomma 35:35 (Kaptensgatan 6), Lomma 35:36 (Kaptensgatan 8), Lomma 35:37 (Kaptensgatan 10), Lomma 35:39 (Hamngatan 16A), Lomma 35:114 (Järnvägsgatan 4)

Bebyggelsen invid järnvägsstationen är låg och tät. Husen ligger i gatulinjen och flera av dem är parhus. Det dominerande byggnadsmaterialet är det gula lommateglet. Det mest förekommande taktäckningsmaterialet är eternit i kvadratiska plattor, lagda diagonalt. Traditionellt sett har entréerna varit belägna mot gatan.

Dessa byggnader har ett miljöskapande värde i området. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras i vinkel på byggnadernas baksidor. De ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Entréer mot gatan ska bevaras. Inga takkupor eller takfönster bör uppföras i takfall mot gatan. Takkupor på baksidan bör vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Äldre, murade uthus är av betydelse för miljöns karaktär, och de bör bevaras och underhållas. Murade skorstenar på bostadshus och uthus bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtklädas.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 35:1, Lomma station (Järnvägsgatan 7)

Stationshuset i Lomma uppfördes 1886, då Malmö-Billesholms järnväg drogs genom Lomma. Liksom de andra stationshusen längs banan uppfördes Lomma station i en artikulerad nygotisk tegelarkitektur. De röda tegelfasaderna är murade i renässansförband och sadeltaket är belagd med svart papp. Tre murade skorstenar pryder taket. Byggnaden är förlängd i söder dock utan att bryta den strikta symmetri som fanns i ursprungsbyggnaden.

Byggnaden är välbevarad och karaktäristisk för de ursprungliga stationshusen längs banan Malmö-Billesholm. Den besitter såväl historiskt, kulturhistoriskt som miljömässigt värde. Byggnaden ingår dessutom i ett mindre bebyggelseområde som växte fram i Lomma i samband med anläggandet av järnvägen vid 1800-talets slut.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att stationsbyggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga takkupor får uppföras och takfönster bör undvikas. Inga tillbyggnader bör uppföras. Stationsmiljön bör inte inhägnas och perronger bör bevaras. Ingen ny bebyggelse, förutom mindre komplementbyggnader, bör tillåtas på fastigheten som inte har en koppling till driften av järnvägen. Byggnadens ursprungliga funktion ska vara tydligt avläsbar.

Lomma station på 1910-talet.

Stationen från väster.

Lomma 35:25, Missionshus (Kaptensgatan 5)

När denna byggnad uppfördes är okänt, men dess ursprungliga funktion var missionshus. 1991 byggdes den om till flerbostadshus efter ritningar av arkitekten Ivan Nitzsche, och fick ett relativt modernt utseende. Fasaderna är rosaputsade med vita dörr- och fönsteromfattningar, och taket är belagt med taktegelimiterande plåt. På den östra gaveln finns en entré, sannolikt på den ursprungliga entréns plats, och fönstren på denna gavel kröns av dekorativa bågformade putsfält.

Byggnaden är kraftigt förändrad, men dess ursprungliga funktion som missionshus är dock i fortfarande skönjbar, vilket gör byggnaden kulturhistoriskt intressant. Byggnaden ingår också som en del i den kulturhistoriskt värdefulla miljö som växte upp invid järnvägsstationen i slutet av 1800-talet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande.

Missionshuset i början av 1900-talet.

Missionshuset från öster.

Lomma 35:34, Epidemisjukhuset (Kaptensgatan 4)

År 1875 års epidemistadga ålade kommunerna att upprätta epidemisjukhus, och 1893 uppfördes denna byggnad. Den hade då ett relativt flackt sadeltak. 1927 byggdes sjukhuset om efter ritningar av Hans Thyselius, och den fick då sitt nuvarande mansardtak. 1952 byggdes huset om till kommunhus, efter ritningar av Gottfried Beijer. Det fungerade sedan som kommunhus och inrymde även polisstation tills dessa verksamheter fick nya lokaler på Strandvägen/Hamngatan. Byggnaden är uppförd i vinkel och fasaderna är gulputsade. Fönstren är vita träfönster av varierande ålder och slag. I gavelnockarna finns lunettfönster. Mot gatan i norr finns en liten farstutbyggnad med sadeltak och mot väster finns en stor sentida tillbyggnad.

Byggnadens historia med dess olika funktioner knutna till ortens historia gör den kulturhistoriskt värdefull. Byggnaden har genomgått flera förändringar, men både vid ombyggnaden på 20-talet och på 50-talet var det namnkunniga arkitekter inblandade. Byggnaden ingår också som en betydande del i den kulturhistoriskt värdefulla miljö som växte fram invid järnvägsstationen i slutet av 1800-talet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande.

Lomma 35:4, Vinstorpskolan (Vinstorpsvägen 6)

Den östra byggnaden uppfördes som skola 1885-1886. Den är U-formad och har fasader i gult tegel med gesims och övre delen av fönsteromfattningarna i rött tegel. Fönstren är av varierande ålder, storlek och material, och dörrarna är utbytta. Byggnaden har ett sadeltak belagt med plåt. Den västra byggnaden är uppförd 1927. Även här är fasaderna i gult tegel. Fönstren är ursprungliga, småspröjsade träfönster och dörren är ursprunglig. Det valmade sadeltaket är belagt med enkupigt rött taktegel.

De äldre skolmiljöerna har mycket höga lokalhistoriska och samhällshistoriska värden. Bebyggelsekategorin är ofta gestaltad med stor omsorg. De speglar sina tiders pedagogiska och arkitektoniska ideal, vilket ytterligare förstärker det kulturhistoriska värdet.

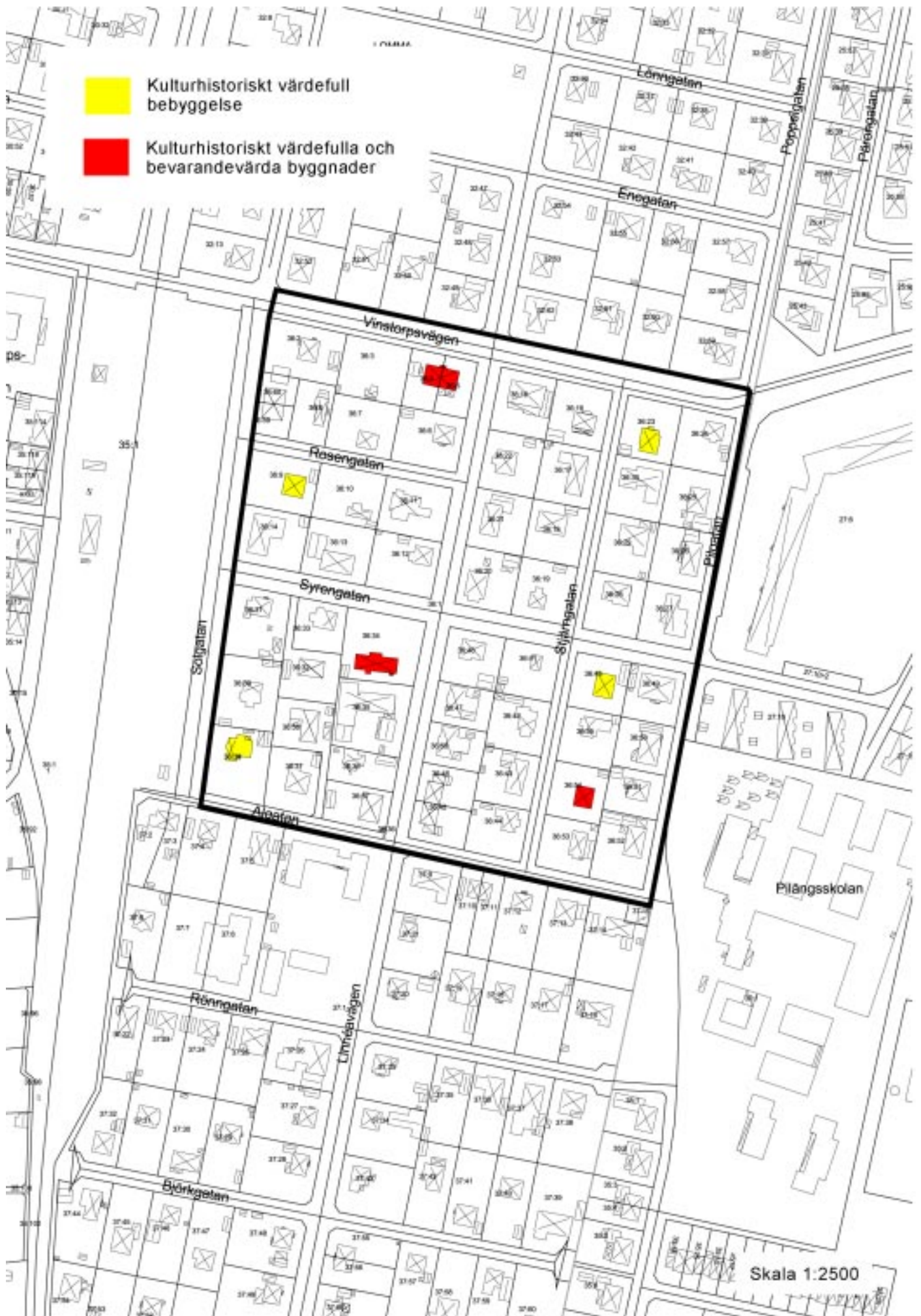
Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att de två äldre skolbyggnaderna (den östra och den västra skolbyggnaden) bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Byggnaderna bör inte förses med ytterligare takkupor eller takfönster. Inga tillbyggnader bör uppföras. Skolgården mellan den östra och den västra skolbyggnaden ska lämnas obebyggd.

Den östra skolbyggnaden, sedd från öster.

Den västra skolbyggnaden sedd från väster.

11. Holstska villaområdet

Under första halvan av 1900-talet expanderade Lomma kraftigt. Ett av de första områdena att bebyggas öster om järnvägen var området norr om nuvarande Algatan. Under 1910-talet styckades marken här av till villatomter, och området kallades "Holstska villaområdet", sannolikt efter Holstska gården som ägt marken. I början av 1900-talet uppfördes här byggnader av varierande karaktär, en del tämligen storslagna murade villor, andra små trähus av sommarstugekaraktär. Området förtätades successivt under hela 1900-talet, vilket gjort att bebyggelsen är av väldigt varierande karaktär.

Holstska villaområdet är en miljö med kulturvärden att värna om. De relativt stora trädgårdarna med väl uppvuxen grönska ger en sammanhållande lummig karaktär åt området. Därför bör inte tomterna styckas av eller på annat sätt delas. Om avstyckning ska kunna medges förutsätter det att de kulturhistoriska värdena inte äventyras. Ny bebyggelse i området bör anpassas till befintlig bebyggelse vad gäller volym och placering i förhållande till gatan. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I detta område bör tomterna avgränsas mot gatan med häckar eller staket. Plank eller murar är direkt olämpliga. Äldre grindar bör bevaras.

Stjärngatan från söder.

Grind mot Vinstorpsvägen.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Lomma 36:23 (Vinstorpsvägen 20), Lomma 36:9 (Solgatan 5), Lomma 36:38, (Hansa, Algatan 1), Lomma 36:48 (Stjärngatan 9)

Dessa villor är välbevarade och har ett stort miljöskapande värde villaområdet. Därför är det viktigt att ändringar utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och de bör avgränsas mot gatan med häck eller staket. Äldre grindar bör bevaras.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 36:4-5 (Vinstorpsvägen 14, Linnéavägen 2)

Detta parhus i jugendstil ritades av H. Möllerstedt 1922. Byggherre var handlare R.G. Bååth. Byggnaden har fasader i gul spritputs med hörnkedjor, takgesims och fönsteromfattningar i vitmålad slätputs. Centralt på den norra fasaden finns ett entréparti med två ursprungliga trädörrar. Till entrén leder en trappa med svängda smidesräcken, och ovanför den finns ett skärmtak belagt med enkupigt taktegel. Över skärmtaket finns en rundbågig frontespis som är slätputsad och vitmålad och i vilken det sitter ett rundbågigt, småspröjsat träfönster. Byggnadens övriga fönster är ursprungliga vita korspostfönster med småspröjsad överluft. Fönsteromfattningarna är en form av stiliserad rusticering. Mot söder finns en frontespis med utgång till en balkong med smidesräcke. Byggnaden kröns av ett halvvalmat mansardtak belagt med enkupigt rött taktegel.

Parhuset är mycket välbevarat vad gäller såväl detaljer som karaktär. Det är uppfört i en utpräglad jugendstil och har ett högt arkitektoniskt och kulturhistoriskt värde.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att parhuset bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga takkupor eller takfönster får uppföras. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Lomma 36:34, Holstska gården (Syréngatan 6)

Byggnaden är det bevarade bostadshuset efter en gård som legat på platsen sedan innan området bebyggdes med villor. Huset är sannolikt uppfört i mitten av 1800-talet. Fasaderna är i vitslammat tegel. Fönstren är utbytta. Mot norr finns en stor glasveranda i vitmålat trä med spröjsade fönster. Ovanpå den finns en balkong och en bred frontespis med ett litet runt fönster i nocken. Mot söder finns en mindre glasveranda, en farstuutbyggnad samt en bred frontespis. Byggnadens tak är belagt med tvåkupigt rött taktegel och mot söder finns takkupor klädda i svart plåt. I trädgården finns äldre fruktträd och buxbomskantade gångar.

Byggnaden har genomgått en del förändringar, exempelvis fönsterbyte, men dess karaktär av boningshus på en äldre gård är bevarad. De praktfulla glasverandorna med småspröjsade fönster är värdefulla detaljer. Byggnaden har ett kulturhistoriskt och miljöskapande värde som den äldsta byggnaden i området.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Eventuella takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas.

Lomma 36:54 (Stjärngatan 13)

Denna villa byggdes 1923 efter ritningar av Albin Flygare. Fasaderna är vitputsade med klassiserande detaljer såsom hörnkedjor i putsrustik, tandsnittsfris utmed takfoten och konsoler under solbänkarna. Fönstren är ursprungliga vita träfönster. I väster finns en frontespis flankerad av små lunettkupor. I frontespisen finns ett lunettfönster och året 1923 i svartmålade järnsiffror. Taket är belagt med enkupiga svart glaserat taktegel.

Byggnaden är mycket välbevarad till såväl karaktär som detaljer. Den har stort arkitektoniskt, miljöskapande och kulturhistoriskt värde.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor eller takfönster får uppföras i takfall mot gatan. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket. Grunden bör bevaras.

- Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse
- Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Skala 1:2500

12. Egnahemsbebyggelse från 1920-30-talen, Storgatan

Under 1920-talet började även arbetare bygga sig villor i Lomma. Utmed Storgatan uppstod en homogen bebyggelse med villor av egnahemskaraktär. Villorna här är större än vad egnahemsvillor vanligtvis är på andra orter, vilket sannolikt har att göra med tillgången på billigt tegel. Tomterna i området är jämnstora och byggnaderna, som är av samma volym, ligger på samma avstånd från varandra och från gatan, vilket ger en sammanhållen gatubild. Området är lummigt och präglas av den väl uppvuxna grönskan i de stora trädgårdarna. Mot gatan avgränsas tomterna av häckar eller staket. Delar av Storgatan har tidigare varit kantad av trädrader.

Området kring Storgatan är en miljö med kulturvärden att värna om. Enhetligheten i bebyggelsens utformning, placering och täthet är ett viktigt karaktärsdrag, liksom lummigheten. Därför bör tomterna inte styckas av eller på annat sätt delas. Eventuella nya byggnader i området bör anpassas till befintlig bebyggelse vad gäller byggnaders placering i förhållande till gatan, volym, proportioner, skala och takvinkel. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området bör man särskilt tänka på eventuella tillbyggnader eller takkupor bör göras i begränsad storlek så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas. Takfönster mot gatan bör undvikas. Tomterna bör avgränsas mot gatan med häckar eller staket. Murar eller plank är direkt olämpligt, och äldre grindar och staket bör bevaras.

Storgatan från norr.

Husens utformning varieras med detaljer.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Lomma 34:122 (Torggatan 8), Lomma 34:123 (Storgatan 3), Lomma 34:126 (Storgatan 9), Lomma 34:127 (Storgatan 11), Lomma 34:128 (Storgatan 13), Lomma 34:129 (Storgatan 15), Lomma 35:31 (Storgatan 8), Lomma 35:47 (Storgatan 14), Lomma 35:54 (Storgatan 24), Lomma 35:55 (Storgatan 22), Lomma 35:56 (Storgatan 20)

De flesta av dessa hus är putsade och taken är sadeltak eller i vissa fall mansardtak. Eternitplattor eller enkupigt taktegel är takmaterialet i de fall det inte är utbytt. Byggnadernas volym är enhetlig, men varieras genom olika typer av burspråk och frontespiser. Dessa villor är relativt välbevarade till sin karaktär, och de har ett stort miljöskapande värde i den enhetliga bebyggelsemiljön. Därför är det viktigt att ändringar utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor eller takfönster bör uppföras i takfall mot gatan, och takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Murade skorstenar bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinkläddas. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och de bör omgärdas av häck eller staket. Äldre grindar bör bevaras. Ny bebyggelse i området ska anpassas till befintlig bebyggelse vad gäller placering på tomten och i förhållande till gatan, volym, proportioner, och skala.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 34:121 (Torggatan 6)

Denna byggnad ritades 1932 av Elvin Persson. Fasaderna är putsade och har vitmålade rusticerande hörnkedjor och vitmålad dörr-omfattning. Fönstren är sexdelade tvåluftsfönster som delvis är ursprungliga. I norr är entrén centralt placerad och den är flankerad av två små fönster med diagonalspröjs och råglasrutor. Taket är belagt med eternitplattor. Ursprungligen fanns en butiklokal med entré på hörnan. Denna sattes igen 1987.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor eller takfönster får uppföras i takfall mot gatan, och takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinklädas. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Lomma 34:124 (Storgatan 5)

Denna villa ritades 1926 av Elvin Persson. Fasaderna är vitputsade. Fönstren är ursprungliga, vita korspostfönster med spröjsad överluft. I gavelnock och frontespis finns lunettfönster. Entrédörren är belägen i norr och över den finns äldre armatur. I öster finns ett burspråk med balkong över och en frontespis med mansardform med utgång till balkongen. Balkongen har ett sentida träräcke med balusterdockor. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel och både mot öster och väster finns det små, ursprungliga takkupor. Frånsett balusterräcket på balkongen är byggnaden mycket välbevarad till såväl karaktär som detaljer. Den utgör ett gott exempel på 1920-30-talens villabyggnade i Lomma.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor eller takfönster får uppföras i takfall mot gatan. Takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinklädas. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas. Tomten bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Lomma 34:125 (Storgatan 7)

Denna villa uppskattas vara uppförd på 1920-talet. Fasaderna är vitputsade med putsrusticerade hörnkedjor, och fönstren är till största delen ursprungliga, vitmålade, sexdelade, tvåluftsfönster i trä. I gavelnockarna finns lunettfönster. Mot öster finns ett burspråk och mot väster finns en centralt placerad balkong med smidesräcke. I söder är en sentida veranda tillbyggd. Taket är belagt med eternitplattor och mot öster finns det två nätta, ursprungliga takkupor klädda med plåt. Byggnaden är mycket välbevarad såväl till karaktär som detaljer. Den utgör ett gott exempel på 1920-30-talens villabyggnade i Lomma.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor eller takfönster får uppföras i takfall mot gatan, och takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinklädas. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Lomma 34:133 (Storgatan 17)

Byggnaden är ritad av Paul Jeppson 1928. Fasaderna är gulputsade med rusticerade, vitputsade hörnkedjor. Fönstren är ursprungliga vita, sexdelade, tvåluftsfönster i trä. I gavelnockarna finns lunettfönster. I väster finns en farstutillbyggnad och en sentida veranda. På den södra gaveln finns en balkong med vitmålat smidesräcke. I öster finns ett sidoställt burspråk och i takfallet över burspråket finns en ursprunglig, liten takkupa med valmat sadeltak och en liten spira. En likadan takkupa finns även mot väster. Taket är belagt med eternitplattor. Denna villa är mycket välbevarad till såväl karaktär som detaljer. Den utgör ett gott exempel på 1920-30-talens villabyggnade i Lomma.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor eller takfönster får uppföras i takfall mot gatan, och takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinklädas. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Lomma 35:28 (Storgatan 2)

Byggnaden, som är ritad 1927, har vitputsade fasader och dörr-omfattning och hörnkedjor i putsrustik. Fönstren är ursprungliga, vita träfönster med spröjsad överluft och nederlufterna har sentida spröjsar. Mot öster finns en liten, äldre farstutbyggnad med fasader i blåmålad träpanel med pulpettak och mot väster finns ett burspråk. Taket är belagt med eternitplattor och mot väster finns en takkupa. Denna villa är mycket välbevarad till såväl detaljer som karaktär. Den utgör ett gott exempel på 1920-30-talens villabyggnade i Lomma.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor eller takfönster får uppföras i takfall mot gatan, och takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinklädas. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Lomma 35:29 (Storgatan 4)

Denna villa uppskattas vara uppförd på 1920-talet. Fasaderna är vitputsade och har hörnkedjor i putsrustik. Entrén ligger på den norra gaveln och har en omfattning i gråmålad putsrustik, trapppricke i smide och ursprunglig armatur över dörren. Fönstren är ursprungliga, vita, tvåluftsfönster i trä som är sexdelade. I gavelröstena finns lunettfönster. I väster finns ett burspråk. Taket är belagt med tvåkupigt rött taktegel och i det västra takfallet finns en takkupa klädd i röd plåt och sentida takfönster. Även i takfallet mot öster finns det en takkupa. Frånsett takfönstren är denna villa mycket välbevarad till såväl karaktär som detaljer. Den utgör ett gott exempel på 1920-30-talens villabyggnade i Lomma.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor eller takfönster får uppföras i takfall mot gatan, och takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinklädas. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Lomma 35:30 (Storgatan 6)

Denna villa, som uppskattas vara uppförd på 1920-talet, har fasader i omålad puts med hörnkedjor i putsrustik. Fönstren är ursprungliga, rödmålade, sexdelade, tvåluftsfönster i trä. I gavelnockarna finns lunettfönster och på var sida om entrédörren finns ett litet spröjsat fönster med råglas. Mot väster finns ett burspråk och på den norra gaveln finns en balkong med smidesräcke. Taket är belagt med eternitplattor och både mot väster och öster finns det eternitklädda takkupor med valmat sadeltak. Byggnaden är med sin ursprungliga fasadkulör och fönster mycket välbevarad såväl till karaktär som detaljer. Den utgör ett gott exempel på 1920-30-talens villabyggnade i Lomma.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor eller takfönster får uppföras i takfall mot gatan, och takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinkläddas. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Lomma 35:32 (Storgatan 10)

Byggnaden är ritad 1928 av E. Andersson. Fasaderna är gulputsade med vitmålade hörnkedjor i putsrustik och vitmålad takgesims. Entrén, belägen mot gatan i väster, har en klassiserande omfattning med tandsnittsfri i överstycket. Fönstren är ursprungliga, vita träfönster. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel och mot väster finns en mindre takkupa klädd i röd plåt. Villan är mycket välbevarad till såväl karaktär som detaljer. Den utgör ett gott exempel på 1920-30-talens villabyggnade i Lomma.

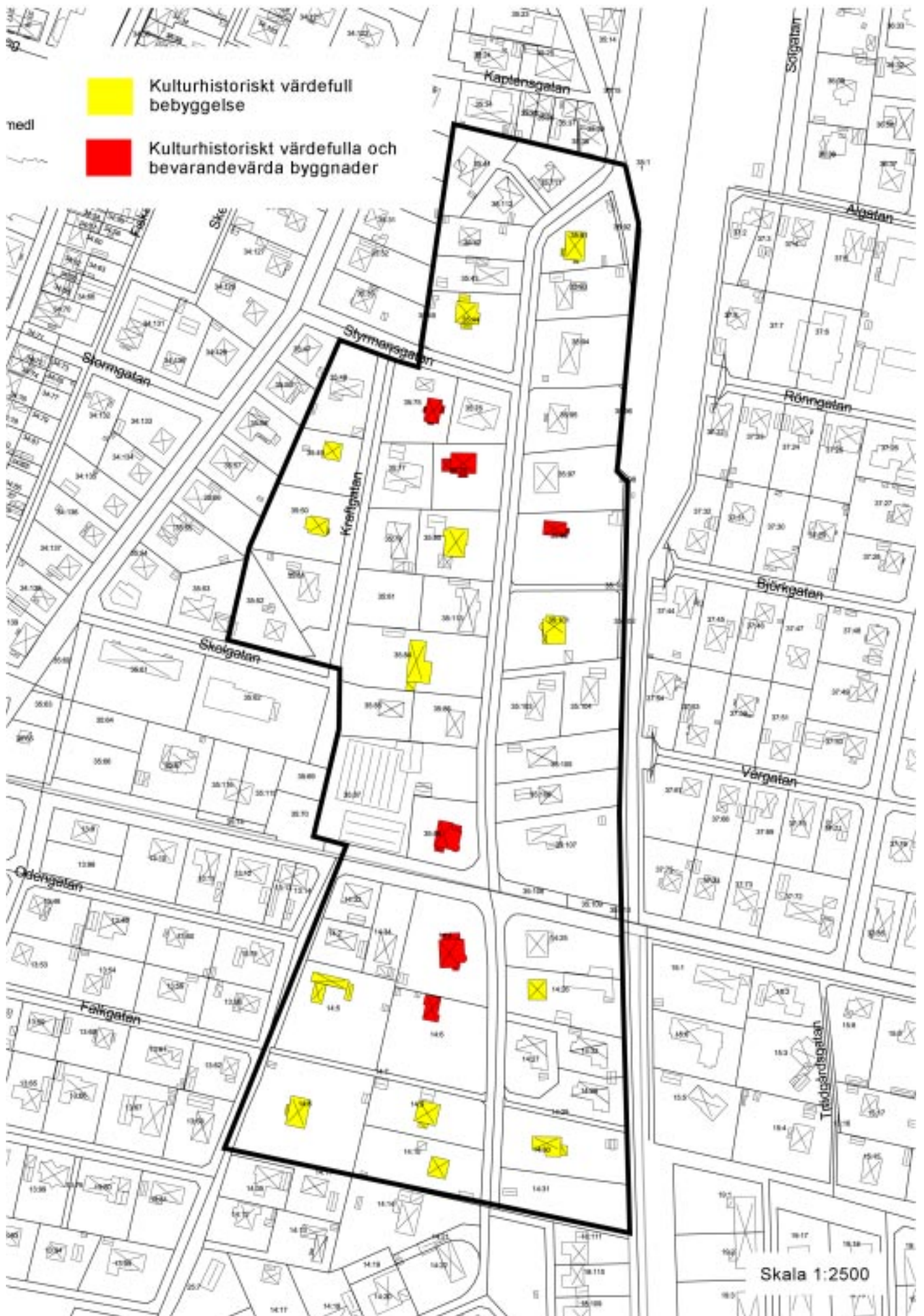
Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor eller takfönster får uppföras i takfall mot gatan, och takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinkläddas. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Lomma 35:33 (Styrmanngatan 1)

Byggnaden uppskattas vara uppförd på 1920-talet. Dess fasader är vitputsade med hörnkedjor i putsrustik. Entrén är centralt belägen på den södra fasaden. Över entrén finns ett litet grönmålat skärmtak i trä med snickarglädje, belagt med enkupigt rött taktegel. Över skärmtaket finns en liten frontespis. Byggnadens fönster är ursprungliga, grönmålade, sexdelade, tvåluftsfönster i trä. I gavelröstena och i frontespisen finns lunettfönster. På den västra gaveln finns ett burspråk med en balkong ovanpå med grönmålat bräderäcke. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel. Villan är mycket välbevarad såväl till detaljer som helhet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor eller takfönster får uppföras i takfall mot gatan, och takkupor på baksidan ska anpassas till byggnaden vad gäller skala och utformning. Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinkläddas. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

13. Villor, Allégatan

Runt sekelskiftet 1900 började välbärgade personer uppföra finare villor i Lomma, bland annat utmed Allégatan. Under 1900-talets första decennier växte här fram en bebyggelse bestående av såväl sommarbostäder som hus för åretruntboende. Byggnaderna är alla individuellt utformade och har sin egen karaktär. Dels är det stora, murade hus, oftast putsade, dels är det mindre byggnader av sommarstugekaraktär med fasader i träpanel. Tomterna är förhållandevis stora och har väl uppvuxen grönska, vilket ger en sammanhållen, lummig karaktär åt området. Det finns en del sentida bebyggelse insprängd mellan de äldre villorna. Ofta har dessa hus uppförts på små avstyckade tomter, vilket bitvis har resulterat i en täthet i bebyggelsen som inte stämmer överens med områdets ursprungliga karaktär.

Området kring Allégatan är en miljö med kulturvärden att värna om. Lummigheten är ett viktigt karaktärsdrag, och därför bör tomterna inte styckas av eller på annat sätt delas. Om avstyckning ska kunna medges förutsätter det att de kulturhistoriska värdena inte äventyras. Ny bebyggelse i området ska anpassas till befintlig bebyggelse vad gäller volym och byggnaders placering i förhållande till gatan. Eventuella komplementbyggnader bör uppföras fristående från bostadshuset och på avstånd från tomtgränsen mot gatan, och de bör anpassas till omgivningen vad gäller material och utformning, samt underordna sig vad gäller volymen. Den rikliga vegetationen är karaktärsskapande och bör bibehållas. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området bör tomterna avgränsas mot gatan med häckar eller staket. Plank eller murar är direkt olämpliga. Äldre grindar bör bevaras.

Styrmansgatan från väster.

Grind vid Allégatan..

Allégatan från söder, i början av 1900-talet.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Lomma 35:91 (Allégatan 1), Lomma 35:44 (Allégatan 6), Lomma 35:80 (Allégatan 12), Lomma 35:101 (Allégatan 13), Lomma 35:84 (Allégatan 14 A), Lomma 35:49 (Kraftgatan 4), Lomma 35:50 (Kraftgatan 6), Karstorp 14:26 (Allégatan 21), Karstorp 14:9 (Allégatan 22), Karstorp 14:30 (Allégatan 25), Karstorp 14:5 (Vallgatan 3), Karstorp 14:10 (Allégatan 24), Karstorp 14:8 (Vallgatan 5)

Dessa utvalda byggnader är relativt välbevarade villor, som ingår som värdefulla, miljöskapande inslag i bebyggelsemiljön. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Eventuella takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och de bör avgränsas mot gatan med häck eller staket. Större träd, äldre grindar och staket bör bevaras.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 35:75 (Styrmansgatan 6)

Denna gula trävilla av sommarstugekaraktär ritades 1919 av Hans Thyselius (1871-1929). Han var arkitekt och bosatt i Lomma. Han ritade många flerbostadshus i både Lund och Malmö och även många villor i Bellevue och Håkanstorp i Malmö samt i Limhamn. Denna villa har fasader i liggande träpanel. Fönstren är delvis utbytta, men det finns också äldre, vita, småspröjsade träfönster. På den östra gaveln finns ett stort uppglasat fasadparti, och under det en farstutbyggnad med dekorativ utformning. Entrédörrarna är äldre, grönmålade trädörrar med spröjsade råglasrutor och över entrédörren i norr finns ett litet skärmtak. Byggnaden har arkitektoniska kvaliteter och är i stort sett välbevarad. Dess karaktär av sommarbostad finns kvar, och vittnar om Lomma historia som semesterort i början av 1900-talet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor bör uppföras. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Lomma 35:78 (Allégatan 10)

En telefoncentral har varit inrymd i denna byggnad, som uppskattas vara uppförd på 1920- eller 1930-talet. Byggnaden har fasader i brunt tegel, och kröns av ett halvvalmat mansardtak, belagt med eternitplattor. Utmed takfoten löper en tandsnittsfris. Fönstren är ursprungliga, vita träfönster som i bottenvåningen har korspost och i ovanvåningen är sexdelade tvåluftsfönster. Mot söder finns en utbyggnad med en balkong ovanpå. Balkongen har ett vitmålat smidesräcke och invid den finns en frontespis med mansardform. Byggnaden är mycket välbevarad till såväl helhet som detaljer.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis ska eventuella tillbyggnader göras med respekt för byggnadens karaktär och skala, och tegelfasader bör inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Inga ytterligare takkupor bör uppföras. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Lomma 35:88 (Allégatan 16)

Fasadmaterialet i denna byggnad är kalksandsten från Lomma kalksandstensfabrik. Det var en fabrik som startades av Skånska Cement AB 1904, men den var endast verksam fram till första världskriget. Denna villa är uppförd 1909, och är en av endast fyra bevarade byggnader i Lomma med fasader i kalksandsten. I fasaden finns också dekorativa inslag av rött tegel. Åt söder, öster och väster finns frontespiser med volutgavlar. I det sydöstra hörnet finns ett torn som kröns av ett kupoltak med spira i kopparplåt. Byggnadens fönster är utbytta och det finns flera mindre tillbyggnader. Med sina prydnadsgavlar och torn har byggnaden en originell karaktär som finns bevarad trots ett förvanskande fönsterbyte. Även fasadmaterialet, kalksandsten, är originellt och dessutom lokalt förankrat. Byggnaden är en av de äldsta praktvillorna i Lomma, och med sitt exponerade läge invid Lommas genomfartsled och utgör den ett landmärke i samhället.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör fasaderna inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Lomma 35:99 (Allégatan 11)

Denna byggnad uppskattas vara uppförd på 1920- eller 1930-talet. Den har fasader i brun, liggande träpanel. Fönstren är ursprungliga, vita träfönster med vita fönsterluckor. Mot söder finns ett burspråk. Taket är belagt med enkupigt gulrött taktegel och i det södra takfallet finns två små takkupor. Byggnaden är mycket välbevarad, och utgör ett gott exempel på den bebyggelse av sommarstugekaraktär som uppfördes i Lomma under början av 1900-talet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Eventuella nya takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Karstorp 14:3 (Allégatan 18)

Detta är en utstuderad jugendvilla med oregelbunden volym, asymmetriska fasader och mjukt böljande dekor. Fasaderna är i gul spritputs. Hörnkedjor, takgesims, gördelgesimser och fönster- och dörrömfattningar är slätputsade och vitmålade. Mot öster ligger byggnadens entré, upp till vilken en svängd trappa leder. Söder om entrédörren finns en rund tornutbyggnad krönt av ett kupoltak belagt med röd plåt. På byggnadens södra sida finns en utbyggnad med balkong ovanpå. Byggnadens fönster är av varierande slag och ålder. Vissa ursprungliga, vitmålade träfönster med spröjsad överluft finns bevarade. Byggnaden kröns av ett valmat sadeltak belagt med rött taktegel. Villan uppskattas vara uppförd kring sekelskiftet 1900, och det är en av de första praktvillorna i Lomma. Den har såväl ett kulturhistoriskt som arkitektoniskt värde.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Karstorp 14:6 (Allégatan 20)

Detta är en välbevarad liten byggnad med drag av nationalromantik, som uppskattas vara uppförd vid sekelskiftet 1900. Fasaderna är i röd träpanel, och knutar, vindskivor och fönsteromfattningar är vitmålade. Fönstren är äldre, vita, spröjsade träfönster. Entrén är belägen i öster och vid den finns en öppen veranda. På den södra gaveln finns en balkong. I trädgården finns formklippta buxbomshäckar, och mot Allégatan finns en äldre järngrind med vitputsade grindstolpar. Byggnaden är ett gott exempel på den bebyggelse av sommarstugekaraktär som uppfördes i Lomma under 1900-talets första år.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket. Grinden bör bevaras.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Skala 1:2500

14. Småhusbebyggelse från 1940-50-talen, Linnéavägen

Under första halvan av 1900-talet expanderade Lomma kraftigt. På 1930-talet började kvarteren söder om Björkgatan bebyggas, medan området mellan Algatan och Björkgatan började bebyggas först på 1940-talet. Bebyggelsen i området är ganska varierad, men en stor del av villorna är 1½-plansvillor med samma volym och proportioner. Dessa byggnader är karaktärsskapande i området och är av stor betydelse för enhetligheten. Gula tegelfasader är också vanligt förekommande och är av värde. Tomterna i området är relativt jämnstora, de utmed Linneavägen är dock något större. Husens placering på tomterna förefaller genomtänkt och följer ett mönster. Utmed Linneavägen ligger villorna på jämnt avstånd från gatan och med jämna mellanrum sinsemellan. Vid Björkgatan och på Vårgatans norra sida ligger vartannat hus framme vid gatan och vartannat i den bortre delen av tomten. På så vis skapas bitvis enhetliga gatubilder där områdets egnahemskaraktär träder fram tydligt, och bitvis en mer uppluckrad och till synes slumpmässig struktur. De grönskande trädgårdarna med häckar mot gatorna bidrar till att hålla samman områdets karaktär.

Området kring Linnéavägen är en miljö med kulturvärden att värna om. Enhetligheten i bebyggelsens utformning, placering och täthet är ett viktigt karaktärsdrag. Därför bör tomterna inte styckas av eller på annat sätt delas. Ny bebyggelse i området ska anpassas till befintlig bebyggelse vad gäller volym och placering i förhållande till gatan. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området bör man särskilt tänka på att tegelfasader inte bör målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas. Takkupor mot gatan bör vara begränsade i storlek för att inte rubba byggnadens volym, och takfönster mot gatan bör undvikas. Tomterna bör avgränsas mot gatan med häckar eller staket. Plank eller murar är direkt olämpliga. Äldre grindar bör bevaras.

Linnéavägen från söder.

Äldre grind med initialer.

Kultuhistoriskt värdefull bebyggelse

Lomma 37:8 (Rönngatan 1), Lomma 37:17 (Rönngatan 17), Lomma 37:21 (Linnéavägen 19), Lomma 37:23 (Rönngatan 4), Lomma 37:24 (Rönngatan 6), Lomma 37:25 (Rönngatan 8), Lomma 37:48 (Linnéavägen 20), Lomma 37:52 (Vårgatan 5), Lomma 37:62 (Vårgatan 17), Lomma 37:66 (Linnéavägen 31), Lomma 37:5 (Algatan 6A), Lomma 37:40 (Björkgatan 17), Lomma 37:44 (Björkgatan 2), Lomma 37:51 (Vårgatan 7), Lomma 37:61 (Vårgatan 19)

Dessa utvalda byggnader är relativt välbevarade hus som har stort miljöskapande värde i den tämligen enhetiga bebyggelsemiljön. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Tegelfasader ska inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader bör göras på byggnadernas baksidor. De ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Eventuella nya takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. I takfall där det redan finns kupor bör inga ytterligare takkupor uppföras. Takfönster bör undvikas i takfall mot gatan. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och de bör avgränsas mot gatan med häck eller staket. Äldre grindar och staket bör bevaras.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 37:49 (Linnéavägen 22)

Denna byggnad uppskattas vara uppförd på 1940-talet. Dess fasader är i gult, räfflat tegel lagt i munkförband. Fönstren är ursprungliga, vita två- och treluftsfönster i trä. Entrén som ligger åt öster har ett skärmtak. I väster är ett uterum tillbyggt. På den södra gaveln finns en balkong med smidesräcke. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel och åt både öster och väster finns det takkupor klädda i röd plåt. Byggnaden är mycket välbevarad och utgör ett gott exempel på den enkla men omsorgsfulla tegelarkitektur som karakteriserar Lommas bebyggelse från 1930-40-talen. Den har också ett miljöskapande värde i det tämligen homogena bebyggelseområdet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Inga ytterligare takkupor eller takfönster får uppföras i takfallet mot gatan. Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinkläddas. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket. Grunden bör bevaras.

Lomma 37:72 (Linnéavägen 28)

En gård låg på denna plats från andra halvan av 1800-talet, och denna byggnad är gårdens bevarade boningshus. Byggnadens fasader är vitputsade och gavelrösterna är klädda med svart lockpanel. Fönstren är äldre, blå tvåluftsfönster i trä som är sexdelade. Mot söder finns en sentida tillbyggnad i vinkel, som uppfördes efter ritningar av Gottfried Beijer 1964, då även resten av huset byggdes om. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel och åt norr finns det sentida takfönster. Då Häradskartan upprättades 1910-11 fanns en trelängad ekonomibyggnad norr om boningshuset. Gårdens mark styckades av till villatomter 1935. Byggnaden har genomgått flera förändringar, men dess historia som mangårdsbyggnad på en gård avspeglar sig i dess proportioner och långsträckta volym. Byggnaden ger en historisk förankring åt området och är av kulturhistoriskt värde.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Tomten bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Lomma 37:84 (Karstorpssvägen 29)

Byggnaden är ritad av Gottfried Beijer 1936. Dess fasader är i rött hålkälstegel. Entrén är belägen i öster och har en dörrömfattning i skiffer. Fönstren är ursprungliga träfönster med blå karmar och vita bågar. I sydvästra hörnet finns en indragen veranda där väggarna är klädda i vit liggande träpanel. Taket är ett pulpettak med bred taksarg i vit träpanel. 1930-talets villor i Lomma var oftast traditionellt uppbyggda med sadeltak och ibland även klassiserande detaljer. Denna villa är däremot före sin tid och är uppförd i en stil som snarare för tankarna till 1950-talet. Den är unik i sin utformning och har ett stort arkitektoniskt och kulturhistoriskt värde. Den är också välbevarad till såväl karaktär som detaljer.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis ska eventuella tillbyggnader göras med respekt för byggnadens karaktär och skala, och tegelfasader bör inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över.

15. Typhus från 1950-talet, Pilgatan

I början av 1950-talet uppfördes Pilängskolan i Lomma, som vid denna tid expanderade i snabb takt. Söder om skolan uppfördes villor i mitten av 1950-talet, bland annat en rad Myresjöhus på Pilgatans västra sida. Dessa små villor är idag relativt bevarade i sin enhetliga utformning, och de skapar en sammanhållen gatubild. Vid Furugatan, Barkgatan och Vattenverksgatan ligger villor som uppfördes i slutet av 1950-talet efter ritningar av lundaarkitekten Bengt Edman. Flera av dessa villor har genomgått stora förändringar såsom byte av fasadmateriäl. I norr avgränsas området av två rader med kedjehus i två våningar med fasader i gult respektive rött tegel.

Området utgör en miljö med kulturvärden att värna om. Enhetligheten i bebyggelsens utformning och placering är ett viktigt karaktärsdrag. Därför bör tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas. Eventuell ny bebyggelse i området ska anpassas till befintlig bebyggelse vad gäller placering i förhållande till gatan, volym, proportioner, skala och takvinkel. Tomterna bör avgränsas mot gatan med häckar eller staket. Plank eller murar är direkt olämpliga. Äldre grindar bör bevaras. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området bör man särskilt tänka på att tegelfasader inte bör målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över.

Pilgatan från söder.

Hus vid Pilgatan med ursprungliga tvåluftsfnster.

Flygfoto från 1950-talet, då både Pilängskolan och typhusen utmed Pilgatan var helt nya.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Vinstorp 35:1-13 (Pilgatan 22-44)

Husen uppfördes 1956 efter ritningar av Myresjöhus. De är i ett plan med fasader i gult tegel, och taket är ett flackt sadeltak. Det ursprungliga takmaterialet är rött, tvåkupigt taktegel. Fönstren var från början brunmålade, sidohängda tvåluftsfönster i trä, men de är i de flesta fall utbytta idag. Huvudentrén är belägen på långsidan mot gatan och har ett litet skärmtak, medan det finns en sidoentré på gaveln invid garaget som är sammanbyggt med huset.

Typhuset utmed Pilgatan har ett miljöskapande värde i den enhetliga bebyggelsemiljön. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis ska eventuella tillbyggnader göras med respekt för byggnadens karaktär och skala, och tegelfasader bör inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. De bör göras på baksidan. Byggnadernas takform och takhöjd ska bibehållas. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och de bör avgränsas mot gatan med staket eller häckar. Plank eller murar är olämpliga. Äldre grindar bör bevaras.

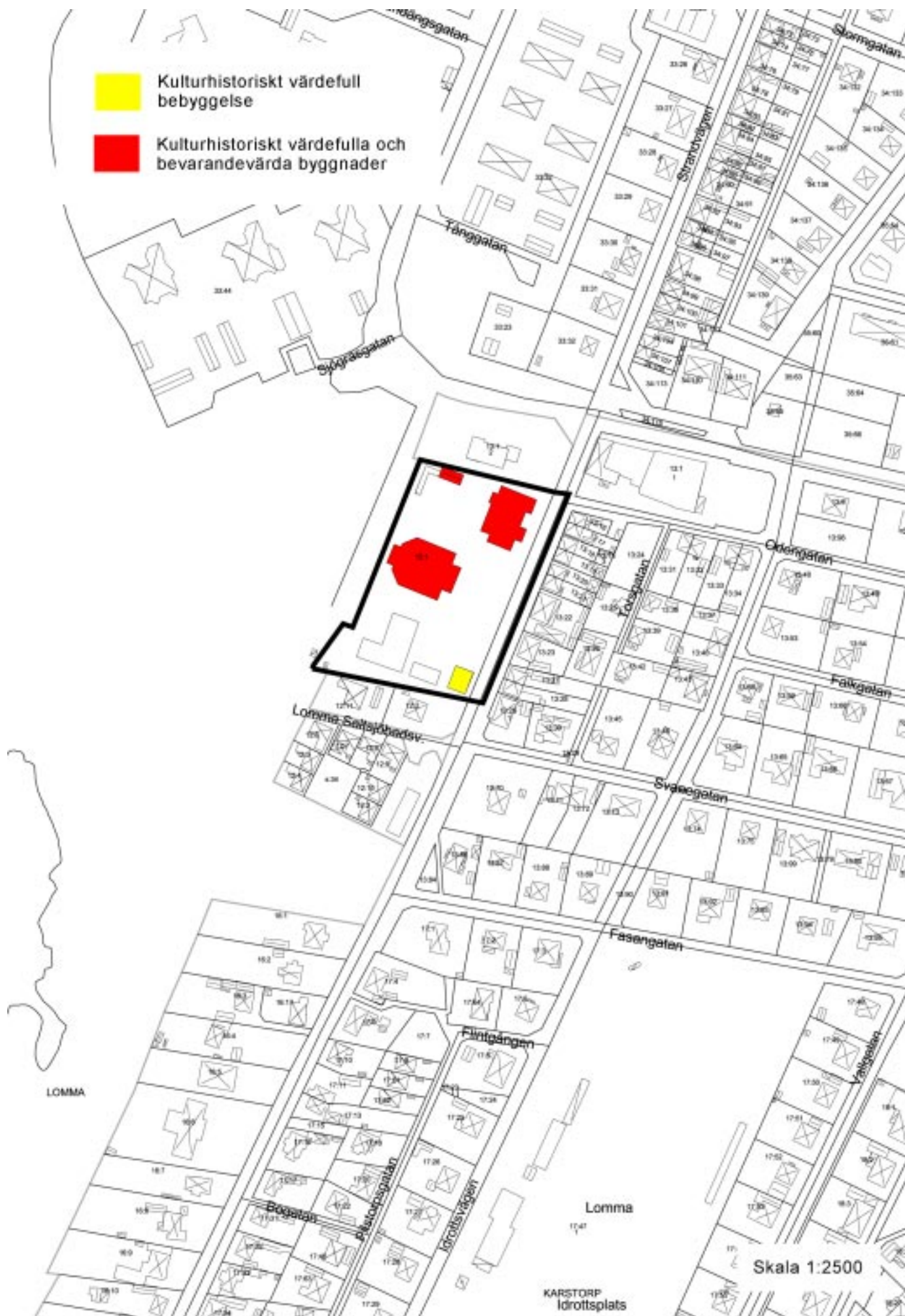
Vinstorp 30:1 (Pilängskolan, Pilgatan 11-15)

Pilängskolan ritades av arkitekten Bror Thornberg 1952. Skolans huvudbyggnad består av ett flertal olika byggnadskroppar i olika höjder länkade till varandra. Fasaderna är i gult tegel och taken är belagda med gult taktegel och papp. En utbyggnad gjordes 1968, efter ritningar av samme arkitekt. Söder om huvudbyggnaden ligger en mindre byggnad med formen av en fyrlängad gård, även den är uppförd efter Bror Thornbergs ritningar 1952. Dessutom finns fyra paviljongbyggnader, även dessa i gult tegel. De två sydligaste paviljongerna har pulpettak och stora uppglasade ytor.

Pilängskolan är uppförd enligt 1950-talets skolbyggnadsideal med många, låga byggnadskroppar av varierad höjd och formspråk som sammanlänkas och där ytorna dem emellan bildar skolgårdar. Fasaderna är i gult lommategel och ansluter i sin arkitektur till de intilliggande samtida bostadsområdena, något som också var vanligt vid tiden för uppförandet. På så sätt ansågs skolan bli mer inbjudande och kunde även fungera som lokalt kultur- och fritidscentrum.

Skolbyggnaderna har lokalhistoriska och arkitektoniska värden. Därför är det viktigt att ändringar av huvudbyggnaden och den fyrlängade byggnaden utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Byggnadernas ursprungliga funktioner ska vara tydligt avläsbara även om funktionerna förändras. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala.

16. Folkets Hus

En av de många folkrörelser som växte fram under det sena 1800-talet var arbetarrörelsen. Den fick sitt tidigaste och starkaste fäste i södra Sverige, och det var i Malmö som Sveriges första Folkets Hus uppfördes 1893. Tre år senare bildades en förening för uppförandet av ett Folkets Hus i Lomma och 1898 stod byggnaden färdig. Under 1900-talet har byggnaden byggts om- och till flera gånger, bland annat uppfördes den högre tillbyggnaden i norr 1919. Uthuset i kalksandsten är uppfört på 1910-talet och har fungerat som höns hus och svinstall, samt som arrestlokal och toaletter. Dansrotundans historia är något oklar, men dess nuvarande utseende härstammar från slutet av 1930-talet, då den vinterbonades efter ritningar av Elvin Persson. 1947 uppfördes tillbyggnaden i öster med entré, garderob och toaletter, efter ritningar av Gottfried Beijer. Huset i fastighetens sydöstra hörn är uppfört vid sekelskiftet 1900, och var bostadshus fram till 1953 då det byggdes om till bibliotek, efter ritningar av Bror Thornberg. Folkets husföreningen sålde mark och fastigheter till kommunen år 1970, och Folkets Hus kom att användas som fritidsgård under 1970-talet. På fastigheten finns även en klubblokal från 1967. Utemiljön kring Folkets Hus saknar idag någon genomtänkt utformning eller omsorg. Den består av stora asfalterade ytor och lite gräsmattor. Flera stora träd finns dock som ger området en viss parkkaraktär.

Miljön kring Folkets hus har kulturvärden att värna om. Fastigheten bör inte styckas av eller på annat sätt delas. Stora träd och de öppna ytorna bör bevaras. Utemiljön bör ges en genomtänkt utformning som förstärker dess parkkaraktär. Eventuell ny bebyggelse bör endast uppföras i begränsad skala och bör ges en utformning som är anpassad till och underordnad befintlig bebyggelse. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att ombyggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet.

Folkets Hus från sydöst.

Folkets Hus entré mot Strandvägen.

Uthuset från söder.

Dansrotundan från öster.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Karstorp 12:1 (Strandvägen 126)

Byggnaden, som ligger i fastighetens sydöstra hörn, var ursprungligen ett bostadshus. Fasaderna är i gult tegel med hörnkedjor, takgesims och dekorativa skift i rött tegel. Mot Strandvägen i öster finns en igensatt entré.

Byggnaden ingår som en beståndsdel i den värdefulla bebyggelsemiljön utmed Strandvägen. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör fasaderna inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Eventuella takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinkläddas.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Karstorp 12:1, Folkets Hus, dansrotunda, uthus (Strandvägen 120)

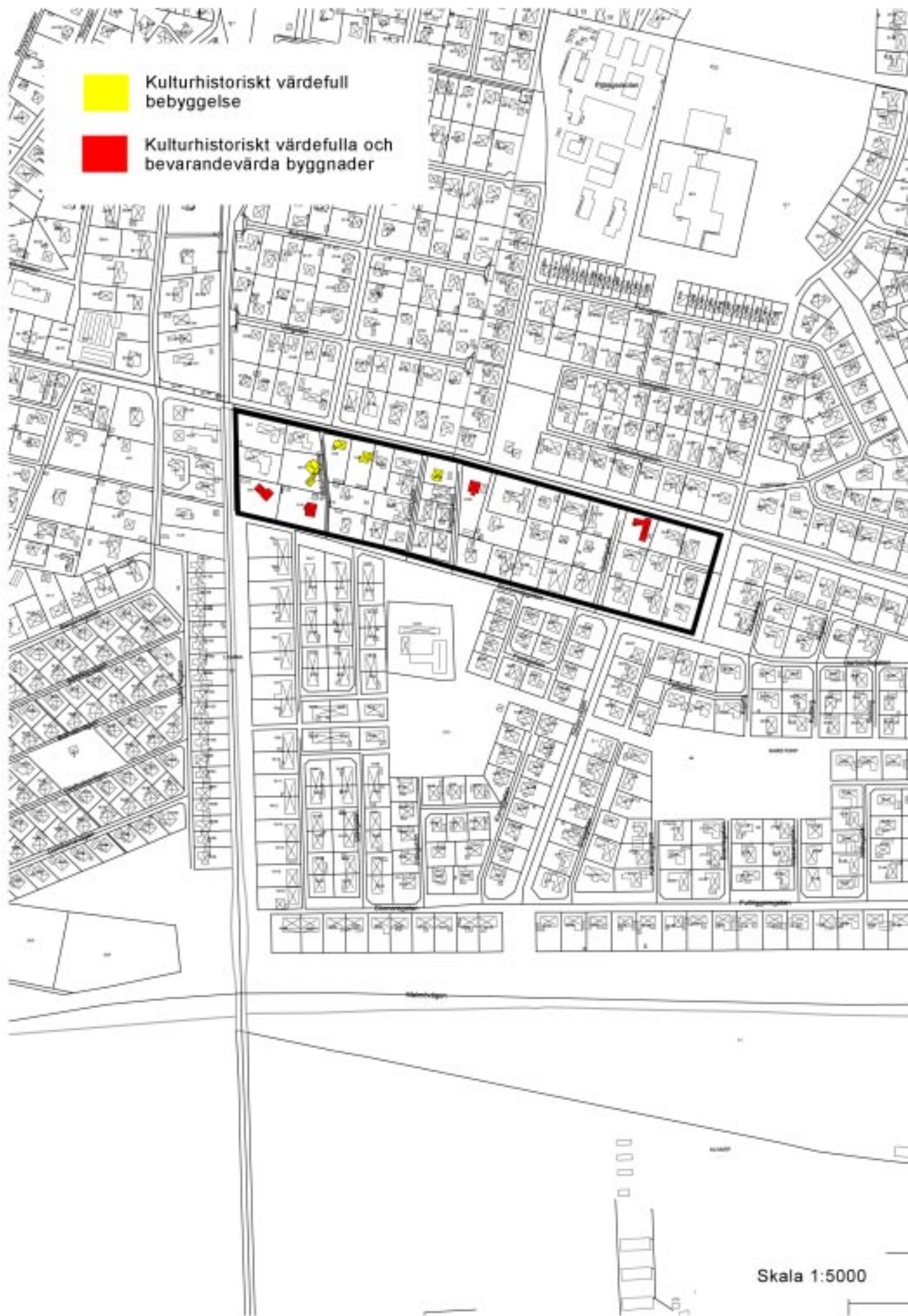
Folkets Hus består av en äldre byggnadsdel utmed Strandvägen uppförd i gult tegel i kryssförband, i en våning samt attikavåning. Mot gatan i öster finns en entréutbyggnad med en äldre entrédörr. Mot den norra gaveln är en högre, putsad tillbyggnad gjord och i väster finns en långsgående tillbyggnad i gult tegel med pulpettak.

Uthusbyggnaden ligger väster om Folkets Hus. Det har fasader i kalksandsten med dekorativa skift samt bågar över fönstren i rött tegel.

Dansrotundan, som är centralt belägen på fastigheten, har ett toppigt tak och är kringbyggd med kafédell med platt tak. Fasaderna är i gulmålad liggande träpanel och utmed alla fasader löper fönsterband med grönmålade fönster. I öster, mot Strandvägen, finns entrén i en utbyggnad med trappstegsformad fasad.

Folkets Hus i Lomma tillhör de äldsta i landet. Själva Folkets Husbyggnaden har de för Lomma karaktäristiska gula tegelfasaderna och den har med enkla medel givits en offentlig karaktär. De olika tillbyggnaderna speglar den viktiga roll byggnaden haft i ortens förenings- och nöjesliv under lång tid. Förutom ett stort lokalhistoriskt värde är byggnaden knuten till den svenska arbetarrörelsens historia. Den är mycket välbevarad. Uthuset i kalksandsten är välbevarat till sin karaktär, och det är en av endast fyra bevarade byggnader i Lomma med fasader i kalksandsten från Lomma kalksandstensfabrik (verksam ungefär tio år, från 1904). Det ingår i den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön som Folkets Husområdet utgör. Dansrotundan är ett viktigt inslag i miljön kring Folkets Hus i Lomma. Den speglar den betydelsefulla roll som arbetarrörelsen spelade för det sociala livet i samhället. Rotundans karaktär från 1930-40-talen är mycket välbevarad. Det före detta bostadshuset och biblioteket ingår i Folkets Husmiljön, liksom det utgör en del i arbetarebebyggelsen utmed Strandvägen.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att Folkets Hus, dansrotundan och uthuset bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Fasaderna inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Inga takkupor eller takfönster får uppföras. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala.

17. Villor, Karstorpsvägen

Strax efter sekelskiftet 1900 började det byggas lite exklusivare villor i Lomma. Flera av dessa förlades på södra sidan av landsvägen till Karstorp. Bebyggelsen har under 1900-talets lopp förtätats kring de gamla villorna och området har idag en heterogen karaktär. Även bland bebyggelsen från mitten av 1900-talet finns mer exklusiva villor av hög arkitektonisk kvalitet, medan det sena 1900-talets villor är enklare och ofta belägna på mindre tomter. Söder om denna bebyggelse tar grupphusbebyggelse från 1960-talet vid.

Bebyggelsen vid Karstorpsvägen är en miljö med kulturvärden att värna om. Ståtliga villor på stora, lummiga tomter ger karaktär åt området. Därför bör tomterna inte styckas av eller på annat sätt delas, och de bör avgränsas mot gatan med häck eller staket. Murar eller plank är direkt olämpligt. Äldre grindar och staket bör bevaras. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet.

Trädgårdsgatan från söder.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Karstorp 15:3 (Trädgårdsgatan 2), Karstorp 15:8 (Karstorpsvägen 28), Karstorp 15:9 (Karstorpsvägen 30), Karstorp 15:18 (Karstorpsvägen 36)

Dessa villor har bevarad karaktär och har ett miljöskapande värde som äldre inslag i den blandade bebyggelsemiljön. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Tomterna bör avgränsas mot gatan med häck eller staket. Äldre grindar och staket bör bevaras.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Karstorp 15:24 (Karstorpsvägen 38)

Denna villa är uppskattningsvis uppförd på 1910-talet. Dess fasader är spritputsade med slätputsade fönsteromfattningar och hörnkedjor. Fönstren är äldre, vita, småspröjsade enlufts-fönster i trä, som är grupperade två och två. Över entrén i norr finns ett skärmtak i sadeltaksform med dekorativa snickerier. Mot söder finns en stor tillbyggd glasveranda med balkong ovanpå. Byggnadens tak är belagt med tvåkupigt rött taktegel. Det finns ur-

sprungliga takkupor åt alla väderstreck samt två små trekantiga takfönster mot norr. Byggnaden är välbevarad och utgör ett exempel på den mer ståndsmässiga villabebyggelse som uppfördes i Lomma i början av 1900-talet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala, och takkupor eller takfönster bör inte uppföras. Tomten bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Karstorp 15:39 (Galärgatan 6)

Denna villa är ritad av byggnadsingenjör Einar Jangbro 1957. Fasaderna är i gult tegel lagt i löpförband med fasadpartier klädda med vitmålad träpanel. Mot väster finns ett garage med port i klarlackat trä. Taket är ett flackt sadeltak belagt med papp. Byggnaden är uppförd i en elegant och för Lomma ovanligt otraditionell 1950-talsarkitektur. Den förefaller välbevarad och har ett arkitektoniskt och kulturhistoriskt värde.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis ska eventuella tillbyggnader göras med respekt för byggnadens karaktär och skala, och tegelfasader bör inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över.

Karstorp 15:4 (Trädgårdsgatan 4)

Denna villa är ritad av Sture Kelfve 1950. Fasaderna är i brunt hålkälstegel lagt i munkförband, fogat med Simrishamnsgur. Vid entrén i öster är fasaden vitputsad och entrédörren har omfattning i brunt tegel. Upp till entrén leder en trappa med smidesräcke. Fönstren är delvis äldre, vita träfönster och i söder och öster finns det perspektivfönster med vitputsad omfattning. Taket är belagt med enkupigt rött taktegel. Byggnaden är ett fint exempel på kvalitetsfull villaarkitektur från 1950-talet. Den är mycket välbevarad.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis ska eventuella tillbyggnader göras med respekt för byggnadens karaktär och skala, och tegelfasader bör inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Inga ytterligare takkupor eller takfönster bör uppföras. Skorstenen bör bevaras och underhållas, och den bör inte plåtinklädas. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Karstorp 15:5 (Alnarpsstigen 3)

Denna villa ritades av Axel Larsson 1951. Byggherre var verkmästare Ivan Olsson. Fasaderna är i rött tegel lagt i munkförband med detaljer i puts och sten. Fönstren är vita och klarlackerade träfönster. Mot söder finns en indragen veranda och ett stort burspråk i puts med litet tak i kopparplåt. Vindskivorna är klädda med kopparplåt och taket är belagt med enkupigt gult taktegel. I det östra takfallet finns en indragen balkong med järnräcke. Byggnaden är en påkostad villa uppförd i en arkitektur representativ för 1950-talet, med tidstypiska detaljer såsom gult taktegel, kopparklädda vindskivor och fasader i tegel kombinerat med putsade partier. Byggnaden är välbevarad och har höga arkitektoniska kvaliteter.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör fasaderna inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Eventuella takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

- Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse
- Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Skala 1:2500

18. Småhusbebyggelse 1940-50-tal, Idrottsvägen

Under 1930-40-talen förtätades Lommas bebyggelse med stora mängder enklare villor av egnahemstyp. En stor del av dessa var enhetligt utformade med fasader i huvudsakligen gult tegel och sadeltak belagt med tegelpannor eller eternitplattor. Villor av denna typ uppfördes bland annat utmed Idrottsvägen vid idrottsplatsen samt ett par vid Pelledamsvägen. De för egnahemsbebyggelsen så karaktäristiska jämnstora tomterna sätter sin prägel på bebyggelsemiljön och skapar en enhetlig gatubild där husen, som är av samma volym och med samma fasadmaterial, ligger på jämna avstånd från varandra och från gatan. Varje hus har betydelse för helhetsmiljön och gatubilden. I området finns även ett par funkishus i två våningar.

Bebyggelsen utmed Idrottsvägen är en miljö med kulturvärden att värna om. Enhetligheten i byggnadernas placering, volym och material är karaktäristiskt. Därför bör tomterna inte styckas av eller på annat sätt delas, och nya byggnader i området ska anpassas till befintlig bebyggelse vad gäller placering i förhållande till gatan, volym, proportioner, skala och takvinkel. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området bör man särskilt tänka på att tegelfasader inte bör målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas. Takkupor mot gatan bör vara begränsade i storlek för att inte rubba byggnadens volym, och takfönster mot gatan bör undvikas. Tomterna bör avgränsas mot gatan med häckar eller staket. Plank eller murar är direkt olämpliga. Äldre grindar bör bevaras.

Idrottsvägen från söder.

Gult tegel dominerar som fasadmaterial i området.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Karstorp 17:5 (Idrottsvägen 20), Karstorp 17:25 (Idrottsvägen 24), Karstorp 17:27 (Idrottsvägen 28), Karstorp 17:28 (Idrottsvägen 30), Karstorp 17:29 (Idrottsvägen 32)

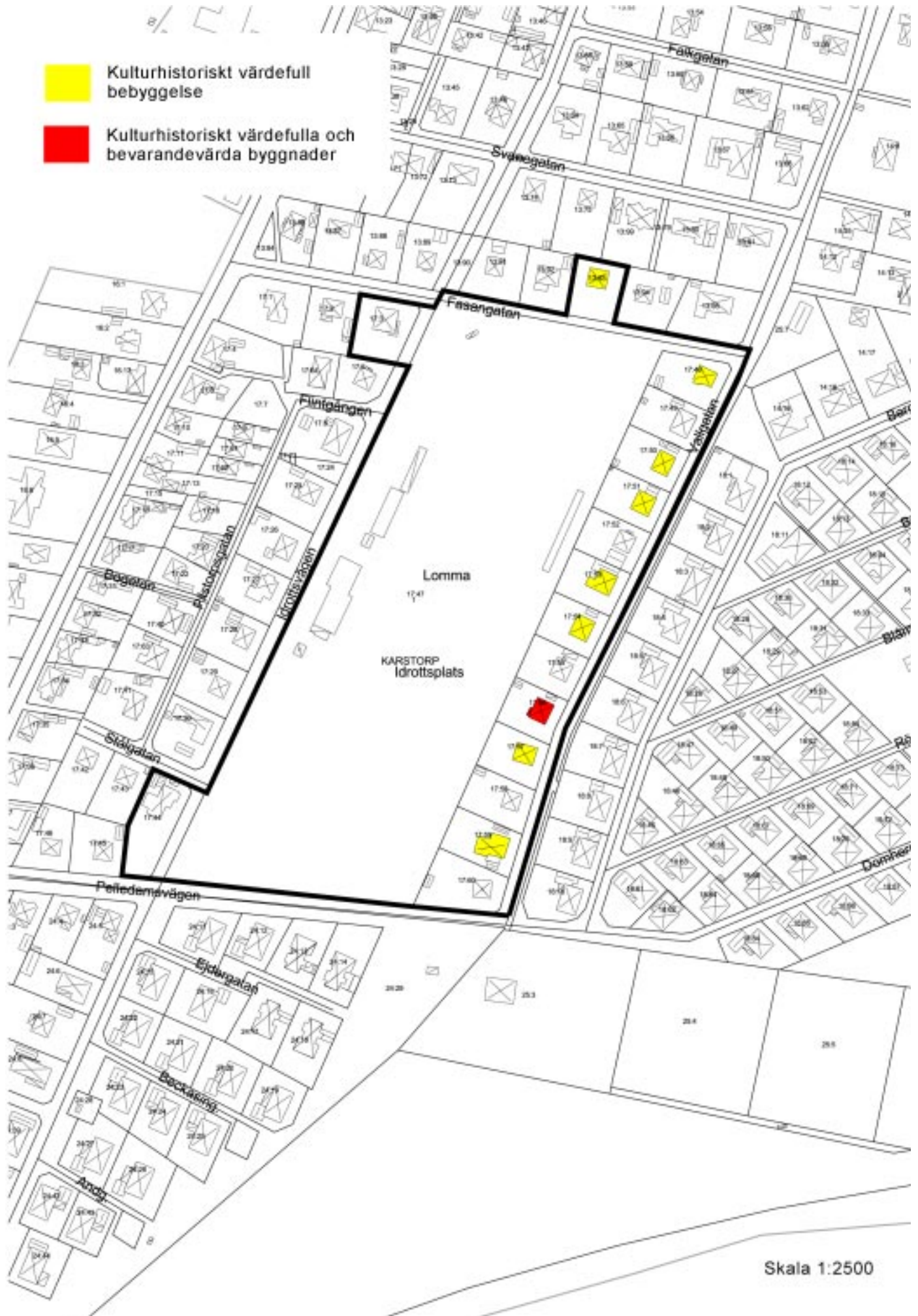
Dessa byggnader ingår som viktiga beståndsdelar i den relativt enhetliga bebyggelsemiljön. Därför är det viktigt att ändringar utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Eventuella nya takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. I takfall där det redan finns kupor bör inga ytterligare takkupor uppföras, och takfönster bör undvikas i takfall mot gatan. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och de bör avgränsas mot gatan med häck eller staket. Äldre grindar och staket bör bevaras.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Skala 1:2500

19. Funkishus vid Idrottsplatsen

Lomma Idrottsplats anlades under 1920- eller 30-talet. Bebyggelsen i dess närhet växte fram främst under 1930- och 40-talen. Utmed idrottsplatsens östra sida byggdes flera tvåfamiljshus i form av funktionalistiska kuber i två våningar. De ger idrottsplatsen en inramning som förefaller stadsplanemässigt och arkitektoniskt genomtänkt. En del tomter är bebyggda med enfamiljshus i 1 ½-plan, med sadeltak. Tomterna avgränsas mot gatan med häckar eller staket, och vegetationen i trädgårdarna är väl uppvuxen. Östra sidan av Vallgatan bebyggdes först under det sena 1950-talet, och då med enhetlig, låg grupphusbebyggelse. Husen har sin entrésida mot Berguvsgatan och vänder trädgården mot Vallgatan, vilket bidrar till gatans lummiga och lugna karaktär.

Bebyggelsen vid Idrottsplatsen är en miljö med kulturvärden att värna om. Enhetligheten i byggnadernas placering och volym ger karaktär åt området. Därför bör tomterna inte styckas av eller på annat sätt delas, och ny bebyggelse i området ska anpassas till befintlig bebyggelse vad gäller volym och placering i förhållande till gatan. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området bör man särskilt tänka på att tegelfasader inte bör målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas. Nybyggnation av garage eller förråd bör ske fristående från bostadshuset. Idrottsplatsen bör bibehålla sin funktion och karaktär. Tomterna bör avgränsas mot gatan med häckar eller staket. Murar eller plank är direkt olämpligt. Äldre grindar bör bevaras.

Vallgatan från söder.

Funkishus i två våningar kantar Vallgatan.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Karstorp 13:93 (Fasangatan 13), Karstorp 17:48 (Fasangatan 10), Karstorp 17:50 (Vallgatan 20), Karstorp 17:51 (Vallgatan 22), Karstorp 17:53 (Vallgatan 26), Karstorp 17:54 (Vallgatan 28), Karstorp 17:57 (Vallgatan 34), Karstorp 17:59 (Vallgatan 38)

Under 1930-40-talen expanderade Lomma kraftigt och det byggdes stora mängder villor, ofta i ett relativt traditionellt formspråk. Utmed östra sidan av Lomma Idrottsplats uppfördes dock flera hus i funktionalistisk stil. Dessa villor är i två våningar med flackt tälltak, och de rymmer två lägenheter. De från 1930-talet är i huvudsak vitputsade medan de från 1940-talet har fasader i gult tegel. Arkitekturen är enkel och saklig, och utsmyckning har skett med små medel. Flera av husen har fönster satta invid ett hörn, med en hörnpelare murad i tegel med en avvikande kulör. Nätta skärmtak över entrédörrarna är också en karaktäristisk detalj.

Med sina stora likheter sinsemellan, vad gäller volym, proportioner, fönstersättning med mera, utgör funkishusen invid idrottsplatsen en enhetlig bebyggelsemiljö. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Tillbyggnader i mer än ett plan (ovan mark) får inte göras. Byggnaderna är placerade på jämna avstånd från varandra och på jämnt avstånd från gatan, vilket skapar en sammanhållen gatubild. Tomterna bör därför inte styckas av eller på annat sätt delas, och de bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Karstorp 17:56 (Vallgatan 32)

Detta funkishus i gult tegel uppfördes 1953. Entrédörren är centralt placerad på den östra fasaden och har en omfattning i brunt tegel. Ovanför entrén finns ett fönster med diagonalt spröjsverk och på södra gaveln finns två perspektivfönster med omfattning i brunt tegel. Fönstren är ursprungliga träfönster med bruna karmar och vita bågar. I väster finns en indragen balkong och en sentida veranda. Taket är ett flackt tälttak belagt med papp. Byggnaden är mycket välbevarad till såväl helhet som detaljer, och utgör ett gott exempel på den typ av funkishus som uppfördes utmed Vallgatan.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Tomten bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och den bör avgränsas mot gatan med häck eller staket.

20. Grupphusbebyggelse från 1950-talet, Bofinksvägen

Grupphusbebyggelsen vid fågelgatorna uppfördes runt 1960 efter ritningar från Tage Møllers arkitektbyrå. Centralt i området ligger 82 friliggande villor i omväxlande rött och gult tegel. På Berguvsgatans norra och västra sida ligger friliggande hus av en annan typ och utmed Nyhemsgatan ligger en rad kedjehus. Många av tomterna avgränsas idag av häck eller staket mot gatan, men den mer ursprungliga utformningen med enbart kantsten förekommer också fortfarande. Centralt i området finns en öppen grönyta.

Området utgör en miljö med kulturvärden att värna om. Enhetligheten i byggnadernas volym, material och placering är viktiga karaktärsdrag. Tegelfasader bör därför inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas och takform och takhöjd ska bibehållas. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och eventuell ny bebyggelse i området ska anpassas till befintlig bebyggelse vad gäller volym, proportioner, skala, takvinkel och placering i förhållande till gatan. Tomterna bör avgränsas mot gatan med enbart kantsten eller häckar eller låga staket. Höga staket, höga häckar, plank eller murar är olämpliga. Den centrala grönytan bör hållas obebyggd. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet.

Vid fågelgatorna är vartannat hus i rött tegel och vartannat gult.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Karstorp 18:11-92 (Bofinksvägen, Berguvsgatan, Blåmesvägen, Rödhakevägen, Domherrevägen)

Området är väl sammanhållet och utgör ett gott exempel på den grupphusbebyggelse som började utföras i större skala i Lomma på 1950-talet. Byggnadernas utformning är tidstypisk, liksom stadsplanen. De ursprungliga fönstren är vitmålade, sidohängda enlufts-fönster i trä, och de ursprungliga entrédörrarna var klarlackerade med ljusinsläpp på sidan. Ursprungligt takmaterial är korrugerad eternit. Det är viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis ska eventuella tillbyggnader göras med respekt för byggnadens karaktär och skala, och tegelfasader bör inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Byggnadernas takform och takhöjd ska bibehållas. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och de bör avgränsas mot gatan med enbart kantsten eller låga staket eller häckar. Höga staket, höga häckar, plank eller murar är olämpliga.

21. Lantbebyggelse, Vinstorp

Längs vägen mellan Vinstorps bytomt och Prästbergavägen och Lomma kyrka, och strax öster om denna väg, var en rad lantbruksenheter lokaliserade under 1800-talets senare hälft vid sidan av en växande arbetarebebyggelse. Ingen av lantbruksenheterna bedriver idag något jordbruk utan fungerar som bostäder. Flertalet ekonomibyggnader är dessutom rivna och det tidigare omkringliggande öppna jordbrukslandskapet är idag bebyggt. Enstaka arbetarebostäder finns bevarade och ligger idag inom det som kallas Vinstorps industriområde. Den gamla vägsträckningen är endast delvis bevarad. Karaktäristiskt för bebyggelsen i området är att den är uppförd i lokala material som tegel och kalksandsten.

Den äldre lantbebyggelse som finns bevarad har kulturvärden att värna om. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. För den här bebyggelsen bör man särskilt tänka på att tegelfasader inte bör målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas. Entréer mot gatan bör bevaras, liksom murade skorstenar som heller inte bör plåtinklädas. Uthusen är av betydelse för miljöns karaktär, och de bör bevaras och underhållas. Tomterna bör avgränsas mot gatan med häckar eller staket. Plank eller murar är direkt olämpliga.

När byggnaderna uppfördes omgavs de av ett öppet jordbrukslandskap.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Vinstorp 26:1 (Ljungro, Nybovägen 69), Vinstorp 26:2 (Nybovägen 77, 79)

Byggnaderna utgör viktiga reminiscenser av det tidigare jordbrukslandskapet. Villa Ljungro utgör dessutom ett av Lommas fyra bevarade byggnader med fasader i kalksandsten. En produkt som tillverkades i Lomma under endast 10 år i början av seklet 1900. Det är viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Tomten bör avgränsas mot gatan med häck eller staket. Murade skorstenar bör bevaras och underhållas. De bör inte plåtinklädas.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Vinstorp 26:58, Hans Hanssons gård

Gården är utflyttad i samband med enskiftet 1814. Bostadshuset och den norra och den södra ekonomilängan är uppförda 1887. Tröskladan i öster är uppförd 1941 och svinhuset i söder är förmodligen uppförd under 1900-talets första hälft. Bostadshuset har spritputsade, gula fasader med vita slätputsade murband och fönster- och dörrumfattningar. Fönstren som är sexdelade är av äldre datum. Sadeltaket är belagt med papp. Det finns två murade skorstenar. Väster om bostadshuset ligger trädgården. Trädgården är häckomgärdad och har högre träd. Öster om bostadshuset ligger den grusade gårdsplanen.

Gårdsplanen inramas i norr, öster och söder av ekonomilängor. Samtliga ekonomibyggnader, utom trösklängan i öster, är uppförda i tegel. Här finns såväl gult som gulrött tegel. Byggnaderna förefaller ha bevarade originalfönster och äldre dörrar. Tröskladans fasader består till stor del av en gulmålad lockpanel. Byggnadernas sadeltak är idag belagda med korrugerad eternit, frånsett svinhusets tak som är belagt med tvåkupigt rött taktegel.

Gårdens byggnader är i förhållande till övrig lantbebyggelse i kommunen mycket välbevarade. Byggnaderna är dessutom välbyggda och arkitektoniskt genomtänkta, och deras ursprungliga funktioner är fortfarande tydligt avläsbara.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att bostadshuset, norra och södra ekonomilängan samt svinhuset bevaras för framtiden och att deras karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Bostadshuset bör inte byggas till. Murade skorstenar bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinkläddas. Byggnadernas ursprungliga funktioner ska vara avläsbara. Trädgårdens karaktär bör behållas. Hit räknas läget i anslutning till bostadshuset, häck och höga träd. Gårdsplanen får inte bebyggas eller hårdgöras med moderna material. Komplementbyggnader ska anpassas till

Bostadshuset.

Norra ekonomilängan.

Södra ekonomilängan..

Svinhuset.

Tröskladan.

gårdsmiljöns karaktär.

Vinstorp 27:39, Vinstorps kvarn (Hasselgatan 6)

Byggnaden är det enda kvarvarande huset till en gård som har legat på platsen åtminstone sedan 1840-talet. De numera rivna ekonomibyggnaderna låg söder om bostadshuset. Fasaderna är i gult tegel. Till dörrarna finns gjutna trappor med räcken. Sadeltaket är belagt med eternitplattor och det finns tre murade skorstenar. Norr om byggnaden ligger trädgården med ett stort antal höga träd. Söder om byggnaden ligger gårdsplanen. Byggnaden är en viktig länk till den gård som legat här och markerar en bebyggelsekontinuitet långt tillbaka i tiden.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Eventuella takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Trädgården bör avgränsas mot gatan med häck eller staket, och dess karaktär bör bibehållas. Hit räknas dess utsträckning, läget i anslutning till bostadshuset, häckar och höga träd. Gårdsplanen får inte bebyggas eller hårdgöras med moderna

Vinstorp 28:2 (Alnarpsvägen 3)

Gården har fått sitt läge under 1800-talet. Bostadshuset är sannolikt uppfört vid 1800-talets mitt medan ekonomibyggnaderna är uppförda under andra halvan av 1800-talet och 1900-talets första decennier. Bostadslängan ligger i väster, och den har fasader i gult tegel med markerade hörn, gavelrösten och en enkel gesims. Fönstren är en- och tvåluftsfönster i trä, varav några förefaller att vara ursprungliga. Dörrarna är utbytta. Sadeltaket är belagt med eternitplattor och det finns en murad skorsten. Väster om byggnaden ligger trädgården och öster om byggnaden ligger gårdsplanen. Gårdsplanen omgärdas i norr, öster och väster av ekonomibyggnader. I norr och öster ramas gårdsplanen in av en T-formad stallbyggnad som är putsad och avfärgad i vitt. Stallet är i söder sammanbyggt med en lada, som har fasader i grön lockpanel. Utöver detta finns det två uthus. Samtliga ekonomibyggnader har sadeltak utom ett av uthusen som har pulpettak. Alla taken är belagda med korrugerad eternit. Gården är som helhet är välbevarad och byggnadernas funktioner är fortfarande tydligt avläsbara.

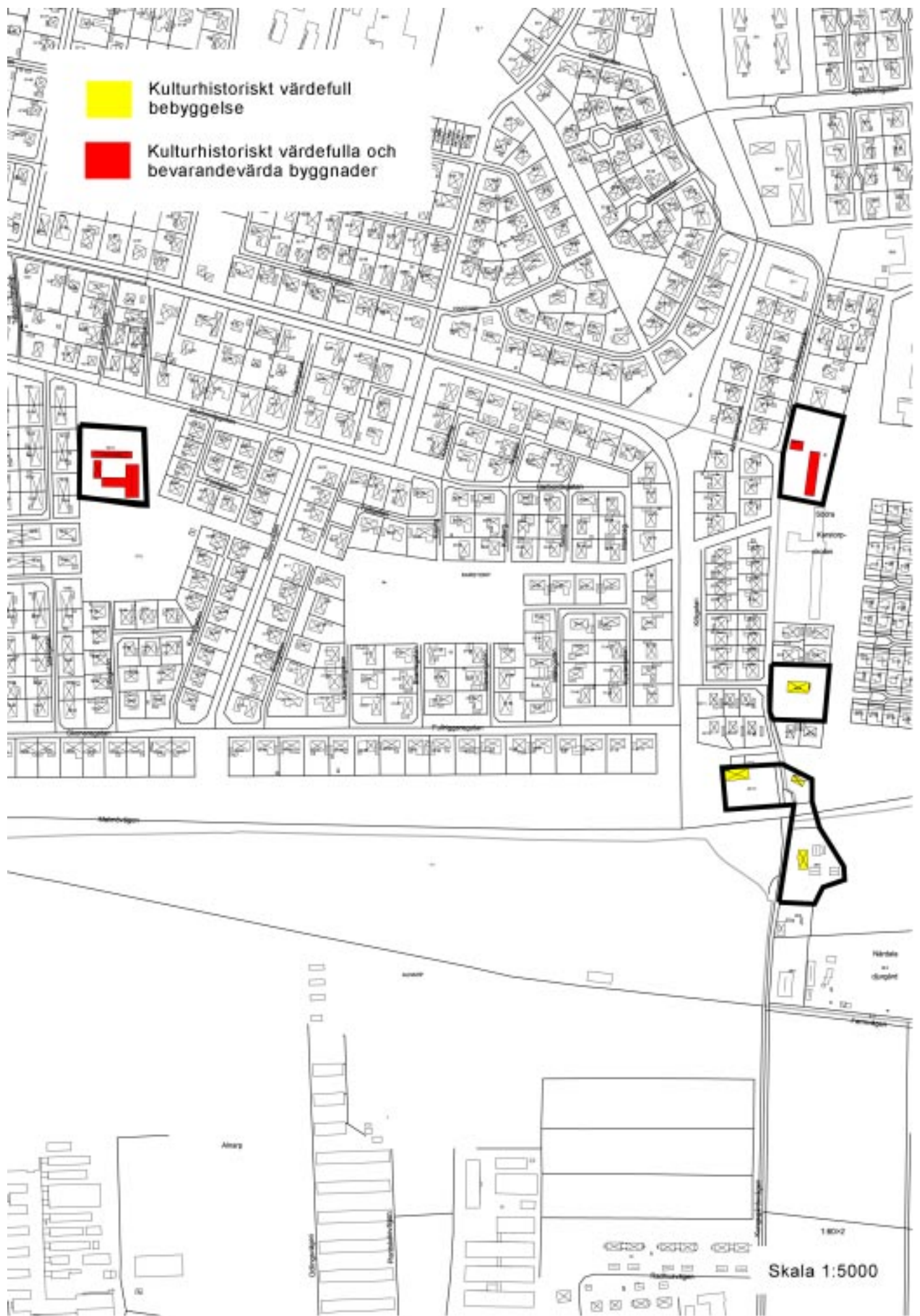
Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Eventuella takkupor på mangårdsbyggnaden ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. På ekonomibyggnaderna får inga takkupor uppföras. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Murade skorstenar bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas. Trädgårdens karaktär bör bibehållas. Hit räknas trädgårdens utsträckning, läget i anslutning till bostadshuset, häckar och höga träd. Gårdsplanen får inte bebyggas eller hårdgöras med moderna material.

Bostadshuset.

Stallbyggnaden.

22. Rester av en by, Karstorp

Karstorps by har sargats svårt under 1900-talets senare hälft genom nya vägdragningar och omfattande nybebyggelse. Det som idag återstår av Karstorps by är fyra mangårdsbyggnader i tämligen förändrat skick. Dessa är till stor del inbyggda i den moderna villabebyggelsen och ryckta ur sitt sammanhang. Karstorpsskolan från 1860-talet ligger på gränsen mellan Karstorps och Vinstorps bytomter. En bit öster om bytomten ligger en fyrlängad gård som flyttades ut från byn i samband med enskiftet i början av 1800-talet. Idag är den helt kringbyggd av sentida bebyggelse.

Kungsgårdsvägen från söder.

Skolskeppsgatan 19.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Karstorp 22:17 (Skolskeppsgatan 40), Karstorp 28:7 (Kungsgårdsvägen 24), Vinstorp 40:4 (Skolskeppsgatan 17 E), Vinstorp 40:5 (Skolskeppsgatan 19)

Byggnaderna utgör kvarvarande bostadshus till gårdar som legat på Karstorps bytomt. Ekonomibygnaderna är numera rivna. De markerar en kontinuitet ned i tiden före enskiftet. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Trädgårdarna bör avgränsas mot gatan med häck eller staket. Murade skorstenar ska bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Vinstorp 38:4, Karstorpsskolan (Skolskeppsgatan 15)

Denna skola kallades tidigare Vinstorps östra skola, ligger på gränsen mellan Karstorps och Vinstorps bytomter. Det finns två byggnader på skoltomten. Den äldsta, från 1860, är en långsträckt byggnad med fasader i gult tegel. Mot väster finns en bred frontespis. Det finns flera entréer med utbytta dörrar. Även de vitmålade tvåluftsfönstren är utbytta. Taket är belagt med shingel och det finns sentida takfönster. Två murade skorstenar är bevarade. Nordväst om denna byggnaden ligger en mindre byggnad uppförd 1930. Dess fasader är i gult tegel. Fönstren är tvåluftsfönster som är sexindelade, vissa av fönstren är utbytta. Dörrarna är utbytta. Taket är belagt med shingel och det finns sentida takfönster. Det finns en murad skorsten. De äldre skolmiljöerna har mycket höga lokalhistoriska värden.

Den södra byggnaden från 1860.

Den norra byggnaden från 1930.

Bebyggelsekategorin är ofta gestaltad med stor omsorg. De speglar sina tiders pedagogiska och arkitektoniska ideal, vilket ytterligare förstärker det kulturhistoriska värdet.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över. Eventuella takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Murade skorstenar ska bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas. Byggnadernas ursprungliga funktioner ska vara tydligt avläsbara. Skolgården bör lämnas obebyggd.

Karstorp 19:74 (Styrbordsgatan 1)

Denna gård flyttades hit från Karstorps bytomt som en konsekvens av enskiftet under början av 1800-talet. Stallet, som enligt uppgift är från 1825, är den äldsta byggnaden på gården. Bostadshuset är sannolikt från mitten av 1800-talet. De övriga ekonomibygnaderna är yngre. Bostadshuset består av en vitmålad tegellänga med utbytta dörrar och fönster. Sadeltaket är belagt med shingel och det finns två murade skorstenar. Norr om bostadshuset ligger gårdens trädgård med bland annat äldre fruktträd. Söder om bostadshuset ligger den grusade gårdsplanen som inramas i väster, söder och öster av ekonomilängor. Den västra längans ursprungliga funktion är något osäker. Dess fasader är i vit puts och bitvis i brun träpanel, taket är belagt med korrugerad eternit. I söder och väster ligger en L-formad byggnad. Den södra delen var ursprungligen ett stall, och här är fasaderna vitputsade. Den östra längan, som är en yngre tillbyggnad, har fasader i röd träpanel. Sadeltaken på de båda längorna är belagda med korrugerad eternit. Gården har ett mycket högt lokalhistoriskt värde då den är den enda kvarvarande gårdsmiljön med bevarade ekonomibygnader från Karstorps by.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Inga takkupor eller tillbyggnader får uppföras. Murade skorstenar ska bevaras och underhållas, och de ska inte plåtinklädas. Trädgårdens karaktär bör bibehållas. Hit räknas trädgårdens utsträckning, läget i anslutning till bostadshuset, häck och höga träd. Gårdsplanen får inte bebyggas. Gårdsplanen får ej hårdgöras med moderna material. Fastigheten får inte ytterligare bebyggas, styckas av eller på annat sätt delas. Det obebyggda område som omgärdar gårdstomten ska lämnas obebyggt.

Karstorp 19:74 från nordväst.

Bostadslängan.

Södra och västra ekonomilängan.

Östra ekonomilängan

23. Kedjehus och villor från 1960-70-talen, Lingongatan, Kråkbärsgratan

Lomma expanderade kraftigt under 1960-och 70-talen, och stora områden byggdes ut, främst i samhällets sydöstra delar på de så kallade bärgatorna. På Lingongatan uppfördes 80 kedjehus vinkelbyggda och sammanbundna via carportarna. Längs Kråkbärsgratan uppfördes 41 friliggande enfamiljshus med gaveln mot gatan. Husen är uppförda i gult tegel med brunmålade lockpanelklädda rösterna och tak belagda med rött tvåkupigt taktegel. För ritningarna, daterade 1967-68 respektive 1970, stod HSB:s riksförbunds villaavdelning i Stockholm. De båda områdena är planerade på samma sätt med en central kombinerad matargata och parkeringsyta varifrån vinkelräta säckgator utgår. Området kring Lingongatan har en rektangulär form med åtta raka säckgator längs vilka fem kedjehus är placerade på ömse sidor. Området kring Kråkbärsgratan har en solfjäderformad plan med fyra böjda säckgator som följer Malmövägens sträckning. Även tomterna har således en något avsmalnande form. Tomterna avgränsas mot gatan med häckar eller enbart med kantsten. Vintergröna växter såsom tujor är vanliga.

Lingongatan.

Hus vid Lingongatan.

Hus vid Kråkbärsgratan.

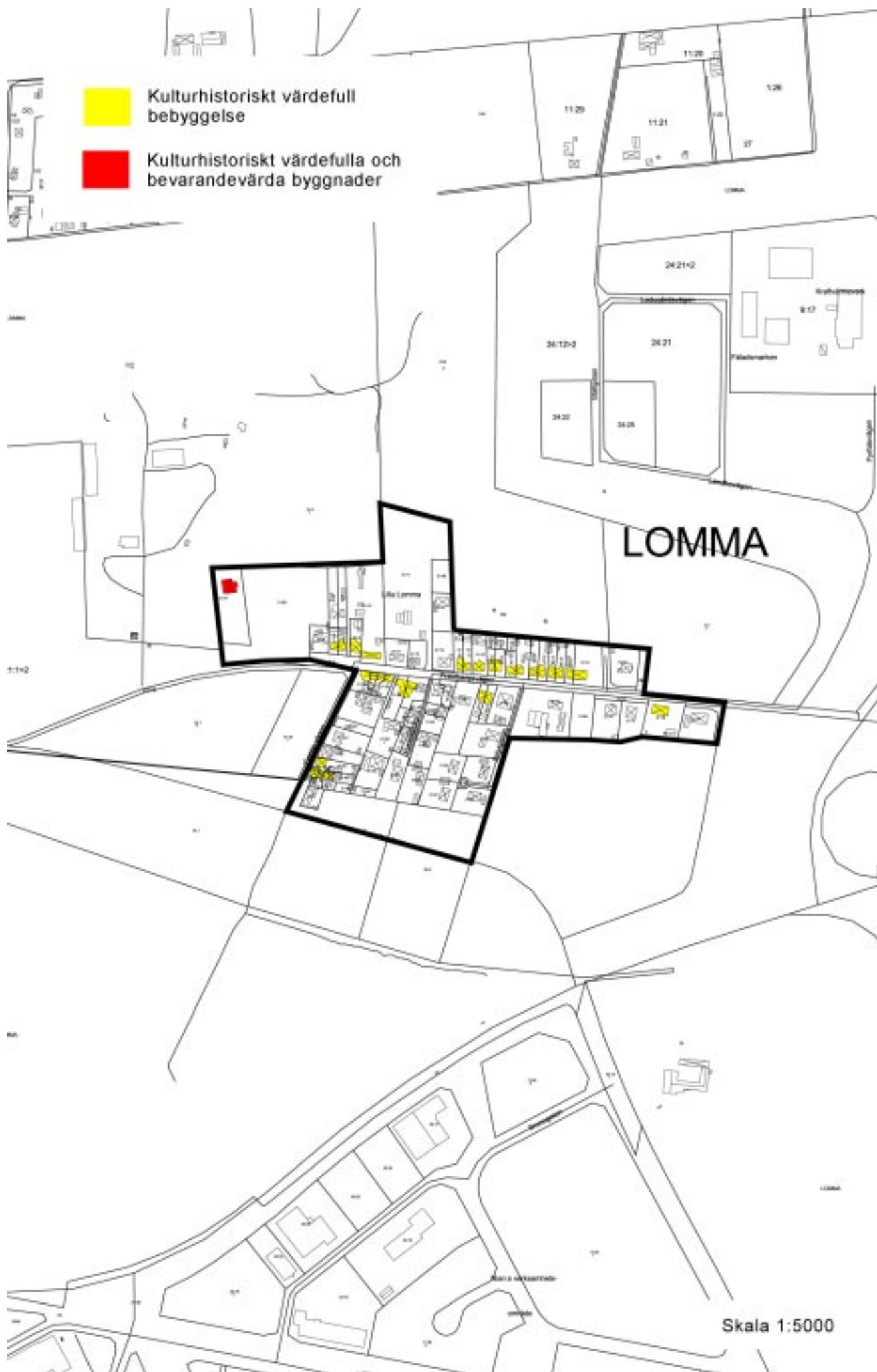

Kråkbärsgratan.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Vinstorp 41:1-81 (Lingongatan 1-80), Vinstorp 42:1-41 (Kråkbärsgratan 1-40, 42)

Områdena har en struktur typisk för sin tids planering av bostadsområden. Bebyggelsen är enhetlig och, frånsett vissa förändringar såsom fönsterbyten, välbevarad. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slammats eller på annat sätt täckas över och de panelklädda gavelrösterna bör inte målas i andra kulörer än brunt. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Byggnadernas takform och takhöjd ska bibehållas. Inga takkupor eller ytterligare takfönster får uppföras. Tomterna bör inte styckas av eller på annat sätt delas, och de bör avgränsas mot gatan med enbart kantsten eller låga staket eller häckar. Höga staket, höga häckar, plank eller murar är olämpliga.

24. Lilla Lomma

Prästbergavägen var tidigt en viktig landsväg, som gick mellan Lund och Lomma via Värpinge. På generalstabskartan från 1850-talet finns en liten samling gathus utmed Prästbergavägen, strax öster om Lomma kyrka. På häradskartan från 1910-11 har samlingen växt betydligt och fått namnet Lilla Lomma. Den kraftiga expansionen hänger sannolikt samman med att Oskarsfrids tegelbruk anlades alldeles nordväst om Lilla Lomma på 1890-talet, och man kan antaga att det var tegelbrukets arbetare som bosatte sig i Lilla Lomma. Oskarsfrids tegelbruk lades ner 1956.

Bebyggelsen i Lilla Lomma är låg och tät och grupperad utmed gatulinjen. Tomterna sträcker sig långsmala bakom husen, och det finns ofta äldre uthus. Många av bostadshusen är parhus. Det dominerande byggnadsmaterialet är det gula Lommateglet, men många av husen har under årens lopp blivit putsade, eternitklädda eller fått nytt fasadtegel. Det mest förekommande taktäckningsmaterialet är eternit i kvadratiska plattor, lagda diagonalt. Traditionellt sett har entréerna varit belägna mot gatan.

Tegelproduktionen var en gång stor industri i Lomma, och detta har präglat samhällets bebyggelseutveckling. Av industribbyggelsen är idag stora delar rivna, men arbetarebostäderna finns bevarade. Lilla Lomma är en tydlig illustration av tegelbruksarbetarnas boendemiljö vid 1900-talets början. De enskilda husen har i många fall genomgått stora förändringar, men bebyggelsemiljöns helhetskaraktär är ändå att betrakta som välbevarad. Bebyggelsegruppens lokalisering är också ett tecken på Prästbergavägens tidigare betydelse som landsväg, något som med dagens vägnät är helt förändrat.

Prästbergavägen från väster.

Prästbergavägen 113.

Lilla Lomma är en miljö med kulturvärden att värna om. Ny bebyggelse i området ska därför anpassas till befintlig bebyggelse vad gäller placering i förhållande till gatan, volym, proportioner, skala och takvinkel. Entréer bör ligga mot gatan. För all bebyggelse gäller enligt Plan- och bygglagen (3 kap § 10) att ändringar ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas. Särskilt viktigt är detta på de sidor av husen som vetter mot vår gemensamma miljö, exempelvis gaturummet. I det här området bör man särskilt tänka på att tegelfasader inte bör målas, putsas, slammas eller på annat sätt täckas över. Tillbyggnader bör ske på baksidan så att byggnadernas volym i gatubilden inte rubbas. Takkupor och takfönster mot gatan bör undvikas. Entréer mot gatan bör bevaras, liksom murade skorstenar som heller inte bör plåtinkläddas. Även uthusen är av betydelse för miljöns karaktär, och de bör bevaras och underhållas.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Lomma 21:7-8 (Prästbergavägen 109, 111A), Lomma 21:9 (Prästbergavägen 113), Lomma 21:10 (Prästbergavägen 115), Lomma 21:16-17 (Prästbergavägen 123-125), Lomma 21:18 (Prästbergavägen 127), Lomma 21:22-23 (Prästbergavägen 129-131), Lomma 21:24-25 (Prästbergavägen 133-135), Lomma 21:26-27 (Prästbergavägen 137-139), Lomma 21:28-29 (Prästbergavägen 141-143), Lomma 21:30-31 (Prästbergavägen 145-147), Lomma 21:35 (Gamla vägen 14), Lomma 21:36 (Prästbergavägen 122), Lomma 21:37-38 (Prästbergavägen 126), Lomma 21:44 (Gamla vägen 2 A), Lomma 21:45-46,1 (Gamla vägen 2 B), Lomma 21:47 (Gamla vägen 2 C), Lomma 21:51 (Prästbergavägen 130), Lomma 21:67-68 (Prästbergavägen 140-142), Lomma 21:76 (Prästbergavägen 156)

Stora delar av industribebyggelsen i Lomma är idag riven, men arbetarnas bostäder i Lilla Lomma finns kvar och vittnar om den tid då ortens tegelindustrier blomstrade. De enskilda husen har i många fall genomgått stora förändringar, men bebyggelsemiljöns helhetskaraktär är ändå att betrakta som välbevarad. Därför är det viktigt att ändringar av dessa byggnader utförs med särskild varsamhet. Den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasader inte målas, putsas, slmmas eller på annat sätt täckas över. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. De bör göras på baksidan. Entréer mot gatan ska bevaras. Eventuella takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Äldre murade uthus bör bevaras och underhållas. Murade skorstenar på bostadshus och uthus bör bevaras och underhållas, och de bör inte plåtinklädas.

Kulturhistoriskt värdefulla och bevarandevärda byggnader

Lomma 21:78, Oskarsfrids tegelmästarvilla (Prästbergavägen 101)

Denna byggnad är en tegelmästarvilla till Oskarsfrids tegelbruk som anlades på 1890-talet. Byggnaden är uppförd i nationalromantisk stil. Bottenvåningens fasader är i gult tegel i kryssförband. Över fönstren finns stickbågar i utskjutande tegel. I gavelrösten och frontespiser är fasaderna putsade och försedda med dekorativt, brunmålat korsvirke. Det finns frontespiser mot väster och öster. I öster finns även en utbyggnad med balkong ovanpå. Balkongfronten är putsad och har korsvirkesdekor. Fönstren är sentida träfönster. I sydväst finns en veranda med ett stort perspektivfönster. Byggnaden har ett sadeltak med valmade gavelspetsar, belagt med svart, falsad plåt. Det finns en murad skorsten. Byggnaden är i huvudsak välbevarad. Den är uppförd med arkitektoniska ambitioner i en stil karaktäristisk för sin tid. Byggnaden har varit en del av bruksmiljön kring Oskarsfrids tegelbruk, men är idag en av få rester efter Oskarsfrids tegelbruk och har därigenom ett högt kulturhistoriskt värde.

Ur kulturhistorisk synvinkel är det viktigt att byggnaden bevaras för framtiden och att dess karaktär bibehålls. Ändringar ska därför utföras med särskild varsamhet, och den ursprungliga utformningen vad gäller detaljer, material och färgsättning ska vara vägledande. Exempelvis bör tegelfasaderna inte målas, putsas, slmmas eller på annat sätt täckas över. Eventuella takkupor ska vara begränsade i antal och storlek, samt anpassade till byggnadens formspråk. Eventuella tillbyggnader ska göras med respekt för byggnadens karaktär och skala. Trädgårdens utsträckning bör bevaras. Byggnadens fria läge bör bibehållas. Ingen bebyggelse bör uppföras mellan byggnaden och Prästbergavägen.

Offentliga platser och miljöer

Kulturmiljöprogrammet beskriver Lomma kommuns kulturhistoriskt intressanta miljöer. De består av byggnader, trädgårdar, bostadsgårdar, torg, gator, parker och naturområden. Kulturmiljöprogrammet syftar till att sprida kunskap om värdefulla miljöer och ge rekommendationer för en varsam hantering av dem. Följande beskrivning, som utgör ett medvetet begränsat urval, lyfter fram de offentliga miljöerna och platserna, d v s torg, gator, parker och grönstråk.

I Lomma kommun finns få torg och platser varför de offentliga miljöerna domineras av stränder, parker och grönstråk. En förklaring kan vara att torg och platser i högre grad finns i städer med sluten kvartersbebyggelse. Lomma tätort, Bjärred och Borgeby är gamla byar som utvecklats till villasamhällen. De torg som finns är tillkomna under 1960- till 1980-talen. Det kan dock finnas historiska platsbildningar som har försvunnit eller som inte är tydliga i dagens orter. Kunskap om dessa kan sökas i gamla planer, ritningar, fotografier etc. En förändring är dock på gång. I de områden som nu – i början av 2000-talet – planeras och byggs har torg och platsbildningar fått en mycket starkare roll.

Offentliga platser, parker och grönstråk kan inventeras och analyseras utifrån olika utgångspunkter. Beskrivningen kan bland annat utgå från att beskriva:

- ekologiska värden
- sociala värden
- historiska/kulturhistoriska värden

Parkmarkens ekologiska värde beskrivs i det naturmiljöprogram som Lomma kommun tar fram parallellt med kulturmiljöprogrammet. Platser och parkers sociala värden är knutna till platsens funktion och för att få kunskap om detta krävs en dialog med invånarna samt en kartläggning över hur de offentliga miljöerna används. I kulturmiljöprogrammet fokuseras därför på de offentliga miljöernas historiska och kulturhistoriska värden.

I Lomma kommun finns få historiska parker, d v s gamla parker som är anlagda efter en tydlig trädgårdsstil som t ex barock, renässans, engelsk eller tysk parkstil eller parker som är anlagda efter en medveten arkitektonisk idé. Ett undantag är Alnarpsparken, vilken inte ingår i följande beskrivning. Parkmarken kan grovt kategoriseras i följande typer:

- naturmark längs havet
- markområden som är ”restprodukter” av tegelindustrin
- rester av gårdar från 1800-talet
- rester av äldre parker
- mark till följd av SCAFT-planering
- relativt nyanlagda eller planerade parker som grundar sig på ett kvalitetsprogram framtaget av arkitekter och landskapsarkitekter

Kommunens strandområden är en viktig del av kulturmiljön. De avspeglar utvecklingen av de långgrundna stränderna med strandängar som fyllts ut för att rymma områden för hamn- och industriverksamhet eller bebyggelse samt utvecklingen av badortskulturen från början av förra seklet till vår tids bad- och båtliv.

Cement- och tegelindustrin från slutet av 1800-talet och början av 1900-talet har lämnat spår i form av utbrutna lertäkter. De som inte har fyllts igen har bildat ett unikt område med dammar och karaktärsfull vegetation, som vid Slättängen i Lomma.

Slättängsdammarna.

Stranden i Lomma.

Enskiftet, som i Lomma och Flädie socknar skedde under 1800-talets två första årtionden, medförde att de gamla bykärnorna splittrades och gårdarna flyttades ut jämt över socknen. Runt gårdarna anlades en plantering som vindskydd för trädgården. Trädgården var inramad av en häck och i trädgården planterades högvuxna träd, fruktträd och buskar. I Lomma och Bjärred bildar några av dessa trädgårdar bakgrund till dagens grönstråk eller så ingår de gamla träden, där gården är rivna, i ett grönstråk. Så är också fallet med några av de gårdar som anlades under andra halvan av 1800-talet. Byggnaderna är rivna, men de gamla träden utgör en fin stomme i några av dagens parker.

Vid Bjärreds Saltsjöbad anlades i början av 1900-talet en park. I dag återstår de höga och gamla bokarna. Bantorget i Lomma, från 1950-talet, är en central park med prydnadsplanteringar.

Den största arealen av de offentliga miljöerna – grönstråken – har bildats till följd av det planeringsideal som rådde under 1960- och 1970-talen. Det brukar kallas SCAFT-planering och är en förkortning för Stadsbyggnad Chalmers: Arbetsgruppen För Trafiksäkerhet och var en handbok med riktlinjer för trafiksäkerhet. Den innebar en separering av de olika trafikslagen, biltrafik för sig och gång- och cykeltrafik för sig. Bostadsområdena skulle matas utifrån via en ringled eller matarled från vilken säckgator gick in i området. I mitten av området gick gång- och cykelvägar som förband de olika kvarteren i en helt bilfri miljö. I detta stråk, som i huvudsak var ett kommunikationsstråk, placerades skolor, dagis, lekplatser etc så att barn själva kunde färdas dit på ett säkert sätt.

För att förbättra den ofta trista miljön kompletterades kommunikationsstråken under 1970-, 1980 och 1990-talen med så kallade naturlika planteringar. Naturlika planteringarna omfattar en stomme med en blandning av olika arter buskar och träd. Ur denna stomme ska olika karaktärer kunna skapas genom en varierad skötsel, som t ex en ”pelarsal” av höga träd, stora solitärträd, brynvegetation, dungar av olika arter som t ex ek och fruktträd samt ”traditionell” skog.

Strandparken, som anlades i mitten av 1980-talet på utfylld mark väster om Lomma centrum, har en utformning som grundar sig på en arkitektävling för området. Flera av de nya utbyggnadsområdena i kommunen: Lomma Hamn, Lervik-Östervång samt Östra Borgeby grundar sig på kvalitetsprogram som beskriver karaktär, funktion, utformning och utveckling.

Östra Hagen.

Strandparken.

Generella åtgärder

Utvecklingsprogram för platser och parker

De äldre platserna och parkerna saknar en dokumentation av den historiska bakgrunden samt parkernas ursprungliga utseende och trädgårdsstil. En fördjupad studie behöver utföras. Kunskap kan hämtas från gamla kartor, planer och ritningar samt från fotografier.

En del av parkerna, som är anlagda i slutet av 1960-talet och framåt, saknar namn och har till stora delar en liknande utformning.

För att stärka de offentliga miljöerna, platsbildningarna och parkerna, bör ett utvecklingsprogram tas fram för varje plats och park (grönplan) som beskriver den historiska bakgrunden, nuvarande karaktär och funktion samt önskad utveckling. Det är viktigt att ge de olika parkerna en varierande karaktär och identitet. Det kan ske genom att prioritera utvecklingen av olika vegetationstyper, olika skötselnivåer, olika typer av lekområden etc. Vidare bör varje plats och park få ett namn som visas på en skylt.

Ett skyltprogram bör tas fram för gång- och cykelstråk som visar målpunkter och anger riktning vid korsningspunkter.

Riktlinjer för skyltning, möblering, belysning etc
Markbeläggning, parkbänkar, skyltar, belysning, konstverk etc är viktiga delar av de offentliga miljöerna och bör anpassas efter det byggda sammanhang som platsen eller parken ingår i. Idag finns kvalitetsprogram framtagna för Hamnhusen, Lomma Hamn, Strandstråket, Lervik-Östervång och Östra Borgeby.

Ett kvalitetsprogram eller gestaltungsprogram bör även tas fram för de äldre historiska gatorna, som t ex Västkustvägen och Norra Villavägen, infartsvägarna till tätorterna, 1960- och 1970-talsområdena samt de nya områden som byggs ut. De bör omfatta typ av belysning, material, vegetation etc.

Västkustvägen vid Bjärred.

Urval: Offentliga platser och miljöer

1.	Parkområde i östra Lomma mellan Malmövägen och Vinstorpsvägen	136
2.	Parkstråk genom Östra och Västra hagen	138
3.	Karstorpsvägen	140
4.	Parkområde vid Pilängsskolan	141
5.	Vinstorpsvägen	142
6.	Bantorget	143
7.	Strandvägen	144
8.	Centrumtorget	145
9.	Platsbildning vid Folkets hus och Dansrotundan	146
10.	Område mellan Öresundsparken och Strandhusen	147
11.	Strandparken	148
12.	Kajområde söder om Höje Å	150
13.	Fladängen	151
14.	Slättängsdammarna	153
15.	Lomma Hamn	154
16.	Park i Lervik-Östervång	154

1. Parkområde i östra Lomma mellan Malmövägen och Vinstorpsvägen

Beskrivning

Parkstråket är centralt beläget i bostadsområdet som ligger mellan Malmövägen, Vinstorpsvägen och Alnarpsvägen. Stråket och dess olika delar har inget officiellt namn, men kallades tidigare – innan det kompletterades med naturliga planteringar – för Pampas. Lekplatsen längst i söder, vid Malmövägen, kallas Hålan och lekplatsen norr om Björnbärgsgatan/Hjortrongatan, kallas Snurran. Parkstråket har ett typiskt uttryck för den planeringsfilosofi som rådde på 1960- och 1970-talen då bostadsområdet skulle vara trafikseparerat med kringliggande matarleder (Malmövägen och Alnarpsvägen) från vilka säckgator ledde in till bostadskvarteren. Det medför ett bilfritt stråk för gång- och cykel i nord-sydlig riktning i mitten av området samt flera stråk i öst-västlig riktning mellan säckgatorna. Vid Karstorpsskolan vidgar sig parkstråket, men det har fortfarande karaktär av ett kommunikationsstråk.

I norr kommer stråket att knytas samman med parkstråket genom Lervik-Östervång som fortsätter vidare genom Nians industriområde till Östra Dammen.

Den gamla skolbyggnaden, Folkskolan, vid Karstorps södra skola är kringgårdad av höga, gamla träd och rester av en gammal skolträdgård. Kring Karstorps norra skola, de moderna skolbyggnaderna, ligger bollplaner i gräs och asfalt samt geometriskt formade ”pulkabackar”. Vegetationen består av stora volymer av buskar och yngre träd. I norra delen av parkstråket finns dagvattendammar och planteringar av sk naturlik karaktär, dvs områden som planteras med stomme av olika arter snabbväxande buskar och träd samt långsamtväxande träd. Ur denna stomme kan sedan olika karaktärer gallras fram. I dag har planteringarna en liknande karaktär i hela parkstråket, men parkenheten genomför gallringar för att skapa olika karaktärer.

Gamla Folkskolan vid Karstorps södra skola

I söder vid ”Hålan” och norr om Björnbärgsgatan/Hjortrongatan finns kvarterslekplatser. På skolgårdarna finns lekredskap. Gång- och cykelstråket är belyst med parkbelysning och längs stråket finns ett fåtal bänkar.

Mot parkstråket gränsar villaträdgårdarnas häckar och hela stråket upplevs som grönt och lummigt. Längs gång- och cykelvägen är siktlinjen ofta lång.

Helhetsbild

Ett parkstråk som har ett typiskt uttryck av 1960- och 1970-tal, med huvudfunktionen som kommunikationsstråk och med skolor centralt i stråket. Stråket har inga tydliga rumsbildningar utan man färdas ofta längs gränsen av vegetationsvolymer och inte genom olika rum. Kring skolorna finns större öppna områden för lek och idrott. Skolgården kring den gamla folkskolan har en avvikande karaktär. De gamla byggnaderna, de stora träderna och rester av skolträdgården minner om det gamla Lomma.

Gång- och cykelväg.

Hålans lekplats i södra delen av parkstråket.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Namnge stråket och dess olika delar och sätt upp skyltar med parkernas namn.

Tag fram ett utvecklingsprogram för stråket som beskriver den historiska bakgrunden, nuvarande funktion samt vilka karaktärer som önskas utvecklas i stråkets olika delar. I programmet bör särskilt beskrivas hur de naturliga planteringarna bör förädlas för att skapa olika typer av vegetationsområden och karaktärer längs stråket samt hur olika rumsbildningar i stråket kan gestaltas och förstärkas. Som exempel kan nämnas att gång- och cykelstråket kan gå genom rumsbildningar som äng, ”pelarsal” av träd, i kanten av ett bryn etc. Programmet bör även beskriva folkskolan och dess trädgård, hur den en gång har varit uppbyggd, hur de gamla träden och häckarna ska bevaras samt hur den gamla skolträdgården skulle kunna återskapas. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorgar samt belysning fogas. Riktlinjerna bör följa de generella riktlinjer som föreslås ta fram för moderna, 1960- och 1970-tals, parkstråk.

2. Parkstråk genom Östra och Västra Hagen

Parkstråket sträcker sig i öst-västlig riktning i mitten av bostadsområdet som omges av Styrbordsgatan/Babordsgatan, Skomakaregatan/Fullriggaregatan och Alnarpsvägen. Parkstråket är, liksom stråket vid Karstorpsskolan, en typisk produkt av 1960- och 1970-talens trafikplanering, s k SCAFT-planering, som innebar trafikseparerade bostadsområden, se vidare under område 1 ovan.

Parkstråket är i huvudsak ett kommunikationsstråk för gång och cykel med förbud till stråken vid Karstorpsskolan öster om Alnarpsvägen samt längs Lommabanan i väster. Längs gång- och cykelvägen växer hamlade eller friväxande pilar som betonar riktningen. Vid ingången från angränsade gator ”trängs” parkstråket samman genom en ”port” av körsbärsträd.

Stråket utvidgar sig längs sin sträckning i två rektangulära parkrum: Östra Hagen, söder om Kajutgatan och Västra Hagen, söder om gården Karstorp 19:74.

Friväxande pilar.

Hamlade pilar.

Port av körsbärsträd.

2a Östra Hagen

Rektangulär park som gränsar till friliggande villabebyggelse från 1960- och 1970-tal. De omgivande villatradgårdarnas gröna häckarna utgör avgränsning mot parkrummet. Gång- och cykelstråket passerar genom parkens norra del och i den södra delen ligger en stor gräsplan med en liten geometrisk kulle samt en kvarterslekplats. I väster finns en bollplan i asfalt där ogräs börjar ta överhand. I öster finns naturlika planteringar som skapar ett avskilt rum i parken.

Lekplats.

Parkrum kringgärdat av naturlika planteringar.

2b Västra Hagen

En nästan kvadratisk park som i norr gränsar till gården Karstorp 19:74 från mitten av 1800-talet samt till friliggande eller radhusbebyggelse från 1960- och 1970-tal i övriga vädersträck. Mot norr och den gamla gården ligger en kvarterslekplats och mot söder finns en stor gräsplan. Gräsplanen används för bl a midsommarfirande. Mot öster, gränsande mot en villatradgård, ligger en transformatorstation i gult tegel.

Gården Karstorp 19:74 flyttades hit vid enskiftet i början av 1800-talet. Hur den gamla vägstrukturen såg ut går inte att utläsa i dag, gården ligger inbäddad i sin grönska bland villakvarter och villagator. De hamlade pilarna, längs gång- och cykelvägen i parkens norra del, kan uppfattas som en påminnelse om eller en anknytning till de alléplanterade vägar som anlades vid enskiftet.

Helhetsbild

Ett parkstråk som har ett typiskt uttryck för ett 1960- och 1970-talsområde, med huvudfunktionen kommunikationsstråk och som utvidgar sig på två ställen till en kvarterspark med lekplats. Den omgivande bebyggelsen består av friliggande villor och radhusbebyggelse som avslutas mot parkstråket med höga häckar. Vissa delar av lekplatserna verkar inte vara så frekventerade och ogräset sprider sig i sand och asfaltsytor. I den västra delen av stråket ger den gamla gården från början av 1800-talet området en historisk dimension, som inte går att följa upp i den övriga delen av parken.

Namnet Östra och Västra Hagen ger en känsla av en gammal markanvändning.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Befäst namnen Östra och Västra Hagen och sätt upp skyltar med parkernas namn.

Tag fram ett utvecklingsprogram för stråket som beskriver den historiska bakgrunden, gården Karstorp 19:74, det gamla vägsystemet samt Östra och Västra Hagen. Den gamla markanvändningen borde göras tydligare i dagens park. Gården Karstorp 19:74 bör lyftas fram och göras synlig från parken och kringliggande gator. För att betona kopplingen till gården kan alla pilar längs gång- och cykelvägen hamlas. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorgar samt belysning fogas. Riktlinjerna bör följa de generella riktlinjer som föreslås ta fram för moderna, 1960- och 1970-tals, parkstråk.

Gården Karstorp 19:74.

Midsommarstång i Västra Hagen.

Lekplats med den gamla 1800-talsgården i bakgrunden.

3. Karstorpsvägen

Karstorpsvägen har karaktären av en landsväg som leder in till byn Lomma. Vägrummet är brett, en tvåfältig väg som omges av cykelbana och trottoar. Vägen passerar Lommabanan i en signalreglerad korsning med bommar. Korsningen stämmer väl in med den omgivande tidiga 1900-talsbebyggelsen. Under den tidsperioden sågs inte järnvägen som en störning utan som en attraktiv plats att bygga vid och som man gärna vände bebyggelsen mot. Där Karstorpsvägen korsar Södervägen finns en sidoförskjutning och en upphöjning av vägen för att reducera farten för bilar. Utformningen stämmer inte överens med vägens karaktär.

Längs den södra sidan av vägen finns reklamskyltar monterade på belysningsstolparna. Mot gång- och cykelbanan gränsar omgivande villabebyggelse. Vid järnvägen gränsar villor byggda i början av 1900-talet, i öster villor byggda under 1960- och 70-talen. I väster finns en mataffär och en silo, med en karaktär av lanthandel, samt villor byggda i början av 2000-talet. Tomterna avgränsas, förutom på ett fåtal ställen, av höga häckar mot gatan. Häckarna, liksom de gamla träden öster och väster om järnvägen, bidrar till ett grönt och lummigt vägrum där man inte ser omgivande bebyggelsen i så stor grad. Vid färd västerut blir den långa siktlinjen mot havet och höghusen påfallande, vattnet syns dock bara längs en kort sträcka öster om järnvägen. Vid färd väster om järnvägen döljs havet av låga garagebyggnader som är olyckligt placerade i gatans mittaxel.

Karstorpsvägen är en "grön" väg som omges

Karstorpsvägen slutade tidigare i korsningen med Strandvägen. Här ligger en nerlagd bensinmack samt en kiosk.

Helhetsbild

Karstorpsvägen är en grön och lummig väg som har en karaktär av landsväg snarare än gata. Till karaktären bidrar grönskan, de gamla husen och järnvägskorsningen. Karstorpsvägen är jämte Vinstorpsvägen karaktärsskapande och strukturerande infarter till Lomma. Järnvägskorsningen med bommar är en del av kulturmiljön med de tidiga 1900-talshusen.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Utred hur vägen har sett ut i början av förra seklet. Om den var omgiven av en allé, kan det vara historiskt riktigt att anlägga en trädrad mellan väg och gång- och cykelväg. Det skulle även medföra en fartdämpande effekt genom att vägrummet visuella bredd minskas.

Behåll karaktären av landsväg i ett grönt vägrum omgivet av höga träd. Tillåt ej höga murar och plank mot vägen. Sträckan mellan Storgatan/Idrottsvägen och Strandvägen, dvs där mataffären Mårtenssons, kiosken (den gamla bensinmacken) samt busshållplatser är belägna, är ett viktigt avsnitt och en korsningspunkt. Mårtenssons byggnader bidrar till vägens karaktär, men området mot gatan bör få en mer omsorgsfull utformning och kopplingen med Strandvägen bör utformas tydligare. Vägen bör här få en annan karaktär och övergå från ett lummigt grönt rum till en gata med mer centrumbetonad karaktär. Karstorpsvägen tydliga riktning ut mot havet bör utnyttjas i den fortsatta planeringen så att en vy över Sundet återskapas. Belysning bör följa de riktlinjer som förslås tas fram för huvudgata/infart.

Mårtenssons.

Järnvägskorsningen och de gamla husen vid Allégatan.

4. Parkområde vid Pilängsskolan

Område öster och norr om Pilängsskolan som består av ett stort område för bollsport och idrott i den södra delen och ett litet ”skogsområde”, en kvarterslekpark, en hög ”pulkabacke” samt en dagvattendamm i den norra delen. Parken avgränsas mot norr, öster och söder av villaträdgårdarnas häckar, några få villor har plank, och mot väster av Pilängshallen och Pilängsskolan stora byggandsvolymen i gult tegel.

Parken anlades i samband med utbyggnaden av kringliggande villaområden i början av 1960-talet. Fotbollsplaner, friidrottsplaner och tennisbanor tillkom förmodligen när Pilängshallen byggdes. Den höga kullen, ”pulkabacken”, och fördröjningsdammen anlades i början av 1990-talet, den senare för att reducera tillflödet till det hårt belastade dagvattensystemet. I dag utgör dammen en fin miljö med frodig växtlighet. På kullen och runt dammen finns naturlika planteringar. I skogsdungen finns en intressant vegetation av olika arter träd och buskar. De storvuxna, gamla popplarna har nyligen tagits ned.

Dagvattendammen söder om kullen.

Kring Pilängsskolan finns storvuxna träd av varierande arter som bidrar till att ge skolgården grönska och välbehövlig skugga under soliga dagar.

Helhetsbild

Parkområdet har en tydlig idrottskaraktär i den södra delen och en mer naturlig karaktär med lek område i den norra delen. Idrottsområdet är öppet med stora gräsplaner medan den norra delen har en mer småskalig karaktär bestående av mindre rum. Skolgården karaktäriseras av de många och höga träden av varierande arter (lönn, platan, robinia, prydnadskörsbär etc). Stora träd är viktiga i miljöer med storskalig bebyggelse.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Namnge parken, förslagsvis Pilängsparken, och sätt upp skyltar med parkens namn.

Tag fram ett utvecklingsprogram för parken som beskriver den historiska bakgrunden, nuvarande funktion samt vilka karaktärer som önskas utvecklas. I programmet bör särskilt beskrivas hur de naturlika planteringarna bör förädlas på och runt kullen samt hur det lilla ”skogsområdet” kan utvecklas och hur stigar kan skapas genom dessa ”skogsområden”. Bollplanerna är viktiga för spontan fotboll och lekar som kräver stora öppna ytor liksom för de organiserade idrotten. De många gamla och höga träden av varierande arter runt skolan bör bevaras och utvecklas. Villatomterna bör avslutas med häck mot parken. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorvar o dyl samt belysning fogas. Riktlinjerna bör följa de generella riktlinjer som föreslås ta fram för moderna, 1960- och 1970-tals, parkstråk.

Stora plataner på skolgården.

Fotbollsplan och Pilängshallen.

Lekplatsen med den skogsklädda kullen.

5. Vinstorpsvägen

Vinstorpsvägen har, liksom Karstorpsvägen, karaktären av en landsväg som leder in till byn Lomma. I den östra delen, från Malmövägen, är karaktären ännu en tydlig landsväg. Efter korsningen med Alnarpsvägen blir vägrummet bredare med vägrenarna på vägens båda sidor och efter korsningen med Pilgatan får vägen en cykelväg och trottoar på båda sidor.

Vägen omges till stora delar av villabebyggelse från olika tidsperioder. I öster av friliggande villor och radhus som började byggas under 2004. På färden in mot centrum passerar villabebyggelse från 1960- och 1970-tal, flerfamiljshus från 1960-tal, villabebyggelse från 1940- och 1950-tal, skolbyggnader och arbetarbebyggelse från slutet av 1800-talet samt kommunhuset från 1960-talet.

Tidigare slutade vägen i korsningen med Strandvägen. När Centrumgatan byggdes förbands Vinstorpsvägen med denna.

Vägen passerar Lommabanan i en signalreglerad korsning med bommar. Korsningen stämmer väl in med den omgivande sena 1800-talsbebyggelsen och bebyggelsen från början av 1900-talet.

Den västra delen av Vinstorpsvägen omges av gammal bebyggelse från slutet av 1800-talet samt kommunhuset från 1960-talet

Helhetsbild

Vinstorpsvägen är kantad av häckar och höga träd och har karaktär av landsväg snarare än gata. Till karaktären av landsväg bidrar järnvägs-korsningen. Vinstorpsvägen är jämte Karstorpsvägen mycket karaktäristiska och strukturerande infarter till Lomma.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Vägens historik bör beskrivas. Behåll karaktären av landsväg i ett grönt vägrum omgivet av häckar och höga träd. Tillåt ej höga murar och plank mot vägen. Vägrummet är brett längs vissa partier och skulle kunna minskas genom att anlägga en separat gång- och cykelväg med en trädrad mot vägen. Det skulle även medföra en farddämpande effekt genom att vägrummet visuella bredd minskas. Historik sätt var många infartsvägar planterade med träd.

Den västra delen av vägen, från korsningen med Järnvägsgatan till Centrumgatan, bör få en annan karaktär och övergå från ett lummigt grönt rum till en gata med mer centrumbetonad karaktär. Utformningen bör samordnas med utvecklingen av Lomma Hamnområde. Belysning bör följa de riktlinjer som förslås tas fram för infart.

Vinstorpsvägen, den mellersta delen där vägen är omgiven av trottoarer och cykelvägar samt häckar.

Östra delen av Vinstorpsvägen, tätortsgränsen vid Lervik-Östervång

6. Bantorget

Bantorget är en park, trots att namnet säger annat, och har ambitionen att vara stadspark i Lomma tätort. Den omges i söder av egnahemsbebyggelse från 1920- och 1930-talen, i öster av hus som byggdes i slutet av 1800-talet kring den nyanlagda järnvägen och stationen, i väster av en bankbyggnad och en före detta läkarmottagning från mitten av 1950-talet och mot norr av Försäkringskassan från 1980-talet.

Parken är rektangulär och genomkorsas av grusbelagda diagonala gångstråk som delar parken i fyra delar. I öster, väster och söder är parken öppen, med grupper av träd och buskar, och har god kontakt med omgivande gator. I den norra delen av parken, helt skild från den södra genom höga buskage, finns en lekplats. Lekplatsen är kringgårdad av nätstängsel som skydd mot kringliggande gator. Med de höga buskagen i ”ryggen” finns parkens lugna rum, lite gömt från den öppna delen av parken. Här finns skyddade sittplatser med utsikt över prydnadsplanteringar samt Riksträdet, en ornäsbjörk planterat 1988 till minne av FN:s trädår som inföll 1985. Ett träd av samma art finns planterat utanför Stockholms stadshus och i varenda kommun från Trelleborg i söder till Kiruna i norr. En ornäsbjörk finns också på Vikingaplatsen i Bjärred.

Bantorget med diagonala gångstråk i grus.

Parken utgör ett kommunikationsstråk där huvudgångstråket från bostadsområdena öster om järnvägen passerar på väg mot centrum.

Helhetsbild

Lommas stadspark, som tidigare var strategisk belägen vid huvudgatan mot stationen. Parken har en helt avskild lekplats del i norr. Söder om denna finns parkens lugna del med sittplatser och prydnadsplantering, som har liten kontakt med den övriga mer öppna delen av parken.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Sätt upp skylt med parkens namn.

Tag fram ett utvecklingsprogram för parken som beskriver den historiska bakgrunden, vem som ritat parken, den ursprungliga planen etc, parkens nuvarande funktion samt hur parken ska utvecklas för att svara mot sin roll som stadspark. Parken har ett centralt läge och kommer att ligga i ett viktigt stråk till stationsområdet när pågatågstrafiken kommer i gång. Gör Riksträdet och den bronsskylt som beskriver trädet mer synligt. Koppla parken tydligare mot Hamngatan och Kommunhuset. Om lekplatsen behövs, så integrera den i parken. Klätterleken kan, som var vanligt under 1940-talet och början av 1950-talet, vara en skulptur i parken. För utvecklingen av parken bör specialkompetens anlitas. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorgar, staket etc samt belysning fogas. Riktlinjerna bör ta fasta på platsens centrala läge och funktion som stadspark.

Riksträdet, den höga björken till vänster om flaggstängen.

Sittplatser avskilda från den öppnare delen av parken.

Lekplatsen mot norr som är helt avskärmd från övriga parken

7. Strandvägen

Strandvägen var fram till 1980-talet genomfartsled och huvudgata i Lomma. Vägen har en lång kontinuitet och kan följas tillbaka till den gamla kustvägen mellan Malmö och Helsingborg. Den finns med på rekognosceringskartan från 1812-1820. I och med tegel- och cementindustrins genombrott under andra halvan av 1800-talet, började en enhetlig bebyggelse med arbetarbostäder växa fram utmed Strandvägen. De flesta husen har långsida med entré mot gatan och långsmala tomter bakom husen.

Strandvägen har haft en viktig strukturerande betydelse för bebyggelseutvecklingen i Lomma. Vägens funktion som genomfartsväg och kustväg är i dag bruten på flera ställen, i söder vid bebyggelsegränsen, vid passagen av Karstorpsgatan norrut, norr om Vinstorpsvägen samt förbi bebyggelsen vid Brofästet.

Vägen har i dag delvis olika utformning längs sin sträckning. I söder är gatan asfalterad och har betongsten på trottoarerna. Armaturererna är av kofferttyp. Längs vissa partier har gatan smalnats av med smågatstensbeläggning och idegranshäckar eller en rad lindar stående i smågatsten. Norr om korsningen med Karstorpsvägen får gatan en annan belysning. Belysningsstolparna är lägre och armaturererna består av en klar glob. Trädrader med lindar fortsätter fram till Vinstorpsvägen. Norr om korsningen med Vegagatan och fram till Vinstorpsvägen är gatan belagd med smågatsten. Trottoarerna fortgår att vara belagda med betongsten.

Norra delen av Strandvägen, vid Coop, Konsum.

I illustrationsplanen till Lomma Hamn visas ett återskapande av Strandvägens roll som central gata och avslut för Vinstorpsvägen.

Helhetsbild

Strandvägen har en tydlig karaktär av gammal gata. Den småskaliga och täta bebyggelsen bidrar stort till karaktären. Brotten på gatans kontinuitet, i söder vid bebyggelsegränsen, Karstorpsvägen och Vinstorpsvägen är tydliga. Belysningen med klara globler eller koffertarmatur stämmer dåligt med gatans karaktär och historia.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Tag fram ett utvecklingsprogram som beskriver den historiska bakgrunden, gatans utveckling och nuvarande funktion samt hur Strandvägen kan återskapas till en sammanhängande gatusträckning utan att det medför genomfarts- trafik. Till programmet bör riktlinjer för beläggning, skyltar, papperskorgar, vegetation samt belysning fogas. Belysning bör följa de riktlinjer som förslås tas fram för gamla/historiska gator.

Strandvägen söder om Vegagatan

Strandvägen söder om Karstorpsvägen.

Gatt mot havet.

8. Centrumtorget

Torget i Lomma kallas Centrumtorget. På torget finns en centrumbyggnad från 1960-talet. Torget fick sin nuvarande utformning i början av 1990-talet. Centrumbyggnaden och affärsbyggnaderna norr om denna står i stor kontrast mot den lägre och detaljrika gamla bebyggelsen längs Strandvägen och längs torgets östra och norra del. Torget har en tydlig funktionsuppdelning med en öppen yta för torghandel, en scen för uppträdande och möten samt en lugnare del med bänkar och blomsterurnor omgärdad av olika arter av prydnadsbuskar. Torget är planterat med avenbokar som står i en rad längs byggnaderna. I mitten av torget, i kanten av den lugnare delen, i en kvadratisk damm, står skulpturen Grodan av Felix och Gunnar Nylund. Skulpturen föreställer en flicka som tittar på en groda. Torget har en markbeläggning av betongsten i stavar och gröna parksoffor. Armaturerna är av samma slag, en klar glob, som längs Strandvägen.

Helhetsbild

Ett modernt torg som omfattar en öppen plats för handeln och kommunikation samt en lugnare plats med bänkar omgiven av buskar och prydnadsplanteringar. Torget har ett folkliv under dagtid med människor som går till och från de affärer och verksamheter som finns i byggnaderna runt torget samt den torghandel som finns varje dag under sommarhalvåret.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Centrumtorget är ett talande men likaväl anonymt namn. Det kan ligga i vilken ort som helst. Borde inte torget få ett egennamn med anknytning till Lomma?

Utvecklingen av torget bör ske i enlighet med de planer som håller på att tas fram för utveckling av centrum och centrums koppling med det nya området som växer fram i Lomma Hamn. En viktig utgångspunkt är att anpassa byggnaderna i skala och utformning till Västkustvägen och dess småskaliga bebyggelse.

Lindar inramar torget.

Torget.

Skulpturen Grodan av Felix och Gunnar Nylund.

Scen.

9. Platsbildning vid Folkets hus och Dansrotundan

Området ligger väster om Strandvägen, strax söder om korsningen med Karstorpsvägen. Området var tidigare en viktig knutpunkt i Lomma. Trafiken genom Lomma gick fram till 1980-talet på Strandvägen och vid korsningen med Karstorpsvägen etablerades 1914 mataffären Mårtensson och längre fram under seklet en bensinmack, numera nerlagd.

Under slutet av 1800-talet hade Lomma drygt 400 tegelarbetare. Förhållandena var svåra och årslönen varierade kraftigt. De ledde till att arbetarna organiserade sig och bildade en arbetarklubb för cement och tegelarbetare i februari 1889. Arbetsgivarna svarade med att utlysa en av de förta lockouterna i Sverige. Det fackliga engagemanget medförde att en förening för uppförande av Folkets Hus i Lomma bildades och 1898 stod byggnaden färdig.

Dansrotundans historia är något oklar, men dess nuvarande utseende härstammar från slutet av 1930-talet.

På området har tidigare vuxit stora almar som under senhösten 2004 togs ner på grund av almsjukan. I gränsen mot den gamla bensinmackstomten står en rad popplar som hamlades för cirka 15 år sedan.

Platsbildning mellan Folkets Hus, Arrestlokalen och Dansrotundan.

Helhetsbild

Folkets Hus och Dansrotundan är karaktärsfulla byggnader som tydligt visar en del av Lommas historia. Miljön kring byggnaderna känns i dag ödslig när de stora träden tagits ner. Popplarna i den norra delen av området har ett stympat utseende. Det finns ingen klar utformning av platsbildningarna runt och mellan byggnaderna

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

En fördjupade studie behöver göras för att kunna beskriva den historiska utformningen av platsen kring Folkets hus och Dansrotundan.

Tag fram ett utvecklingsprogram som beskriver platsens historiska bakgrund och utformning, nuvarande funktion samt hur den ska utvecklas i framtiden. Det är viktigt att införliva återplanteringen av stora träd i en genomtänkt plan för området. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorgar samt belysning fogas. Kommunen har under 2004 tagit fram ett gestaltungsprogram. Utförandet beräknas påbörjas 2005.

Folkets Hus och Arrestlokalen.

Dansrotundan.

10. Område mellan Öresundsparken och Strandhusen

Från 1950-talet och fram till början av 1980-talet låg en campingplatsen i södra Lomma där Blå Cafét och det här området ligger idag. I mitten av 1960-talet anlades en ny camping i Habo, i norra Lomma. I dag fungerar området som ett rekreationsområde.

Öresundsparken är i dag delvis igenvuxen. På vissa gräsytor, där tälten tidigare stod, växer högt gräs, nässlor och andra örter. En asfalterad gångväg med belysning löper längs den östra delen av området och en belyst grusväg, en motions slinga, som ringlar sig genom parken.

Mot öster och Malmövägen dominerar gles tallskog och mot havet i väster dominerar täta buskage med olika pilarter. Väster om buskagen går en asfalterad gångväg och därefter börjar strandområdet.

Längs stranden.

Helhetsbild

Detta är ett fint naturområde och rekreationsområde som verkar ha fallit i glömska. Parkens innehåll stämmer inte med den funktion den har i dag, t ex belysning längs igenväxande motionsspår.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Sätt upp skyltar med parkens namn.

Tag fram ett utvecklingsprogram för parken som beskriver den historiska bakgrunden, nuvarande funktion samt vilken funktion området ska ha i framtiden. Ska området utvecklas mot en strandpark eller till ett naturområde som knyts samman med Alnarps ängar i söder? Området kan behöva öppnas upp och en viss utglesning ske för att knyta området vid tallplanteringen till havet.

Motions slinga med belysning.

Tält på igenväxande gräsmark

Gamla tallar.

11. Strandparken

Strandparken sträcker sig från Öresundsparken i söder till hamnpiren vid Höje å i norr där parkstråket längs Höje å tar vid. Strandparken består av två huvuddelar, det gamla strandområdet med bebyggelse i söder och det nya strandområdet i norr med park och bebyggelse, anlagt på en utfyllnad i havet.

Den södra delen omfattar ett smalt strandområde med en gång- och cykelväg i grus. I öster gränsar Strandvägens arbetarbebyggelse från sekelskiftet 1900 samt enstaka modernare hus med sina långsmala tomter mot Strandparken. I norr ligger Saltsjöbadsparken, som anknyter direkt till Strandvägen. Lomma Saltsjöbad var i början av förra seklet ett populärt utflyktsmål för badgäster från både Malmö och Lund. I området fanns en brygga och 1910 byggdes Lomma Saltsjöbad, en restaurang som drevs av familjen Palmquist, först far och sedan son, tills den lades ner 1969. Den gamla järnportalen finns fortfarande kvar vid entrén från Strandvägen.

Kajpromenad vid Hamnhusen.

Skulpturen Konfrontation Pre-post på toppen av en kulle.

Den norra och bredare delen av Strandparken, vid Hamnhusen, anlades i början av 1980-talet och grundar sig på en arkitekttävling som genomfördes 1979. Tävligen vanns av White arkitekter. För gestaltning av parkstråk ansvarade landskapsarkitekterna Lars Lundgren och Kurt Antonsson, KLAB. Bebyggelsen består av fritt grupperade flerbostadshus – tvåvåningshus och höghus – i gult tegel. Parkstråket är beläget mellan bebyggelsen och havet. Mot norr och Höje å ligger en småbåtshamn med LBS (Lommabuktens Seglarklubb), klubbhus, pir och promenadstråk med sittplatser och badbryggor. Vid den s k T-bryggan finns en toalettbyggnad och dusch.

Från småbåtshamnen går ett system av dammar, som avslutas med en spegeldamm och en torgyta vid Strandkyrkan och Havsblick. Dammarna har en stensatt kajpromenad mot bebyggelsen i norr och en mjuk böljande strandlinje mot söder. Promenaden är väl frekventerad såväl sommar som vinter. Under kalla vinterdagar är dammarna mycket välbesökta av skridskoåkare i alla åldrar. Hamnhusen blev mycket omtalade som ett av de första moderna bostadsområden i Sverige där man förde in vatten och dammar som en viktig kvalitet i bostadsmiljön.

Söder om dammarna bildar parken ett antal rum omgivna av stora vegetationsvolymerna av naturliga planteringar. I det första rummet, direkt söder om dammarna, ligger en amfiteater nedanför en hög kulle. På kullens topp står en skulptur med fem höga diabasstenar, "Konfrontation pre-post" av Marie Lindström. Öster om kullen ligger en stor lekplats i anknytning till Strandängens förskola. Ytterligare två rum, gräsytor kringgärdade av naturliga planteringar, ligger mellan bebyggelsen och havet. Väster om Folkets park avslutas Strandparken med två parkrum kringgärdade av naturliga planteringar, dels en hundrastplats, dels den s k cirkusplatsen. Cirkusplatsen är en stor grusyta som från början var menad som fotbollsplan och nu används för boulespel, sista aprilfriande, marknader, sommarparkering och ibland cirkus. Cirkus förekommer även på den stora gräsytan längs havet, söder om hundrastplatsen. Avsikten är att även använda denna yta till tillfällig uppställningsplats för båtar vintertid.

Amfiteater.

En gång- och cykelväg går längs stranden. I Strandparken finns flera parallella gång- och cykelstråk.

Helhetsbild

Strandparken är ett av Lommas flitigaste utnyttjade parkstråk, såväl sommar som vinter. Parken används för promenader, hundrastning och motion under alla årstider. Solbad sker längs hela sträckan på gräsmattor och på pirens stenbumlingar, men blir intensivare närmare bryggorna, den s k T-bryggan och I-bryggan.

Parken kring Hamnhusen är en av få befintliga parker i Lomma, som har en medveten gestaltning. Området kring dammarna har en mer stadsmässig karaktär med en stensatt kajpromenad, bänkar, konstverk i diabas, fontän med skulptur, belysningspollare, järnpollare som tidigare använts till förtöjning av båtar etc. Den södra delen har en mer naturlig karaktär. Den medvetna gestaltningen av parkrummen bidrar till att hålla samman området, trots olikheter i bebyggelsen och den fria placeringen av byggnader. Gestaltningen har dock, med sina kullar och stora vegetationsvolymer, ingen historisk anknytning till strandområden i Lomma. Parkens olika rum vänder sig från stranden och mot bebyggelsen.

Cirkus i Strandparken.

Cirkustält söder om hundrastplatsen.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Namnge parkstråket och dess olika delar. Strandparken verkar inte vara ett vedertaget namn.

Tag fram ett utvecklingsprogram för stråket som beskriver den historiska bakgrunden, nuvarande funktion samt hur området ska utvecklas och skötas i framtiden. De naturliga planteringarna kan utvecklas i olika riktningar. Det smala strandområdet är flitigt utnyttjat och en diskussion bör föras om att skapa större rumsbildningar mot havet på liknande sätt som t ex Ribersborg i Malmö. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorgar samt belysning fogas.

Solbad längs stranden.

Solbadarna använder sig av gräsmattorna.

12. Kajområde söder om Höje å

Kajområdet sträcker sig från bron över Höje å i öster till piren vid hamninloppet i väster. Området är förhållandevis smalt och har i princip följande sektion: Trottoar mot Höjeågatan, en rad av hamlade pilar stående i en buskbyta, en gångväg belagd med betongsten som på flera ställen utvidgar sig till mindre ”torgytor” med bänkar och bord, därefter en smal gräsyta eller förstärkt strandzon mot ån och träbrygga med förtöjda båtar. I öster ligger Lomma turistbyrå och en asfalterad parkeringsplats och i väster ligger LBS klubbhus. På den något bredare partiet av kajområdet finns LBS gamla klubbhus samt en uppläggningsplats, kaj och iläggingsramp för jollar.

Gångstråket är belyst med traditionell parkbelysning med ”tefatsarmaturer”. Det gamla klubbhuset har belysning i gammal stil och ett stort järnankare som skulptur i gräsytan mot bryggan.

Helhetsbild

Kajområdet har en tydlig karaktär och identitet. Detta är hamnen med fritidsbåtar och fiskebåtar! Området sjuder under sommarhalvåret av liv och rörelse. Stråket erbjuder två parallella gångstråk, det mer bekväma och skyddade gångstråket mot gatan samt det mer utsatta, närmast Höje å, på trädäck som på vissa ställen innehåller branta trappor. Stråket har en grönare karaktär än kajen på motsatta sida av Höje å, som är helt hårdgjord. Stråket kommer att få ännu större betydelse när Lomma Hamn byggs ut.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Namnge parken och sätt upp skyltar med parkens namn.

Tag fram ett utvecklingsprogram som beskriver den historiska bakgrunden, nuvarande funktion samt hur kajstråket ska utvecklas. Riktlinjer för belysning, bänkar, bord, skyltar etc bör tas fram och samordnas med kvalitetsprogrammet för Lomma Hamn. Bänkar och bord bör underhållas

Ett separat program för ljussättning och effektbelysning av Höje å med omgivande kajer bör tas fram. Höje å kommer att omges av bebyggelse på båda sidor. Ljussättning med indirekt ljus eller släpljus kan ge fina upplevelser och kan skapa en större känsla av trygghet för dem som går längs ån.

Kajområde med gångstråk.

Sittplatser vid gångstråket.

Jollar.

Sittplatser längs bryggan.

13. Fladängen

Fladängen har som namnet säger, varit en flack strandäng vid Höje å. Ängen svämmades tidigare periodvis över, vilket upphörde under 1950-talet då marknivån höjdes genom uppläggning av muddringsmassor från ån. I början av 1900-talet låg ett flertal industribyggnader, som slipskivefabriken Svenska Naxos och Lomma Armaturfabrik, i den södra delen. Arbetarna på fabriken hade under en period kolonilotter norr om fabriksbyggnaderna. Armaturfabriken revs under 1950-talet och byggnaden Kraftkällan är den enda kvarvarande byggnaden från industriepoken.

De flatbottnade pråmar som fraktade tegel från tegelbruken uppströms Höje å, drogs på vintern upp på Fladängen. Även fritidsbåtar har varit upplagda på Fladängen. I mitten av 1950-talet fanns fortfarande en slip för uppdragning av fritidsbåtar.

Gång- och cykelväg kantad av lönnar.

Damm i mitten av Fladängen.

Fladängen avgränsas i öster av Strandvägen med arbetarbebyggelse från andra halvan av 1800-talet och flerbostadshus från 1940- och 1950-talen i söder respektive norr. Norr om Fladängen, längs den gamla Strandvägens sträckning, ligger Brohusen med arbetarbebyggelse från början av 1800-talet.

I dag löper ett asfalterat gång- och cykelstråk, parallellt med Strandvägen, längs Fladängens östra del. Stråket är kantat av en rad med lönnar och stora planteringar med narcisser, som blommar intensivt i gult om våren. Längs ån går en grusväg. I ån ligger mindre motorbåtar förtöjda vid den träbrygga som löper längs Höje å. I mitten av Fladängen finns en rektangulär damm med prydnadsplanteringar som omges av vegetationsvolymerna med buskar och träd. Grusade gångar förbinder området vid dammen med gång- och cykelvägen i öster och grusvägen längs ån. Mellan dammen och gång- och cykelvägen finns tre områden planterade med naturliga planteringar, en blandning av olika arter av träd och buskar. Den norra delen av Fladängen, som gränsar till Brohusen, har karaktären av ungskog. Mellan dammen och ungskogspartiet finns en lekplats, som enligt beslut i tekniska nämnden kommer att avvecklas. Den södra delen av Fladängen består av en öppen gräsyta.

Belysning finns runt dammen och längs bryggan vid Höje å. Gång- och cykelstråket är inte belyst, men nås av gatubelysningen.

Helhetsbild

Fladängen är under sommartid grön och lummig och utsikten över ån från Strandvägen och gång- och cykelvägen är begränsad. Det är endast den södra delen som erbjuder fri sikt mot ån. Parken har en viktig funktion som kommunikationsstråk, dels för gång- och cykelvägen mot badstranden, Habo Ljung samt Bjärred och dels som promenadstråk längs ån. Området kring dammen, liksom lekplatsen, verkar vara mindre frekventerade.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Fladängens historia bör klargöras bättre. Sätt upp skyltar med parkens namn.

Grusväg längs Höje å.

Tag fram ett utvecklingsprogram för Fladängen som beskriver den historiska bakgrunden, nuvarande funktion samt vilka karaktärer som önskas utvecklas. För att knyta an till områdets historia och naturgeografi föreslås att området utvecklas mot ett öppnare område med en ängskaraktär och får en bättre kontakt med ån. Skogsdungen i norr föreslås utvecklas till en flerskiktad skog. Till programmet bör riktlinjer för utrustning, namnskyltar, bänkar, papperskorgar samt belysning fogas.

En gång- och cykelförbindelse planeras från Fladängen till Lomma Hamn via en bro över Höje å. Förbindelsen kommer att bli ett nytt och viktigt park- och kommunikationstråk som bör gestaltas med omsorg.

Hög vegetation runt dammen.

Ungskog i norra delen av Fladängen.

Höga träd.

14. Slättängsdammarna

Området består av dammar på båda sidor om infartsvägen från Lund, väg 905. Dammarna är en produkt av den tegeltillverkning som bedrevs i Lomma under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. När leran brutits ut har täkterna fyllts med vatten. Området har under en lång tid inte tillmätts några högre värden, men på senare år har det uppmärksammats som en fin tillgång och på initiativ av Slättängsparkens intresseförening har en upprustning startat.

Området norr om Slättängsgatan, som har en karaktär av finpark/stadspark, är välskött med klippta gräsmattor, stora fristående träd och en fontän i dammen. Norr om vägen till Lund har området en mer vild karaktär, lite trolsk, med gångvägar som upplevs som tunnlar genom täta stammar av träd. På vissa ställen öppnar sig den täta vegetationen till en glänta med sittplatser eller mot en damm.

Helhetsbild

Slättängsdammarna är en produkt av den industriverksamhet som rådde i Lomma före och efter förra sekelskiftet, och som har blivit en stor tillgång för rekreation. Delarna söder och strax norr om vägen till Lund är kanske de områden i Lomma som mest liknar en traditionell stadspark, d v s en park med välklippta, böljande gräsmattor, stora och gamla träd samt damm med fontän. Gångvägssystemet och den täta vegetationen bidrar till att området känns mycket större än vad det fysiskt är och möjligheten att gå runt i olika slingor kan varieras.

"Tunnel" av träd.

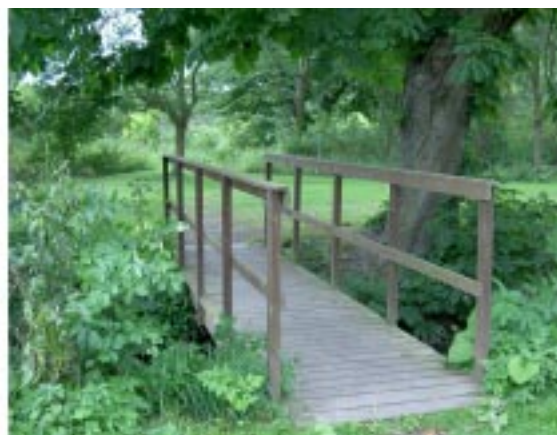
Slättängsdammarna är en viktig länk i Lommas utveckling och minner om tegeltillverkningen. Området har en stor potential som "undervisningslokal" för skola, skogsmulle, fältbiologer etc.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

Ett naturvårdsprojekt har startat med syfte att upprätta ett kommunalt naturreservat med fastlagd skötselplan. Den historiska bakgrunden för området bör tas fram.

Karaktär av stadspark.

Öppen glänta.

15. Lomma Hamn

Lomma Hamn är ett nytt bostadsområde som byggs på ett för detta industriområde norr om Höje å. Området har goda förutsättningar att bli ett attraktivt bostadsområde, centralt i Lomma, nära hav och å. Den första delen av området började byggas under 2004.

Utbyggnaden har föregåtts av en noggrann planering där stor omsorg har lagts ner på helheten och sammanhanget mellan bebyggelse, offentliga platser och parker. Ett antal arkitektkontor har genom ett parallellt skissarbete lämnat förslag på områdets utformning. Målet för utvecklingen av området har varit:

”Låg och tät stadsbebyggelse med ett tydligt förhållande mellan bebyggelse och offentligt rum, genomarbetade relationer mellan gatunätet och samlade platser, såväl torg som gröna rum, liksom ett gatunät som ger god kontakt mellan alla delar av området med de omgivande tillgångarna i form av stranden, kajerna, pågatågsstationen och ortens omfattande naturområden samt centrum – redan denna struktur säkrar kvaliteten i boendet.”

Det förslag som valdes att gå vidare med var framtaget av Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB, Sture Koinberg landskapsarkitekt LAR och Leif Bolter, skulptör. För hela projektet har därefter ett detaljerat kvalitetsprogram tagits fram av FOJAB arkitekter AB genom Klas Brunnberg, arkitekt SAR/MSA i samarbete med förslagsställarna.

Kvalitetsprogrammet är grundligt och väl genomarbetat och beskriver områdets olika karaktärer; bebyggelse, gator, platsbildningar, parker etc. För varje delområde, plats eller park finns en beskrivning av typ av grönska, material, belysning samt skisser och sektioner.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

De riktlinjer som anges i kvalitetsprogrammet ska följas.

16. Park i Lervik-Östervång

Lervik-Östervång är ett nytt bostadsområde som håller på att byggas i östra Lomma. Planen för området är framtagen av FOJAB arkitekter AB. Genom området går ett parkstråk, som förbinder stråket söder om Vinstorpsvägen med Östra dammen samt Höje å och Furet. Parken planeras att få en extensiv karaktär med naturlika förhållanden där dagvatten bidrar till en rikare parkmiljö, avlösta av småskaliga miljöer av mer vårdad karaktär vid t ex lekplatser och sittplatser.

För området finns ett kvalitetsprogram för parkytor och grönstråk framtaget av Lena Jungmark, landskapsarkitekt LAR/MSA. Programmet beskriver hur dagvattnet ska användas som det mest framträdande gestaltningselementet i parken och hur parkområdet med lekplatser samt bullervallarna mot Malmövägen i öster ska utformas.

Utveckling – förslag till åtgärder/riktlinjer

De riktlinjer som anges i kvalitetsprogrammet ska följas.

Ordlista

A

Absid, mångsidigt eller halvrunt rum. Avslutande rum i en kyrkobyggnad.

Allé, gata eller väg som kantas av planterade träd på båda sidor.

Allmänning, gemensamt ägd mark, tillhörande till exempel en by.

Ankarjärn, stång av metall som används för att förankra träbjälkarna i murverket.

Ankarlut, i fasad synlig förankring, avsedd att uppta och fördela dragkraften från ankarjärnet.

Attikavåning, halvåning över en byggnads huvudgesims

Avenbok, bokliknande, lågväxande träd som ofta odlas i parker och trädgårdar, friväxande eller som häck, då den klarar ganska hård klippning.

Avsaluproduktion, tillverkning av varor för försäljning.

B

Baldakin, skydds- eller prydnadstak över till exempel ingång eller predikstol.

Balusterdocka, stolpar som bär upp täckplattan i en balustrad, ofta svarvade i en päronliknande form.

Balustrad, kraftigt räcke bestående av en rad stolpar (balusterdockor) med en täckplatta som löper ovanpå.

Betong, blandning av cement, ballast (grus eller sand) och vatten.

Blindering, dekorativ fördjupning i fasad, ofta formad som ett fönster. Vanligt förekommande i den medeltida arkitekturen.

Burspråk, utskjutande fönsterförsatt fasadparti.

Buxbom, en vintergrön buske med små läderartade, tättsittande blad. Ofta använd i häckar, klippt i olika former.

D

Dagvatten, ytavrinnande regn-, spol- och smältvatten som rinner på hårdgjorda ytor, eller på genomsläpplig mark via diken eller ledningar till sjöar, vattendrag eller reningsverk.

E

Egnahem, friliggande enfamiljshus uppförda med stöd av så kallade egnahemslån, ursprungligen främst på landsbygden. Egnahemsvillor uppfördes från 1900-1950. Numera allmän benämning på småhus bebodda av ägaren.

Ekonomibyggnad, inom lantbruket förknippade byggnader för driftsändamål, till exempel stall eller ladugård.

Emporievåning, våning ovanför ingångshallen i en medeltida kyrka, genom en arkad öppen mot kyrkorummet.

Enskifte, jordbruksreform under 1800-talets början som syftade till att samla olika jordägares utspridda ägor till sammanhängande områden.

Eternit, varumärke för asbestcement, av vilket man bland annat tillverkade fasad- och takplattor. Tillverkningen av eternitprodukter startade i Lomma 1907 men upphörde 1977 som en följd av påvisade medicinska risker.

F

Falsad plåt, plåt sammanfogad genom omböjning av kanter i syfte att få täta skarvar.

Farstukvist, täckt utbyggnad framför ingångsdörr.

Fattighus, äldre inrättning, upprättat av en kommun, där fattiga fick nödortfört uppehälle.

Fris, dekorativt arkitekturelement i form av ett horisontellt bandliknande fält i en fasad.

Frontespis, ovanför taklisten förhöjt, vanligen gavelliknande parti av en byggnad.

Funktionalism, arkitekturstil under 1930-talet, även kallad "Funkis". Typiskt för tiden var att man ville betona den moderna livsstilen. Arkitekterna ville att en byggnads syfte skulle synas också på utsidan. Karaktäristiskt var platta tak, fönsterband, vit färg, mycket ljus och eftersträvan av det enkla.

Fönsterbåge, öppningsbar ram i vilken fönsterglaset sitter.

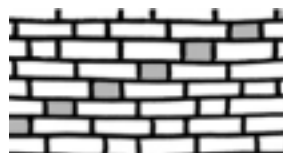
Fönsterkarm, fast ramverk runt ett fönster.

Fönsterluft, del av fönster som delas av fönsterbågar eller fönsterpost.

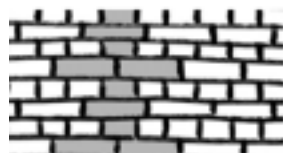
Fönsteromfattning, markering i fasaden som inramar ett fönster.

Fönsterpost, vertikal eller horisontell del av fönsterkarmen som delar upp fönstret i olika luft.

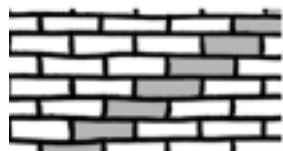
Förband, förhållandet mellan murade stenar i en fasad:

Munkförband

Kryssförband

Löpförband

Förbländertegel, beklädnadstegel tillverkat med hög precision, klinkerliknande i varierande former och färger, vanligt i Skåne och på västkusten, tillverkades i slutet på 1800-talet.

G

Gatehus, hus på landsbygden som beboddes av de som inte hade eget jordbruk.

Gavelröste, den del av en byggnads gavel som befinner sig ovanför takfoten.

Gavelspets, översta delen av gavelröset.

Generalstabskartan, ursprungligen militärt framställd topografisk karta. Generalstabskartan över Sverige började tillverkas 1837 och användes fram till 1979. Kartan utfördes i skala 1:100 000 för södra och 1:200 000 för norra Sverige.

Gesims, vanligen profilerat listverk, ofta dekorativt, som löper horisontellt i byggnadens fasad.

Glasblock, block av pressat glas, avsett att muras in i till exempel väggar.

Gotik, arkitekturstil under högmedeltiden som kännetecknas av smala, spetsiga former, särskilt inom kyrkoarkitekturen. Under 1800-talet blev gotikens formspråk åter populärt i den så kallade nygotiken.

Gråsten, allmän benämning på bergarterna gnejs och granit.

Gördelgesims, **Gördelband**, horisontell list som delar av en fasadyta, vanligen mellan två våningsplan.

H

Hamla, skära av skott, kvistar och grenar på ett träd. Gjordes förr exempelvis för att få foder till djuren. Pilträd i Skåne brukar hamlas och får då sitt karaktäristiska utseende.

Hemman, äldre benämning på jordbruksfastighet som ekonomisk enhet.

Historiserande, benämning på de arkitekturstilar under 1800-talet som bygger på äldre stilar och mönstre.

Hodda, dialektalt, eg. fiskehodda/fiskebod, mindre byggnad placerad längs kusten för förvaring av fiskeredskap.

Holländarmölla, väderkvarn med fast kvarnhus och rörlig överdel.

Hålkälstegel, tegelsten där ena långsidans kant har en konkav urgröpfung

Hörnkedja, lodrät rad av stenar i en byggnads hörn, utföres även som imitation i puts.

J

Jugend, arkitekturstil kring sekelskiftet 1900. Karaktäristiskt är mjuka, rundade former samt dekorativa växtmotiv i fasaderna.

K

Kapitäl, dekorativt krön på kolonn, pelare eller pilaster.

Karnap, fyrkantigt eller månghörnt utsprång på en fasad, ovan marken, ofta uppburet av konsoler och fönsterförsett. Vanligt i medeltida arkitektur, ibland med skytteglugg.

Kedjehus, småhustyp där huskropparna är länkade vid varandra genom en mindre byggnadsdel som ofta inrymmer garage eller förråd.

Klassicistisk, som stilmässigt anknyter till antikens formspråk. Antika arkitekturelement såsom kolonner, frontoner och gesimsar används liksom antikens geometri och proportionslära.

Klinker, hårdbränt tegel med glasartad yta.

Knutar, hörn på en byggnad. Ursprungligen om fognarna i hörnen på ett timrat hus.

Kolonn, fristående rund bärande pelare.

Konsol, utskjutande stöd från fasad för att bära upp till exempel en balkong. Förekommer även i rent dekorativt syfte.

Kor, utrymme i en kyrka mellan altarrummet och långhuset.

Korrugerad plåt, plåt som pressats till en vågig form.

Korspostfönster, fönster där fönsterposterna bildar ett kors.

Korsvirke, byggnadsteknik där stommen utgörs av timmer och fyllningen däremellan av till exempel tegel eller flätade vidjor som klinats med lera.

Kullersten, liten sten med runda former, används som gatläggning.

Kvadersten, rätvinklig sten som huggits ut för byggnadsändamål.

L

Lanternin, lyktformad överbyggnad på tak eller torn ofta för utsmyckning men även för belysning eller dagsljusintag

Lertäkt, urgröpfung i landskapet som följd av upptagning av lera för tegeltillverkning.

Liguster, en grenrik buske ofta använd i häckar.

Lisen, vertikalt, utskjutande murband i synligt murverk eller i puts i en fasad, starkt stiliserad kolonn, utan kapitäl eller bas.

Loggia, i byggnad utåt öppet, verandaliknande utrymme, oftast uppburet av pelare.

Lunettfönster, halvcirkelformat fönster.

Långhus, församlingsrummet i en kyrka.

M

Mangårdsbyggnad, huvudbyggnad och bostadshus på större gård.

Mansardtak, sadeltak med brutet takfall.

Marmor, typ av hård ådrig kalksten ofta skimrande i olika nyanser.

Mensalhemman gård som ägdes av kyrkan, utöver prästgårdarna.

Mezzaninvåning, låg mellanvåning, i fasaden ofta redovisad med ett horisontellt fönsterband av små fönster.

Modernism, arkitekturstil under 1930-talet och framåt. Modernismen kännetecknas av en öppenhet för förändring och sökande efter det nya. Inom arkitekturen är man emot de äldre stilarna. Modernismen slog igenom efter Stockholmsutställningen 1930.

Mosaik, sammansättning av en mängd småbitar, till exempel kakel, sten eller glas till en geometrisk form eller en bild. Används även som fasadbeklädnad.

N

Nationalromantik, arkitekturstil under 1910-talet. Arkitekterna inspirerades av den äldre inhemska bebyggelsen. Byggnaderna fick en tung och sluten gestaltning. Vanligt är mörkt tegel och detaljer i natursten, eller faluröda träpanelfasader.

Nock, taknock, översta skärningslinjen mellan motstående takfall.

Nyromanik, arkitekturstil under den senare delen av 1800-talet. En återblick till de medeltida stilarna där former som runbågen och tunga, slutna fasader togs upp på nytt.

P

Panelarkitektur, arkitekturstil som tog form under 1800-talets slut. De många sågverken gav upphov till nya möjligheter. En rik panelarkitektur utvecklades. Listverk, knutbrädor och pilastrar delar in fasaden i fält med liggande och stående panel. Lövsågeriarbeten pryder gavelspetsar och verandor.

Papp, takpapp, taktäckningsmaterial av papp som är impregnerad med olja.

Parhus, två sammanbyggda enbostadshus som givits en sammanhållande gestaltning.

Pergola, gång som är täckt med glest placerade smala stöd, ofta övervuxen med klängväxter.

Perspektivfönster, enluftsfönster utan spröjs, ofta om stort fönster som är bredare än vad det är högt.

Pilevall, rad av pilträd, ofta ut med vägsträckningar eller ägogränser, vanligt i det skånska slättlandskapet.

Pivåhängd (om fönster), fönster som öppnas genom svängning runt vågräta tappar vid fönstrets halva höjd.

Portlider, byggnad, vanligen i två våningar, med portöppning i nedervåningen som leder in till en gårdsplan.

Pulpettak, tak med fall endast åt ett håll.

Punkthus, fristående hus i mer än tre våningar, med trapphus beläget i husets kärna.

Puts, tunt lager av bruk på en fasad.

Putsrustik, utformning av putsade ytor för att efterlikna till exempel kvadersten.

R

Radhus, sammanhängande länga av enbostadshus i regel i en eller två våningar.

Revetering, putsbeklädnad på trähus.

Romanik, arkitekturstil under tidig medeltid, även betecknat rundbågestil. Karaktäristiskt är de runda formerna och de tunga intrycken, vanligt i kyrkobyggnader.

Rundbåge, båge eller valv i en byggnad som har formen av en halv cirkel.

Rusticerad, fasadyta med grovt uthuggna kvaderstenar. Rusticering kan även imiteras i till exempel puts (*putsrustik*).

Råglas, glas med skrovlig yta.

S

Sadeltak, tak med raka, obrutna takfall.

SCAFT-planering, stadsplanering där de olika trafikslagen separeras, biltrafik för sig och gång- och cykeltrafik för sig. SCAFT var en handbok med riktlinjer för trafiksäkerhet som kom ut på 1960-talet, förkortningen står för Stadsbyggnad Chalmers: Arbetsgruppen För Trafiksäkerhet.

Shingel, taktäckningsmaterial av asfaltimpregnerad papp eller glasfiberväv, utformat för att efterlikna små plattor. Finns i många olika kulörer.

Skiffer, gråsvart bergart som kan delas till tunna skivor och användas till exempel till takskiffer.

Skånska rekognosceringskartan, Skånska rekognosceringskartan 1815-20 är en topografisk karta som omfattar större delen av Skåne. Den togs fram för militära ändamål och är i skala 1:20 000.

Skärmtak, litet tak som skydd för till exempel ljus, stänk eller insyn.

Slamning, metod att bestryka en fasad med tunt bruk så att teglets struktur ändå är synlig.

Slätputs, puts med finkornig ballast som bearbetats till en slät yta.

Smidesjärn, järn som innehåller mindre än 0,5% kol. Smitt järn används i till exempel grindar och räcken.

Solbänk, ovalsida av murverk utanför fönster, oftast putsad eller i natursten.

Spritputs, puts med en grov yta där ballasten består av grövre sandkorn.

Spröjs, list, vanligen av trä, som delar upp ett fönsters yta.

Stickbåge, båge eller valv som har formen av ett cirkelsegment, som är mindre än en halv cirkel.

Stilisera, förenkla och framhäva det typiska vid avbildning av något, till exempel ett växtmotiv i en fasad.

Strävpelare, pelare eller stödmur som skall motverka trycket från ett valv.

Suterrängvåning, våning helt eller delvis belägen under marknivå.

Sågtandsgesims, list av diagonalt mot murverket ställda tegelstenar, som i fasaden bildar en sågtandsliknande zigzagform. Även kallat strömskift.

T

Takfall, lutning av en takyta.

Takfot, nedre, horisontella, avslutningen på ett takfall.

Tandsnitt, listornament i form av en rad tätsittande och regelbundet ordnade kubformner på listens undersida

Tegel, byggnadsmaterial av lera som först torkats och sen bränts till olika former.

Travé, utrymmet mellan pelarna som bär upp ett, i kyrkan, slaget valv.

Tujor, vintergröna barrträd med mjuka, yviga barr och urnformade kottar. Tuja planteras ofta som prydnads-träd i parker och trädgårdar.

Typhus, villa uppförd efter typritningar.

Tälttak, (pyramidtak) tak med fyra takfall som upptill möts i en spets.

V

Valmat tak, sadel- eller mansardtak som på kortsidorna avslutas med ett takfall i stället för en vertikal gavel.

Vapenhus, förhall i kyrka där man i äldre tider lade sina vapen.

Vindskiva, skiva eller bräda som avslutar den utskjutande delen av taket på gaveln.

Volutgavel, vågformat gavelparti smyckat med spiralformade ornament.

Vång, skånskt ord för gärde, fält

Litteraturförteckning, ordlista

Dravnieks, G, *Byggandets Ord*, K-Konsult AB och AB svensk byggtjänst, 1988

Stewénus, J, *Kulturmiljövårdens bebyggelseregister*, Riksantikvarieämbetet, 1998

Broby-Johansson, R, *Konstordbok*, Rabén o Sjögren, 1968

Ahlstrand, J.T, *Arkitekturtermer*, Studentlitteratur, 1969

Björk, C, m. fl. *Så byggdes husen 1880-1980*, Stockholms Stadsbyggnadskontor och Statens råd för byggnadsforskning, 1984